

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

PAPIRNICE KOLIČEVO

Ob našem prazniku

VEVCE, JUNIJA — Pred 131 leti na soboto 24. junija 1843. je v Janeziji iz papirnega stroja stekel prvi neskončni trak papirja. To je bil dogodek izjemnega pomena. Vevče so postale zibelka delavca-proletarca. Delavca borca za enakopravnost med ljudmi in narodi. Borca za svobodo in neodvisnost. Upori in stavke proti izkoriščanju človeka po človeku so jeklenile in osveščale vedno nove vrste delavcev. Vrh revolucionarne borbenosti je vevški delavec dosegel v času narodnoosvobodilne borbe. Takrat so množice vevških delavcev polnile partizanske čete, bataljone in brigade. Brigade iz host so osvobajale slovensko zemljo in uničevale fašizem in nacistične horde.

Papirni trak iz kovinskega stroja je oblikoval človeka in njegovo okolico. Na papirnih listih so stali načrti razvoja družbe, na njih so napisane kulture sveta, humanisti so naznanjali nove vizije človeške družbe in revolucionarji so napisali borbene pesmi in proklamacije. Na vevških papirnih listih so v partizanskih tehnikah in tiskarnah nastajali časopisi, knjižice, pesmarice in letaki, polni narodnega ponosa in revolucionarnih pozivov na boj za narodne in socialne pravice.

Zato res ni naključje, da je 24. junij vsako leto veliki praznik krajevnih skupnosti Vevče-Kašelj in praznik Papirnice Vevče. Ze leta praznujemo ta dan. Vsako leto z večjo častjo. Vedno znova smo na ta dan kaj otvarjali ali slavili. Leta 1968 smo na ta dan odpirali tovarno za premazane papirje. Vmes smo postavili celo vrsto stanovanjskih blokov in objektov za športno rekreacijo. Letos odpiramo zopet novo tovarno — tovarno zidnih papirnih tapet. Tudi drugo leto bomo slavili ta dan z veličastno delovno zmago — odpirali bomo novo veliko toplarno.

Listam po starih tovarniških zapiskih in listinah. Vevška papirnica je na veliki razstavi obrtnih in industrijskih izdelkov v Ljubljani 1844. leta dobila za svoje razstavljene izdelke zlato kolajno z diplomom. Komaj leto dni po prvih začetkih moderne industrijske proizvodnje papirja na Vevčah pa že tako visoko odličje. To svojstvo in izjemno delovno spretnost in znanje je vevški delavec obdržal 130 let. Ni še dolgo, ko smo poganjali četrti papirni stroj. Niti leto niso potrebovali vevški papirničarji, ko so osvojili vse vrste novih papirjev, ki jih je ta stroj mogel dati. Še bolj smo bili zadovoljni in presečeni nad svojimi sposobnostmi, ko smo poganjali premazni stroj. Papirji za umetniški tisk so postali čez noč naši, tako naši, kot bi jih izdelovali že sto in več let. Naši papirničarji so neumorni v iskanju novih vrst papirjev, neumorni, kako poceniti proizvodnjo papirjev in neumorni pri iskanju novih surovin, veziv in polnil. Energetiki ne poznajo miru in nepretrgoma vlečejo iz starih in prestarih kotlov zadnje atome moči in pare za vse večjo proizvodnjo papirjev. Nič manj niso neutrudni ključavničarji, električarji ali pa konstrukterji. Vsi se trudijo pri zastojih zastarelih strojev in njih vzdrževanju. Še mnogo bi lahko naštel poklicev in

služb, ki so zaslužni za procvit naše tovarne.

Tovarna je postala tudi srce in glava Krajevnih skupnosti Vevče-Kašelj. Neločljivo sta povezana teren in tovarna. Utrip tovarne je čutili na terenu in utrip življenja na terenu se pozna v tovarni. Tovarna postaja in je odgovorna za vsestransko bogatejšo življenje vevških delavcev in njihovih družin.

Sicer so pa delavci tovarne. Samoupravna misel se je razširila in poglobila. Včeraj mezdni delavec je danes upravljevalec združenega dela. Izpopolnjena tovarniška organizacija z obrati je postala šola samoupravljalcev. Delegatski sistem znotraj tovarne je zaživel in odločanje na zborih delavcev postaja stvarnost. Zaradi polnega življenja smo postali nestrpni. Hočemo še bolj polno življenje, še več soodločanja, še več solidarnosti in še jasnejšo perspektivo za jutrišnji dan. Postali smo cement in vezivo v naši družbi in njenem razvoju. Vlagamo lepe denarje v tovarno celuloze v Krškem za svojo perspektivo. Grafičarji nam posojajo denar za peti papirni stroj za njihovo in našo perspektivo. Včeraj smo se združili z vsemi slovenskimi papirničarji v sestavljeno organizacijo združenega dela. Združili smo se zaradi hitrejšega razvoja naše panoge in vsake tovarne posebej. Postavili smo velike cilje in velike cilje postavljajo le veliki ljudje in taki so vevški delavci.

V dneh letošnjega praznovanja odpiramo novo tovarno. Tovarno papirnih zidnih tapet. Ni še tri leta, ko se nam je porodila ideja o novi proizvodnji. Papir za tapete smo že dolgo izdelovali. Tapete so na jugoslovanskem trgu šele na začetku porabe. Vsa perspektiva je še pred tapetami. Analize trga so govorile v naš prid. Vevški kadri, željni novih nalog, so idejo pograbili za svojo. V enem letu je bila zgrajena tovarna in v tem času so se izšolali kadri v tovarni, ki ima že 60-letno tradicijo. Čez noč so vevški delavci osvojili celotno tehnologijo izdelovanja tapet. Še več. Danes lahko trdimo, da tapete že krepko razvijamo in da malo, le malo zgozajamo za evropskimi proizvajalci tapet. Vse to je zmogel samoupravno osveščeni vevški delavec. Neumornost vevškega delavca bi lahko izrazil takole: »Tako se žene, kot bi delal zase.«

Skozi sto in še enaintridesetletno delo je bil vevški delavec vedno v prvih vrstah napredka. Nobeni družbeni sistemi niso bili ovira. V vsakem so našli svojo rdečo nit napredka. Boj proti kapitalističnemu izkoriščanju so zamenjali s puško v roki v boju proti fašizmu in nacizmu. Po končanem krvavem boju so se oprijeli in bili nosilci idej samoupravljanja. V nekaterih zapiskih sem našel, da je na Vevčah pred uzakonjenimi delavskimi sveti začel delovati nekakšen »Svetsvet«. Tudi to kaže, kako je nemirni duh napredka živel in bo živel v vevškem delavcu. Ponosen je, kar je dosegel in ustvaril s svojimi rokami, toda vevški delavec živi za jutri in za ta jutri je vevški delavec pripravljen žrtvovati nov delovni prispevek, kot je doslej to delal 131 let.

Albin Vengust

Nov tapetniški oddelek

Tapete so postale del življenja Vevčanov

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Že v pradavnih časih si je človek prizadeval, da bi si naredil svoje bivališče prijetnejše; v začetku z obešanjem raznih trofej, pozneje s slikanjem direktno na stene. Stenske prevleke so se v zgodovinskem razvoju izredno spreminjale. Različni narodi so lepili na steno materiale, ki so jim bili dostopni. Tako so bili prvi poskusi tapetiranja s svilenimi, usnjenimi in slamnatimi tapetami. Z iznajdbo postopka za izdelavo papirja in predvsem barvastih papirjev so začeli izdelovati tapete ročno.

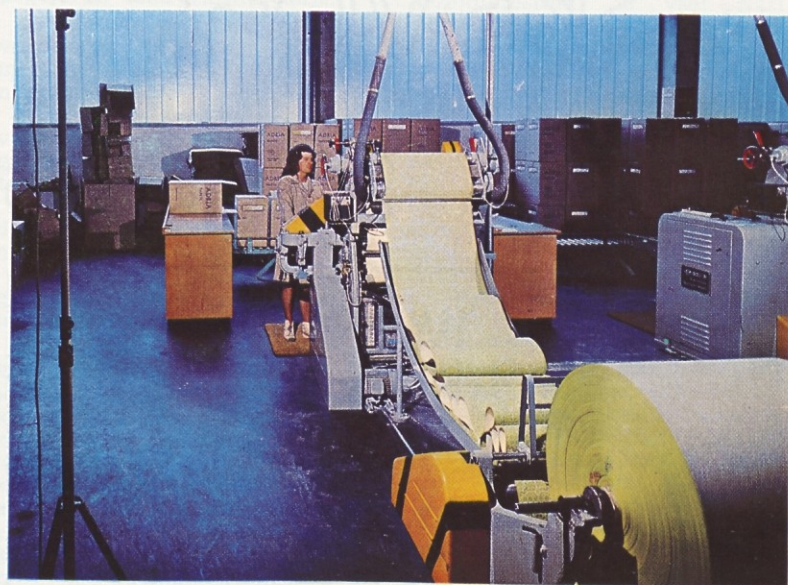
Prvi stroj za izdelovanje tapet je začel obratovati leta 1830 in od tega trenutka dalje so s potrošnja rastle tudi nove kapacitete.

Največja potrošnja tapet je v Angliji, Nemčiji, Franciji in drugih evropskih državah. Tudi v Jugoslaviji potrošnja tapet iz dneva v dan raste, vendar se je do nedavnega pretežno del potreba pokrival z uvozom. Domači

proizvajalci, ki jih je z nami vred trenutno pet, pa so se le s težavo prebijali na tržišče. Temu je bila nekoliko kriva kvaliteta tapet, predvsem pa želja trgovcev po večjih zasluhkih. Z novo proizvodnjo tapet na Vevčah smo prvo oviro že odstranili, težje pa bo trgovce prepričati, da ne smejo živeti na račun tujega dela.

Statistike kažejo, da je glede potreb samo še hrana pred opremo stanovanj. Za potovanja, oblačenje in zabave porabijo ljudje manj denarja. Uporaba tapet v sodobni dekoraciji dobiva vedno več privrženecv. Ljudje želijo imeti stanovanjske prostore vesele in moderne. Raziskave so pokazale, da vpliva primerna barva v prostoru ugodno na človekovo razpoloženje. Tudi načelo »naredi si sam« je v času, ko so vse storitve izredno drage, pripomoglo k temu, da se ljudje (hobi polagalci) vse bolj odločajo za tapete.

(Nadaljevanje na 24. str.)

Tapete so stiskane

V 2000 letih od Kitajske do Fužin in Vevče

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Ob uradni otvoritvi novega obrata za izdelovanje zidnih tapet in ob krajevnem prazniku Vevče — Zg. Kašelj, slavimo letos tudi 131-letnico strojnega izdelovanja papirja na Vevčah. Čeprav to ni zaokrožena letnica, je vseeno zanimivo ozreti se nazaj na nast-

leta 105 po našem štetju, torej bo kar kmalu od tega preteklo 2000 let. Iznajditelj je bil uradnik kitajskega cesarja Ts'ai Lun in poznejši minister. Iz ličja murve, bambusovih vlaken kitajske trave, starih ribiškij mrež in ponošenih oblek je v posodah zmaličil vlakna in z dodatkom vode

Vzdolž stare karavanske ceste, po kateri so iz jutranjih dežel prevažali svilo, je prišel k nam tudi papir. Ker so Kitajci ljubosumno skrivali postopek izdelovanja papirja, je razumljivo, da so Japonci zanj zvedeli šele leta 610. Za nas pa je pomembnejša pot papirništva na zahod.

Sredi 8. stoletja so Arabci med vojno s Kitajci zajeli tudi nekaj kitajskih vojakov, ki jim je bila znana skrivnost izdelovanja papirja. Ti ujetniki so uvedli tehniko izdelovanja in v razmeroma kratkem času bistveno izboljšali postopek izdelovanja, zlasti klenjenja. Iz področja današnjega sovjetskega Turkeстана (Samar-kand) najdemo 40 let pozneje že papir v Bagdadu. Že leta 794 je kalif Harun al Rašid uvedel v svojih pisarnah papir kot sredstvo za pisanje. Ni pa znano, ali je bil ta papir napravljen tam, ali pa »uvožen« iz Samarkanda.

Vsekakor imajo Arabci velikanske zasluge, da so na svojem ozemlju preko severne Afrike razširili papirništvo vse do Španije. Posest papirja je stopnjevala njihovo kulturo. Nastale so knjižnice, šole. Duhovni zakladi so se večali in težili na zahod.

Osvajalne vojne Arabcev so se širile na zahod, z njimi pa tudi navade in načini dela. Med njimi je bila tudi proizvodnja papirja. V začetku 10. stoletja je dosegla Egipt in Sirijo, kasneje pa ostalo severno Afriko. Od tu je prišla na vrsto Španija. V začetku 12. stoletja so postali slavni izdelki papirnega mlina Xativa, današnji San Filipo pri Valenciji. Tudi v Geroni in Mauresi so že v 12. stoletju delovali ročni mlini. Posebno Mavri in Saraceni so se posvetili papirništvu. V 13. stoletju so jih imenovali »mojstre papirniške umetnosti.«

Dobrih 150 let kasneje se izdelovanje papirja razširi proti Italiji. Prvi mlin je nastal v Fabri-anu v provinci Anconi. Tu so uvedli tri važne novosti v proizvodnem postopku. Prvikrat so uporabili vodno silo za pogon stop z več kladivi za mletje krp. V drugi polovici 13. stoletja so iznašli živalski klej kot sredstvo za klejenje papirne mase in še v istem stoletju uvedli vodni znak v papirnih listih.

Od tu se je obrt izdelovanja počasi, vendar za tiste čase dovolj hitro, širil v notranjost Evrope. Francozi zgradijo prvi papirni mlin leta 1338 pri mestu Froyes.

Svica dobi več papirnih mlinov leta 1411, 1433 in 1440 v kantonih Basel in Freiburg.

Avstrija 1498. leta pri Wiener-Neustadtu in drugod. Holandija v 17. in 18. stoletju. Anglija v letu 1494 (Harfordshire). Takratna Rusija 1665. leta. Šele pozneje so začeli izdelovati papir tudi v baltiških in skandinavskih državah.

In naši kraji?

Po iznajdbi tiska leta 1440, se je potreba po papirju vidno večala. Gutenbergova iznajdba je dala polet izdelavi papirja. Glavni porabniki so bili šole, uradi, samostani. Knjigotisk je stopil v službo verski obnovi — reformaciji. Razplamteli boj za politično in versko nadvlado je zahteval vedno večje površine. Papirniška obrt je bila vedno bolj spoštovana, čeprav takrat pojem časopisa še ni bil znan. Ta se je pojavil šele proti letu 1600 na ozemlju današnje Nemčije. Pravi časopis in prvi na svetu se je pojavil šele leta 1660 v Leipzigu.

Protestantizem in umetnost izdelave papirja sta našla pot tudi na današnje ozemlje Slovenije.

Prvi mlin za papir na Slovenskem je bil na Fužinah, 6 km južno od središča mesta Ljubljane. Stal je nasproti fužinske graščine na desnem bregu Ljubljanice, kjer so bile brzice Ljubljaničice (jez je bil zgrajen šele po letu 1897), ki so poganjale poleg papirnega mlina še nekaj kovačij, male fužine (odtod ime za kraj). **Papirni mlin je postavil lastnik**

graščine, protestant Janž Kisl leta 1579. V njem je izdeloval papir mojster Pankrac, fužinski podložnik. Svojemu gospodu je moral »odrajtovati« davke v denarju, poleg tega pa še del svojih proizvodov — 10 rizmov papirja tj. 4790 pol. Ta papir je imel vodni znak, ki je bil osnovan z grbom takratnega zemljiškega gospoda.

Žal je obrat deloval le kakih 15 let. Protireformacija je oslabilo njegovo razlago na govorno besedo, tako da je tiskarna in papirnica propadla. Vse do leta 1770 so se porajali po Slovenskem še drugi mlini za papir — Vipava 1735, Zužemberk 1716, Škofja Loka 1750, Radeče 1750, Ajdovščina 1767, Lobnica 1832, Goričane pribl. 1832.

Velika prelomnica v načinu izdelovanja papirja je nastala z letom 1799. Francoz Luis Robert je patentiral iznajdbo papirnega stroja. To je bila osnovna oblika današnjih strojev, ki so se z veliko hitrostjo razvijali do sodobnih tehničnih izpopolnitev. Prvotno obliko sta kmalu izboljšala brata Fourdrinier in angleški inženir Bryan Donkin.

Že v 17. stoletju je način priprave krp za izdelovanje papirja s pomočjo stop na vodni pogon prešel v mletje s cilindričnimi mlevnimi stroji. Te stroje so izumili Holandci. Zaradi ravninske oblike tal tam ni bilo vodnih pogonov, zato so se posluževali pogona na veter. Ime »holandski mlin« ali »holandec«, ki je še danes v rabi, je izšlo od tam. Tudi beljenje mase so iznašli leta 1774 (nemški kemik K. W. Scheele).

S prehodom v 19. stoletje je fevdalizem začel izgubljati svoj položaj. Začela se je razvijati industrija, ki so jo podpirali zlasti buržoazni krogi. Tik pred 1840. letom je za tedanje čase napredni Fidelis Terpinč, sin Blaža Terpinča, premožnega trgovca, spoznal, da vlada za industrijo konjunktura. Ko je videl, da se v tujni klasični mlini za papir preobrazujejo v strojne papirnice in da z lahkoto prodajo vse, kar proizvedejo, se je tudi sam odločil za industrijo papirja.

Že leta 1825 je kupil gospodstvo in grad Fužine, leta 1840 pa mlin za žito na desnem bregu Ljubljaničice in ga preuredil v oljarno. Za papirnico mu je zmanjkalo denarja. Da bi okrepil moč kapitala, je organiziral družbo, ki so jo tvorili Ljubljaničani: Terpinč sam, Franc Galle — trgovec in posestnik, Valentin Zeschko — steklarinar in Jožef Bischof — veleposestnik. Ustanovili so znamenito firmo: »Cesarsko-kraljeva privilegirana mehanična tovarna olja, papirja in barvnega lesa«. Pričela je obratovati s 300.000 goldinarji. Papirnica je dobila ime Vevče, ki ga zasledimo že pred letom 1750 in je dobila kasneje nemški naziv Josefthal, ki baje izhaja od imena Terpinčeve žene Jožefine.

Tu so postavili stroj, kjer je bil strojno izdelan **prvi papir v vevški papirnici dne 24. junija 1843. leta.** Papirnica je obratovala z enim Bryan Donkinovim strojem, sedmimi holandski in enim strojem za čiščenje kunj, ki ga je izumil Jožef Bischof. V obratu je delalo 70 delavcev, kar je štirikrat več kot v kateremkoli klasičnem mlinu in več kot v istovrstnih manufakturnih obratih. To je bil za tedaj silen napredek tako v mehanizaciji in višini proizvodnje, kot v načinu dela in v finančnih sredstvih, s katerimi je družba razpolagala. Dobički so rastle, papir je šel v denar in proizvodnja je napredovala. Družba je kupila na levem bregu Ljubljaničice zemljišče z mlinom za žito, ga s primernimi adaptacijami preuredila v nov tovarniški objekt, ki je dobil ime po nadvojvodi Janezu, ki je tovarno obiskal — Janezija. Od tedaj sta papirnico sestavljala obrat Vevče in obrat Janezija. V obratu na levem bregu je bil prvi papir izdelan 18. decembra 1851. Po letu

1853 razpolagajo Vevče že s tremi vodnimi turbinami s po ca. 25 KS, osemnajstimi holandski, štirimi belilnimi holandski, tremi papirnimi kotli in enim francoskim strojem za satiniranje (franc. satiner — gladiti, dati satenu podobno lesk). Število delavcev je naraslo na dvesto — od tega polovica moških in polovica žensk. Proizvodnja je znašala kar 8000 centov papirja na Vevški strani in 4000 centov na Janezijski. To je skupno okoli 700 ton na leto (18 centov = 1 tona).

Od leta 1869 so za proizvodnjo začeli uporabljati že tudi lesovino, kar je bilo za takrat izredna novost, saj v tedanji Avstro ogrski v podobne namene lesovine še ni nihče uporabljal.

Zato je Terpinč kupil papirnico in postavil brusilnice lesa v Goričanih, Medvodah in na Verjah in s tem idejno zasnoval in pravzaprav praktično utemeljil kasnejše podjetje »Vevče-Goričane-Medvode«.

Ker je bila graška firma močnejša, je ponudila nakup obratov v okolici Ljubljane. Terpinčeva družba je na to pristala. Ugasnila je 19. septembra 1870 in že 1. decembra istega leta je bila vpisana nova firma: »Leykam — Josefthal, AG für Papier- und Druck-Industrie, Graz«. Domači obrati so bili prodani za 1.200.000 gl.

Gospodarske krize proti koncu 19. stoletja niso obrate na Vevčah toliko prizadele kot potres leta 1895. Po obnovitvi po potresu so iz fužinskega gradu premestili naprave za izdelovanje polsurovin, izpraznjene prostore pa leta 1896 preuredili v električno centralo, od koder so prejemale od leta 1897 električno energijo. **Tako je v obeh obratih zasvetila električna luč.** Le tri leta prej je začela delovati sploh prva elektrarna na Slovenskem v Skofji Loki. V času od leta 1905—1910 so opremili obrate tudi z novimi turbinami.

Energetskim napravam je bila leta 1912 dodana še nova parna turbina. Istega leta je kotlarna dobila tudi 3 parne kotle s po 250 m³ kurilne površine. Prav tako je bil v tem letu zgrajen industrijski tir iz Zaloga in železniški most čez Ljubljaničice, namesto prvotnega lesenega. Doslej so surovine in izdelke razvažali s konjskimi in volovskimi vprekami tovarniški vozniki in okoliški kmetje.

(Nadaljevanje na 3. str.)

nek ali bolje rečeno izum umetnosti izdelovanja papirja in časovno ter prostorsko dolgo potovanje te skrivnosti v naše kraje.

Najstarejši nosilec pisave so bile živalske kože, oz. iz njih izdelani pergament. Druga snov starega veka je »Papyrus«, ki so ga Egipčani pripravljali iz stebel v Nilu rastoče rastline istega imena. Iz imena izhaja tudi današnje ime — papir — četudi nima s tem ničesar skupnega.

Papir v današnjem smislu in obliki so prvič proizvajali Kitajci

napravil kašo, ki jo je s precejanjem formuliral v liste. To tolčenje in mletje, precejanje in polstenje vlaken je v bistvu ostalo do danes.

Etape s trikrat po 600 let označujejo zgodovino papirja. Prvih šeststo let so Kitajci skrivali umetnost izdelovanja papirja. Drugih šeststo let je skrivnost potovala iz Azije, dokler ni vstopila v evropsko kulturo in tretje šeststoletje lahko imamo za tehnični razvoj in vzpon izdelovanja papirja do današnjega stanja v Evropi in po svetu.

EXTRA STRONG

SLAVIMO:

**Otvoritev obrata tapet
Krajevni praznik Vevče - Kašelj
25 let papirniške šole
25 let vzgojno varnostnega zavoda
131 let Papirnice Vevče**

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Zdrženih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo — Izdajata ga delavska sveta — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida — Uredniški odbor: Milan Deisinger, Milan Korošec, Jože Marolt, Ljubo Milič, Tone Novak, inž. Danilo Škerbinek — Tehnični urednik Danilo Domažnik (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani
Po mnenju Republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 z dne 23. 1. 1974 šteje ta publikacija med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Papir včeraj, danes in jutri z vidika prodaje

VEVČE, MAJ-JUNIJ — V obdobju nekaj delovnih generacij od 24. VI. 1843 do danes je naš delovni kolektiv skozi različne zgodovinske, ekonomske in družbenopolitične ter tehnično-tehnološke razvojne faze skušal trgu zadostiti s kvalitetnim asortimentom svojih izdelkov. Papir, izdelan na Vevčah, z ali brez kvalitetnega znaka, je na ožjem in širšem trgu papirja vedno imel določeno prednost pred drugimi papirji primerljivega razreda. Temu cilju je bila vedno podrejena prodajna politika, ker lahko abstrahirano manjša oscilacija zaradi zunanjih političnoekonomskih pogojev. Kvalitetna struktura prodaje — torej tudi proizvodnje — je vedno sledila tudi potrebam razvoja potrošnika, torej predvsem grafične in ostale papirno-predelovalne industrije. Vedno je bil znanen poudarek na razvoju novih vrst kvalitetnih papirjev in opuščanju »standardnih« kvalitete, katere so postajale domena ostalih proizvajalcev. Vzrok temu pa seveda ni samo zasledovanje potreb trga, temveč tudi ekonomsko-tehnična nujnost obstoječih strojev in naprav, s katerimi je bilo in je še mogoče vzdržati v tekmi s časom in tehnološkim razvojem samo s takšno usmeritvijo.

Ker bi bil pregled skozi vse to obdobje le prenaporen, ne bi navajali vseh pokazateljev prodaje od ca. 700 ton letno v 50. letih prejšnjega stoletja do skoraj 40.000 ton v lanskem letu. Zato si nekoliko bližje oglejmo zadnja desetletja.

Prodaja v letih 1964—1973

Značilnost prodajne politike v tem času je vedno večja specializacija in ožanje proizvodno-prodajnega asortimenta. Prodajni program, ki je skoraj do leta 1970 obsegal kar okoli 40 vrst papirjev, se je skrčil do danes na ca. 18 vrst osnovnih vrst, od katerih zopet le polovica zavzema prek 70% v strukturi prodaje. Kljub temu pa kvalitetno v tem času prodaja narašča. Popolnoma so opuščene nekatere vrste papirjev kot npr. superior, celulozni, protokolski, papir za albume in še druge. Opuščene so klasične kvalitete blesnih ter srednjefinih pisalnih in tiskovnih papirjev, nekatere vrste ofsetnih papirjev ter tudi vmesni razredi premazanih papirjev. Tudi praktično ni več v programu pelure papirja ter bankposta in ciklostila za domači trg. Takšna usmeritev in opuščanje teh vrst je tudi logična, ker so nove kapacitete v Jugoslaviji s hitrejšimi stroji primernejše za takšne vrste papirja ter rentabil-

nejše, saj so to masovni papirji, ki za naše male proizvodne enote niso primerni. Iz istega razloga se je preusmerila tudi prodaja po področjih naše države.

Razvidno je, da je relativno padla prodaja izven republike, saj so vidne kapacitete zrasle v tem času ravno izven slovenskega področja in je takšna teritorialna struktura razumljiva. Izvoz ostaja praktično in količinsko na istem nivoju, kar ni posledica slabega plasmaja na svetovnem trgu, temveč zavestna politika prodaje, ki stremi le za optimalno ali boljše, potrebno devizno realizacijo, ki kljub relativnemu padcu količin narašča. Tudi to je pretežno posledica nižje kvalitetne strukture izvoza ter sekundarno porasta cen tudi na zunanjem trgu.

Drugačna pa je slika pri premazanih papirjih, kjer tako celotna prodaja, kot prodaja po področjih in v izvozu beleži stalni porast.

Ravno pri premazanih papirjih je bil v zadnjih letih največji količinski in kvaliteten porast. Ob startu teh kvalitet smo imeli velike težave s plasmajem na domačem trgu, ki je bil izključno navajen uvoženih kvalitet in je kljub hitri tehnološki osvojitvi teh papirjev pri nas dosledno odklanjal naše papirje teh vrst. Trud je bil nagrajen in ravno številke potrjujejo uspešen plasma teh papirjev v zadnjih letih. Porast prodaje le-teh bi bil glede na absorpcijo celotnega trga še dokaj večji, če ne bi bil omejen z našimi kapacitetami. Pri proizvodnji na samem premaznem stroju imamo sicer še nekaj rezerv, ozko grlo pa je v proizvodnji osnovnega papirja. Posebno v letošnjem letu zaradi deficitarnosti na trgu vlaknin doma in v svetu celo največ izpadamo pri proizvodnji premazanih papirjev, ki zahtevajo popolnoma točno strukturo vnosov. Težave pa nastajajo ravno pri tem, ker je nabava predvsem vseh potrebnih vlaknin in tudi ostalih primesi šestkrat nemogoča.

Prodaja v jubilejnem letu 1974

Letošnje leto sicer samo količinsko ne kaže popolne slike stanja tržnih razmer. Kljub precejšnjim izpadom proizvodnje zaradi pomanjkanja vlaknin, kot že omenjeno, predvsem premazanih papirjev, smo praktično v prvih 4 mesecih letos nad nivojem lanskega leta. Zasluga je edino v vsestranskem in skupnem prizadevanju vseh zaposlenih, dobri produktivnosti in odličnem izkoriščanju vseh strojnih zmogljivosti.

Kvalitetna struktura pa je zaradi že omenjenih surovinskih težav, pomanjkanja električne energije ter tudi tehnično-tehnoloških, ki so posledica gornjih, neredna. Predvsem trgu ne moremo redno, pravočasno in v zadostni meri nuditi tistih kvalitet, ki jih zahteva. Pri tem ne upoštevajmo večji pritisk na naše papirje tudi zato, ker je splošna deficitarnost papirjev kritična ter tudi ne konkurenčne cene naših papirjev.

Sicer pa ravno sedaj uvajamo in startamo z novimi vrstami papirjev, predvsem v programu premazanih papirjev, to so kromo papirji »Multipak 3T«, umetniški papirji, »Velux extra« — sijajni ter »Vebedo« matirani. Tudi so v pripravi za start vrste voluminoznih papirjev iz programa premaza ter univerzalni ofsetni papirji iz klasičnega programa, ter še neka vrst specialnih papirjev. Razvoj v vedno nove, funkcionalnejše, boljše vrste papirjev, ki jih predelovalna industrija zahteva od nas, je vedno dinamičen.

Kakšne so pripombe naših kupcev

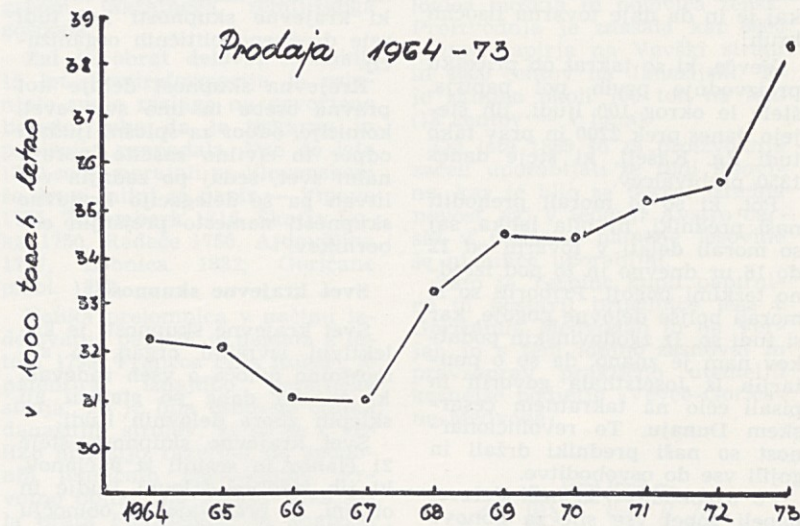
Večinoma dolgoletni kupci in pretežno tudi potrošniki naših papirjev so z nami v stalnih in tesnih kontaktih. Posebno v današnjem času je sodelovanje še tesnejše in pogostejše. Priznanje vodilne kvalitete naših papirjev je nesporno. Ravno tako nam priznavajo zelo realno politiko cen in v sedanji situaciji pomanjkanja papirja, torej velike konjunkturalne, tudi pošteno in našim možnostim ustrezno realizacijo naročil. Jasno je, da je največ prigovorov na neustrezni, neredni asortiment prodaje, predvsem pa kasnitev dobav. V tej situaciji nam namreč ni mogoče planirati proizvodnje in prodajnega programa ustrezno in v dogovorjenem času uresničiti. Tudi je tu in tam zaznati odmik od naše standardne kvalitete pri posameznih vrstah papirjev, še več pa je v teh mesecih drobnih napak in površnosti, ki so posledica naglice in vedno velike nujnosti, ker zamujamo dobavne termine. Kljub temu vlada zaupanje in prepričani so, da bomo vse to lahko premagali. Posebno še, ker vidijo v Vevčah možnosti svojega razvoja, posebno še, če že tu omenimo planirano novo kapaciteto, ki jim bo omogočila poleg kvalitetnega tudi kvantitetni razvoj.

In jutri?

Poznani so naši načrti za bodoče tako nam vsem doma na Vev-

čah, kot rednim bralcem našega časopisa, zelo dobro pa tudi našim poslovnim partnerjem. Nov papirni stroj, V. PS, kot pravimo, bo bistveno spremenil Vevče kot papirnico tako v količinskih kot kvalitetnih pogledih. V letu 1977 naj bi iz sedanjih 39.000 ton po-

večje, lahko rečemo znatne količine papirjev v malih formatih (A 4) tako, da bi naši znani bankpost papirji ter drugi zopet pokrili tržne potrebe. Stari papirni stroji se bodo namreč lahko delno preusmerili na te vrste papirjev.

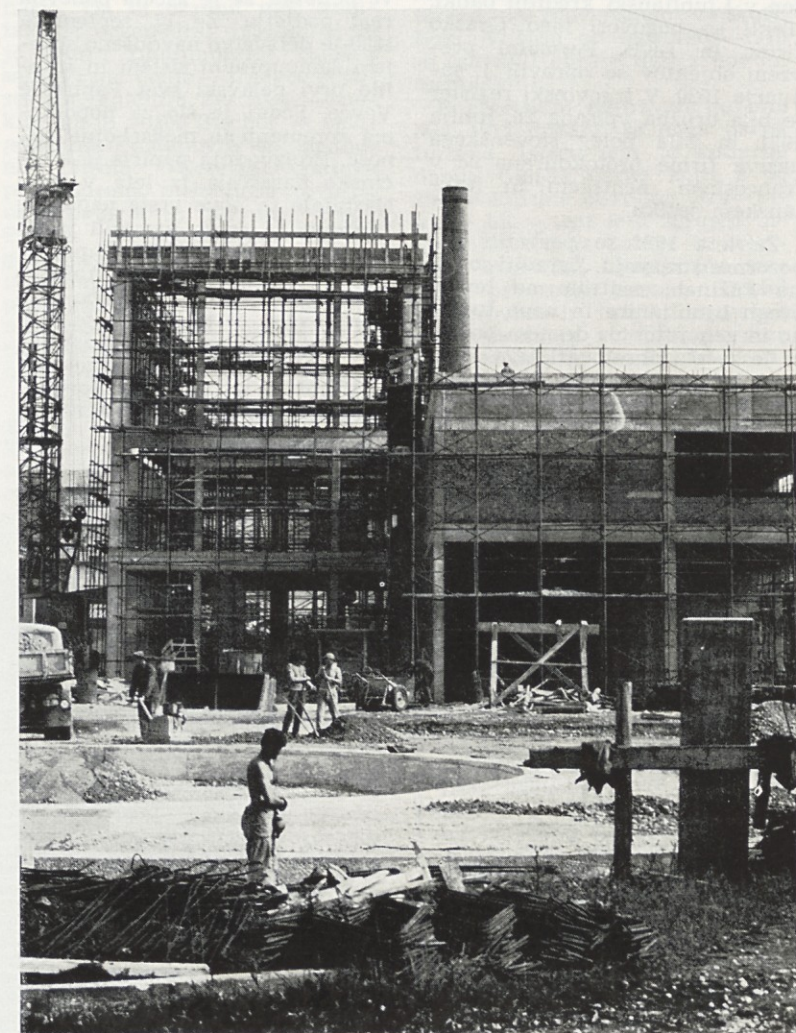
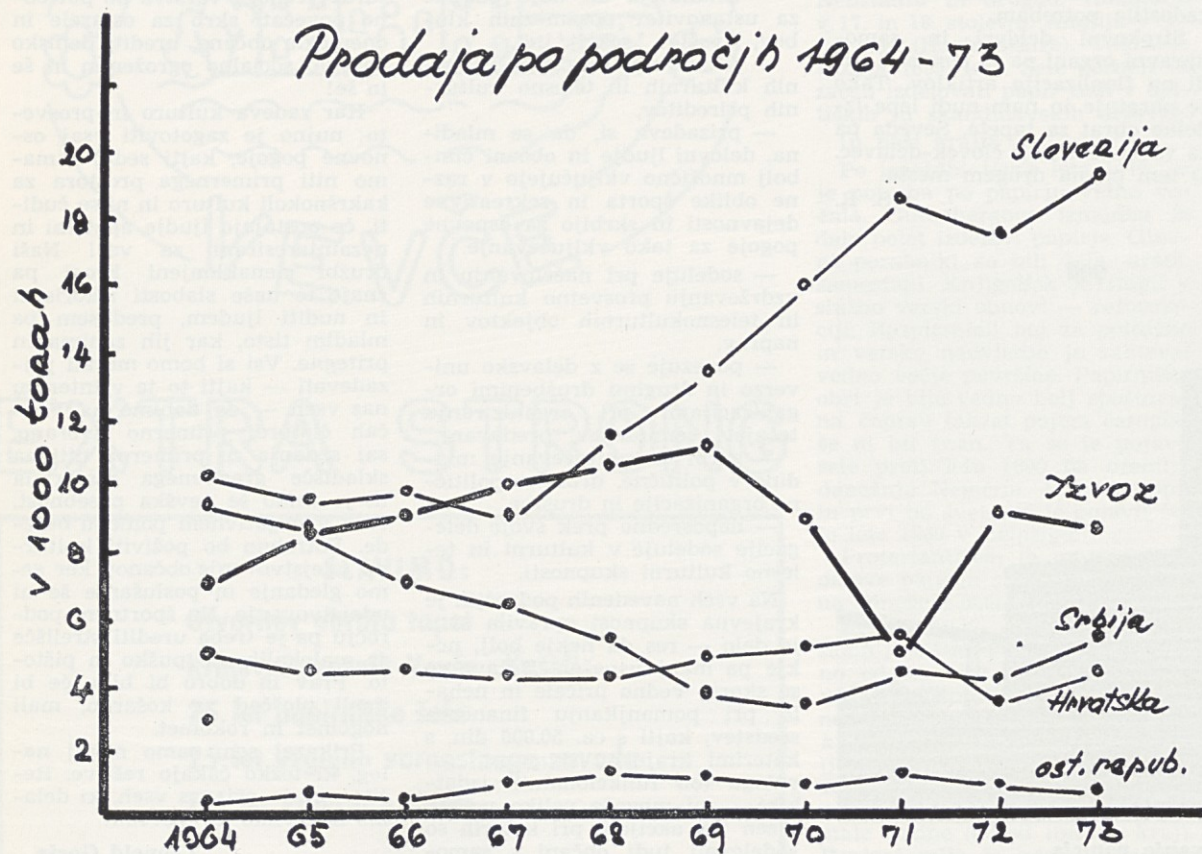

rasla proizvodnja na ca. 80.000 ton. Močno se bo s tem razširil proizvodno-prodajni asortiment naših papirjev, saj bomo lahko proizvajali papirje od 30—200 g na kvadratni meter, klasičnih ter nizko alj visoko premazanih papirjev in kvalitet, ki se bodo v tem času do leta 1977 še razvile. Tudi bomo zmožni dati na trg

Potrebno pa je omeniti, da bo nova investicija omogočena ob pomoči in sodelovanju naših kupcev, ki bodo prispevali svoja sredstva za novo kapaciteto. S tem je omogočen naš in njihov razvoj ter tudi rentabilnost take naložbe, saj bo proizvodnja po sodobnih konceptih bistveno ekonomičnejša od sedanje.

Struktura domače prodaje po grupah proizvodov v odstotkih

Papir	1966	1968	1969	1970	1971	1972	1973
a. Stari asortiment							
Brezlesni	28,6	22,9	23,1	10,3	13,2	5,7	4,0
Ofsetni	39,7	44,6	40,7	40,0	34,8	29,8	32,0
Sr. f. tiskovni	11,9	8,7	9,1	10,7	3,0	2,8	1,1
Sr. f. pisalni	12,9	8,7	6,2	6,1	7,9	11,0	8,3
Pelure	3,2	3,4	4,3	2,7	1,7	0,4	0,2
Bankpost	3,7	3,6	4,3	4,1	3,3	1,5	1,6
Skupaj:	100,0	9,9	87,7	73,9	62,9	51,2	47,2
b. Novi proizvodi							
Peresnolahki	—	2,1	1,7	5,6	7,1	5,8	4,4
Mehanografski	—	—	—	3,9	4,3	4,4	6,6
Pigmentirani	—	—	—	1,4	1,3	5,6	5,7
Premazani	—	6,0	10,8	15,2	24,4	33,0	36,1
Skupaj:	—	8,1	12,3	26,1	37,1	48,8	52,8
Vsega skupaj:	100	100	100	100	100	100	100

Nova toplarna gre k vrhu

Vzdrževanje – partner proizvodnje

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Gospodarski pomen vzdrževanja je na splošno pri nas malo poznan, čeprav izda industrija zanj vsako leto povprečno okrog 10% nabavne vrednosti svojih naprav, se pravi, da za vzdrževanje v teku povprečne življenjske dobe naprav plača še eno celo nabavno vrednost le-teh. V letalskem prometu je ta vrednost celo dvakratna. Izraženo v odstotkih letnega bruto produkta pomenijo stroški vzdrževanja od 3 do 16% odvisno od industrijske panoge. To so procenti reda velikosti čistega dobička podjetij oziroma številke, ki jih moramo še kako upoštevati.

Z uvajanjem nove tehnologije postopoma prevladujejo v industriji vedno bolj kompleksni, avtomatizirani, visokoproduktivni in za okvare vedno bolj občutljivi sistemi, ki jih lahko vzdržuje samo visokokvalificirano osebje. Kapitalna intenzivnost teh sistemov ima za posledico visoke stroške zastojev. Zato je toliko bolj upravičena zahteva industrije po konstrukcijah, katerih zahtevnost vzdrževanja je še v znosnih mejah. Ker nam niso dostopne risalne deske, na katerih te konstrukcije nastaja-

glavne in pomožne dejavnosti. To spoznanje izhaja iz naše lastne prakse, potrjuje pa ga razvoj vloge vzdrževanja bolj ambicioznih, ekspanzivnih in tehnično bolj obsežnih in zahtevnih podjetij in panog, kjer so na te probleme naleteli že prej in so se že tudi prej začeli reševati.

Eden nujnih pogojev za dobro tehnologijo vzdrževanja in za dobro planiranje vzdrževanja, je dobro poznavanje proizvodne tehnologije. Zal se še pre pogosto pojavlja neutemeljeno mnenje, da to ni potrebno. Kakor so v podjetju pomembni tehnologi, tako so potrebni tudi strokovnjaki z različnih področij tehnike, kajti kakor ob dobavi strojev niso rešeni tudi vsi tehnološki problemi in jih je treba stalno sproti reševati, tako tudi niso enkrat za vselej rešeni tehnični problemi tehnologije. V podjetjih, ki nimajo posebnega sektorja, ki bi se ukvarjal samo s tehničnimi problemi, ima vzdrževanje običajno pomembno vlogo, ker so prav v njem koncentrirani strokovni delavci različnih panog tehnike.

Tako pojmovana vloga vzdrževanja in problematika, ki ob tem nastaja, našemu podjetju, še posebej pa vzdrževalcem, ni tuja.

ločilo za zelo primerno vključitev vzdrževanja v organizirani podjetja tako, da je vzdrževanje do neke razumne mere samostojen obrat.

Kar zadeva notranjo organizacijo vzdrževanja, so stvari preprostejše. Skoraj pravilo je, da je v podjetjih naše velikosti primarna delitev po tehničnih panogah: elektrotehnika, gradbeništvo in strojništvo. Tako delitev lahko ugotovimo takò v medvoški tovarni, ki je najmanjša v naši panogi, kot v krški tovarni, ki je največja. Tudi pri nas je osnovna delitev po panogah sprejeta in obrat vzdrževanje v glavnem sestavljajo štirje oddelki: strojni, elektrotehniški, gradbeni in konstrukcija. Oddelki se po obsegu in načinu dela med seboj bistveno razlikujejo, zato je različna tudi njihova zasedba in organizacija.

Za primer navajamo samo oddelek za strojništvo. Poudarek je na skrbništvu nad posameznimi proizvodnimi oddelki, ob tem pa se vzporedno razvija nekatere specializirane, centralizirane dejavnosti in priprava vzdrževanja, ki je v principu sestavljena iz konstruktivne, tehnološke in operativne priprave. Pri tem je seveda treba stati na trdnih realnih tleh tradicije in dobrih lastnih izkušenj in ostati v okviru dejanskih nujnih konkretnih potreb po specializaciji in centralizaciji posameznih dejavnosti v okviru oddelka za strojništvo. Preprosto povedano, sodelavci oddelka za strojništvo so v prvi vrsti konkretno in v celoti zadolženi za posamezne oddelke, kolikor pa pomen posamezne njihove dejavnosti v zvezi s skrbništvom prerašče možnosti posameznika, se zato dejavnost specializira in jo opravlja eden od skrbnikov zase in za vse ostale. Tak primer imamo že sedaj za področje mazanja in osnovna sredstva. Nadaljnji razvoj vzdrževanja bo pokazal, za katera področja bo specializacija še potrebna in, če ne bo treba za nekatera področja postaviti celo posebnih referentov. Vsekakor tak pristop pušča odprte vse možnosti za kontinuirani razvoj organizacije, pri čemer pa bo vsekakor nujno vedno iskati pravo mero in predvsem z vztrajanjem na skrbništvu ohranjati pregled nad celoto, preprečevati odtujevanje dela in krepiti čut osebne odgovornosti.

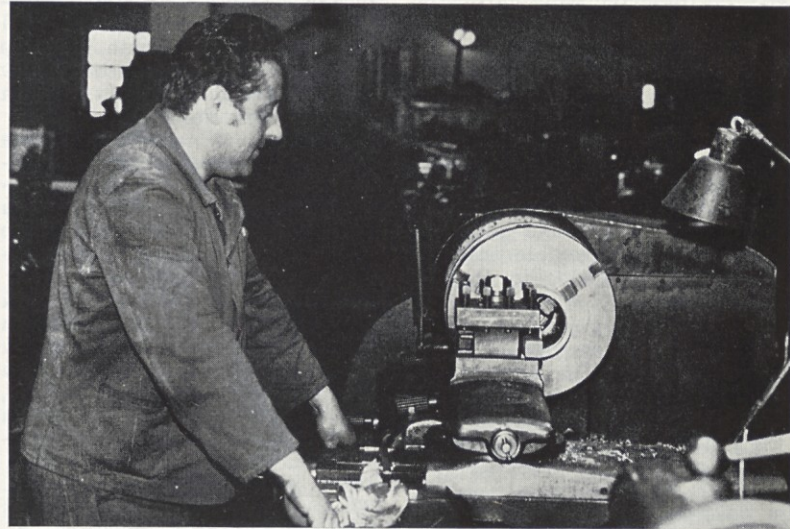
Organizaciji vzdrževanja smo posvetili v našem podjetju vso pozornost, ker se prav s tem ustvarja solidna osnova za uvajanje sodobnih metod dela oziroma koncepta vzdrževanja.

Na sploh lahko ugotovimo, da je delo na organizaciji dolgoročno naložba, ki ustvarja perspektivo.

Koncept vzdrževanja

Preventivno vzdrževanje se imenuje način planiranega vzdrževanja, pri katerem skušamo na osnovi dobrega poznavanja vzdrževalnih karakteristik naprav ali dele naprav zamenjati, oziroma izboljšati, preden se le-te pokvarijo. To je pravzaprav vrsta planskega vzdrževanja, ki se imenuje po sekundarnih prednostih. Izraz se uporablja tudi za oznako postopka, ki naj samo zmanjša obseg neke vzdrževalne naloge, zato je pri tem terminu precej zmede, ter se ga nekateri priznani strokovnjaki izogibljejo. Dejansko se o nekem preventivnem vzdrževanju lahko govori samo v zvezi z velikim številom enakih naprav (npr. lokomotive, orodni stroji, obrambni sistemi) v primeru, če verjetnost izpada ustreza strmi Gaussovi krivulji (če ni velikega sipanja življenjske dobe), če je to gospodarsko utemeljeno ali če ga zahtevajo kak drugi posebni razlogi.

Ker si od preventivnega vzdrževanja nekako obetamo, da okvar oziroma izpadov ne bo, bi pričakovali, da je ta način vzorno uporabljen v civilnem zračnem prometu. Vendar je tu šel

Franc Ambrož pri stružnici

razvoj v zadnjih letih drugačno, bolj racionalno pot. Namesto izpiljenega sistema preventivnih ukrepov, ki zahtevajo velik izpad obratovanja in letala prej kvarijo kot izboljšajo, je nastopila naslednja diferenciacija:

— Ugotovitev čvrstih maksimalnih obratovalnih časov za določene aparate in dele z vzdrževanjem v delavnici ali generalnim popravilom po izgradnji. V 15 letih je uporaba tega principa nazadovala od 100% na 10 do 15%.

— Kontrola sistemov in naprav v vgrajenem stanju v določenih intervalih z namenom, da se ugotovi slabšanje stanja.

— Obratovanje do izpada. Tak, za nepoznavalca presenetljiv razvoj vzdrževanja, dopolnjuje še dejstvo, da znašajo neplanirana dela pri vzdrževanju letal 50% vseh opravljenih vzdrževalnih ur.

Za našo industrijsko panogo nek preventivni model vzdrževanja ni aktualen, morda bi lahko govorili samo občasno o kakem posameznem preventivnem ukrepu.

Za industrijske naprave so posebno primerni **inšpekcijski modeli vzdrževanja**. Tu gre običajno za vzdrževanje s planiranimi inšpekcijami, pri čemer je planirano v prvi vrsti ugotavljanje stanja naprav in potek vzdrževalnih del. Tako vzdrževanje je sestavljeno iz zaporedja različnih faz planiranja, odločitev in ukrepov. Pri tem so vse te različne aktivnosti med seboj funkcionalno odvisne, zato bi temu vzdrževanju lahko rekli »funkcionalno vzdrževanje«.

Ob navedenem moramo ugotoviti, da tako kot za organizacijsko obliko, tudi za koncept vzdrževanja ni standardnega modela. Do njega se je treba dokopati s trdim dolgoletnim zagribenim delom in nabiranjem izkušenj.

Z zadovoljstvom lahko zapišemo, da je naš osnovni vzdrževalni koncept z uvedenim sistemom rednih reparatur zelo dober in uspešen, saj je strokovnjake mednarodne tehnične pomoči v okviru Združenih narodov, ki so si letos ogledali naše vzdrževanje,

(Nadaljevanje na 6. str.)

Za vzdrževanje industrijskega tira skrbi predelavec na progi Franc Pavčič in njegova skupina

jo in kjer se vzdrževanje prične, je nujno, da vsaj pri izbiri industrijskih naprav enakovredno upoštevamo zahteve tehnologije in vzdrževanja. Če že ni mogoče nabaviti naprav, ki jih ne bi bilo treba vzdrževati in se ne bi kvarile, je potrebno, da skrbimo vsaj za to, da so intervali vzdrževanja veliki in, da je ob okvarah možno hitro in vsaj relativno enostavno popravilo. V ta namen je treba intenzivno delati na tem, da bi vzdrževalci nabrali čim več spoznanj in izkušenj o vzdrževalnih karakteristikah sistemov in njihovih sestavljenih komponent. Le na ta način bomo lahko spravili vzdrževalne metode oziroma sisteme, nadomestne sklope, izpade, popravila in rekonstrukcije v gospodarsko optimalno razmerje. Zal ugotavljamo, da je vzgoja tehnikov in inženirjev za to kompleksno področje tehnike in organizacije še vedno skoraj povsem zanemarjena.

Sorazmerno nova je vloga vzdrževanja pri varovanju naravnega okolja, saj so nerešeni problemi vzdrževanja pogosto vzrok nezaželenih emisij, ki imajo marsikje zaradi upravičeno ostrih predpisov in zakonov lahko usodne posledice celo za obstoj podjetja.

Zaradi zahtevnosti in širine področja dela ter zaradi velikega gospodarskega pomena, je treba vzdrževanju določiti v strukturi podjetja pravi položaj, postaviti premišljeno organizacijo in se odločiti za gospodarno strategijo. Osnovno izhodišče pri tem je spoznanje o partnerskem razmerju med vzdrževanjem in proizvodnjo in ne delitev v nekake

V zadnjem času se je na tem področju precej premaknilo, vendar pa bo najbrž minilo še nekaj časa, preden bo širše pojmovanje vloge vzdrževanja prišlo v zavest vseh odločilnih dejavnikov.

Naloge vzdrževanja, njegovo mesto v organizacijski strukturi podjetja in njegova notranja organizacija

V grobem ima vzdrževanje v podjetju dve različni osnovni nalogi:

a) obdržati tovarniške naprave v zadovoljivo dobrem stanju oziroma zagotoviti gospodarno razpoložljivost, varnost in zanesljivost proizvodnih sredstev in s tem prispevati k uspehu podjetja.

b) konstruirati in postaviti nove naprave in opremo za obstoječe naprave kakor tudi skrbeti za večje dopolnitve, oziroma spremembe na njih z namenom dvigniti ali izboljšati proizvodnjo.

Za mesto vzdrževanja v organizacijski strukturi podjetja velja samo zelo splošno pravilo: Čim večje je podjetje, čim bolj zahtevno in pomembno je vzdrževanje naprav, tem bolj je utemeljeno samostojno in centralizirano vzdrževanje. Zavedati se moramo, da ne obstaja neka standardna organizacija vzdrževanja. V vsakem primeru mora biti narejena po meri podjetja in prilagojena konkretnim tehničnim, kadrovskim ter samoupravnim zahtevam. Že primeri v naši panogi to dokazujejo: v Medvodah je vzdrževanje in energetika oddelka tehničnega sektorja, v Krškem so se vse dejavnosti vzdrževanja združile v samostojno TOZD. Naše podjetje se je od-

Pripravili smo nov papirni gladilni valj

Še en jubilej

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Letos slavi Papirnica Vevče svoj 131-letni obstoj. Vsekakor častitljiva starost, polna truda za dosego boljših delovnih razmer za tudi polna uspehov in neuspehov. O tem bo gotovo spregovorilo bolj poklicano pero od mojega.

Slavite tudi pomembne uspehe, ko uradno odpravljate nov obrat izdelovanja zahtevnih zidnih tapet. Dovolite mi tovariši, da vam k temu uspehu iskreno čestitam!

Ze prvi poskusni izdelki novega tapetnega oddelka so zbudili splošno pozornost. Mene ni pritegnila le umetniška zamisel osnutkov, mnogo bolj sem občudoval preciznost izdelkov. In z vsakim novim vzorcem sem bolj in bolj občudoval harmoničnost barv in natančnost izdelkov. Z vso vne- mo ste se poglabili v zahteve sodobne stanovanjske ureditve in verujte mi, posrečilo se vam je! Čestitam in še enkrat čestitam! Bodočnost obrata je pri tej vnemi zagotovljena!

Ob tem dvojnem slavlju pa bi rad delovni kolektiv Papirnice Vevče opozoril, da je mimo nas šlo neopazno 25 let, odkar je podjetje prevzelo pod svoje okrilje novo ustanovljeno Industrijsko papirniško šolo zveznega merila.

Tudi ob tem mladostnem jubileju bi rad poudaril tisto pomembno vlogo, ki jo je prevzelo nase vaše podjetje. Povojna leta so pri nas ustvarila povsem nove razmere in s tem tudi sprožila nove zahteve. Papirna industrija socialistične Jugoslavije se je združila v enotno načrtovalno telo in njena Generalna direkcija je dobila svoj sedež v Ljubljani. Nove razmere so zahtevale dalekosežne ukrepe, posebno v načrtovanju in pripravi bodočih dobrih papirničarjev. Potreba po lastni ustanovi, ki bi izobraževala mladino kot strokovne papirničarje za načrtovana nova podjetja papirne industrije po vsej Jugoslaviji, je postala pereča in nujna. Papirnica Vevče je prevzela patronat nad Industrijsko šolo. Generalna direkcija me je imenovala za prvega direktorja te nove šole zveznega merila, kar pomeni, da bo ta šola internatskega tipa. Takoj mi je bilo jasno, da bo vse načrtovanje potekalo po teh smernicah:

- postopna izgradnja stanovanjskih prostorov z ustreznimi pritliklinami,
- enako postopna izgradnja lastne menze z vsem potrebnim osebjem,
- izgradnja in oprema učnih prostorov,
- zagotoviti kvalificirano učno osebje in
- zagotoviti primerna delovna mesta za praktičen pouk v proizvodnji papirja.

Treba je bilo pohiteti, ker je Generalna direkcija sporočila, da pridejo učenci že v začetku oktobra 1947. Takrat pa ni bilo avtobusnih zvez.

Občina Polje je dala na razpolago izpraznjeno Resmanovo vilo v Polju kot začasno bivališče. Dekleta so dobile spalnice v podstrešnih sobah, bivši stanovanjski prostori so postale spalnice za gojence. Največja soba pa je postala tako imenovana »dnevna soba«, kjer se je mladina zadrževala preko dneva in se učila.

Poseben problem je nastal zaradi prehrane. Vojne razmere so zdesetkale prebivalstvo in porušile cele vasi. Sovražnik je uničil živino, vozove in orodje. Iz industrije je odpeljal stroje. Čeprav je bil živež zagotovljen na karte, je dobesedno primanjkovalo vsega drugega. Družbena prehrana v prostorih sedanje restavracije je bila šele v začetnih povojih. V ilustracijo razmer navajam okoliščino, da je morala druga izmena čakati, da so pomili krožnike in pribor, preden so ji lahko postregli.

Prostor, kjer je sedaj tiskarna, je bil opremljen s primernimi mizami in stoli, da nam je služil kot učilnica. Največjo pomoč pa nam je nudila papirnica, da so njeni strokovnjaki lahko predavali strokovne in tehnične predmete. Najtežji problem so postali učni načrti za strokovne pred-

mete, kjer naj bi se snov smotrno razvrstila v triletno obdobje šolanja.

Leč je bil prebit in s skupnimi napori se je pouk začel sistematično odvijati.

V težnji za čimprejšnjo obnovo je naša šola dvakrat mesečno ob nedeljah sodelovala na raznih gradbiščih v Zalogu in okolici.

Prvo šolsko leto se je uspešno končalo v splošno zadovoljstvo vseh sodelujočih in tudi forumov. Mladina je v juniju 1948. odšla korporativno kot delovna brigada na mladinsko progo Brčko — Banoviči. Mnogi od njih so se vrnili kot udarniki, nekateri celo kot dvakratni udarniki. Celotna ekipa pa kot udarna brigada s priborjeno častno zastavo!

Z drugim šolskim letom se je število učencev podvojilo. Zato je bila nekdanja gostilna na Priškovicu preurejena v dekliški internat. V prvem nadstropju pa mi je bilo dodeljeno službeno stanovanje.

Sedanje upravno poslopje je bilo sezidano med drugo vojno, ostalo pa je nedograjeno in v surovem stanju. Zato ga je Papirnica Vevče dala šoli v najem, da se stavba postopoma dograđi in začasno uporabi kot šola, oziroma zgornje nadstropje kot internat.

Dve ali tri leta po ustanovitvi papirniške šole je bila ustanovljena tudi šola za učence v gospodarstvu. Za internat teh učencev je bila adaptirana in preurejena takrat prazna Omanova hiša na Vevčah. Vendar je ta šola po nekajletnem delovanju prenehala.

V sedanjem skladišču nad nekdanjim kemijskim laboratorijem v Janeziji je bila urejena šolska kuhinja, ki je tam precej let obratovala. Ko so postale razmere zahtevnejše zaradi dotoka večjega števila gojencev, se je šolska kuhinja preselila v kletne prostore sedanje restavracije ter tam uspešno delovala do preselitve papirniške šole iz Vevč.

Ze v prvem šolskem letu se je mladina seznanila z izdelovanjem celuloze, lepenke in raznih vrst papirja. V ta namen so bile organizirane ekskurzije pod strokovnim vodstvom v Goričane, na Količevo, v Videm-Krško in na Reko.

Od drugega leta dalje je bilo vpeljano praktično delo v obratu celuloze v Goričanah. Zaradi neprijetnih prevozov z odprtimi kamioni je bila v gradu Goričane urejena soba, ki je služila za prenočevanje tistemu razredu, ki je bil dva dni v tednu tam na praksi. Za te dneve smo imeli tam tudi lastno kuhinjo.

Ko je bilo urejeno delovanje papirniške šole in so bili razredi polno zasedeni, se je šola razširila še z dvoletno šolo za prekvalificiranje odraslih delavcev raznih poklicev v papirničarje. Na višku razvoja je stanovalo v internatu skoraj 200 učencev in učenk. Pri taki množici različnih značajev in starosti so nujno nastajale mučne situacije, ki pa so se kmalu dale urediti ob nesebični pomoči družbenih forumov, posebno pa vodstva Papirnice Vevče.

Danes je v našem podjetju in po vseh papirnicah Jugoslavije zaposlenih precejšnje število nekdanjih gojencev opisane papirniške šole, ki so pod njenim okriljem sprejemali osnovne pojme o izdelovanju papirja. Z vestnim nadaljevanjem študija ste širili in izpopolnjevali začetno znanje in danes slavite uspehe svojega prizadevanja.

Le tako naprej s čvrstim korakom v lepšo bodočnost!

Vaš nekdanji mentor
Julij Mayer

Tovarišu Juliju Majeryu se iskreno zahvaljujemo za čestitke, še bolj pa za trud, vložen pri nekdanji vzgoji papirničarjev. Del uspeha je tudi v njegovem prizadevanju.

Uredništvo

Novo ranžirno vozilo na tračnicah

Od ideje do realizacije je preteklo komaj leto dni

(UNIMOG — UNILOG, specialno vozilo za tirnice in ceste)

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Ob razgovoru z vodjem postaje Zalog o načinu ranžiranja vagonov v naši tovarni, je bila sprožena ideja, da bi si ogledali ranžirni stroj pri podjetju ELOG-DEPO v Mostah. To je bilo lani spomladi. Z vodjem proizvodnje sva si vozilo ogledala in ugotovila, da je izredno funkcionalno. Kmalu po tem je tekel prvi razgovor s podjetjem Autocommerce. Dogovorili smo se za demonstracijo vozila v naši tovarni, katero smo v mesecu juliju tudi izvedli. Po tehnični in ekonomski obrazložitvi je bila letos investicija odobrena.

UNIMOG-UNILOG je preizkušena Riesova konstrukcija, ki je popolnoma varna pri vožnji po tirnicah. Vodenje na tirnicah se uravnava z avtomatičnim krmiljenjem. Velika je vlečna moč na tirnicah. Motor Mercedes-Benz, 6-valjni diesel z direktnim vbrizgavanjem, 84 KS pri 2550 o/min po DIN. Možen je hiter prehod od vožnje po tirnicah na vožnjo po cesti in obratno. S kompletno predpisano opremo za obratovanje na tirnicah in pri potrebni obratovalni teži ima vozilo dovolj vlečne moči, da brez težav ranžira vagon s skupno težo 300 ton na vzponu do 5%. Nizki so tudi vzdrževalni stroški.

Morda še nekaj podatkov o opremi za vožnjo na tirnicah in cesti:

1. Naprava za ranžiranje vagonov s kompresorjem, ki ga žene gred za odvzem moči 550 cm³, zalogo zraka 200 l s 7 atm, zavorni tlak 5,2 atm.

2. Avtomatično krmiljena hidravlična naprava z mikrostikalom in magnetnim krmilnim ventilom.

3. Luči po predpisih železnic Zvezne republike Nemčije.

Le ena pravilna rešitev

Tokrat reševanje in žrebanje »Prvomajske križanke« ni uspelo. Bilo je samo 26 reševalcev, od vseh križank pa samo ena pravilna. Zato je imela komisija za žrebanje veliko dela, ker je morala vse po vrsti prebrati. Nagrado 10.— din je prejela Andreja Jeriha, ki je edina imela pravilno rešitev.

4. Električni opozorilni zvonec.
5. Zračna lupa.
6. Naprava za blokiranje volana.
7. Podnožnik z ročaji.
8. Dva podaljška ogledala.
9. Bobnasti blok 6,5 ton obratovalne teže.
10. Popolnoma avtomatični spojni drog zadaj itd.

Stroj je resnično univerzalen, saj se da nanj priključiti razne delovne naprave kot npr.: snežni rezkarji, odmetala, plugi in cela serija strojev.

In še na kratko, kaj bomo z vozilom delali. Z njim bomo ranžirali v tovarni vagono po vseh industrijskih tirih, prav tako pa tudi na relaciji Vevče—Janezija in obratno po potrebi. Ko bomo kupili ustrezno prikolico, bomo vozili tudi gotov papir iz tovarne v skladišče papirja. Ker bo vozilo registrirano za vožnjo po cesti, bomo občasno lahko izvajali tudi druga dela kot npr. plujeenje, čiščenje, posipavanje, dviganje itd.

Velika prednost vozila je ta, da ima napravo za avtomatsko zapenjanje in zaviranje vagonov.

Zaradi vse večjega širjenja tovarne — nova toplarna, tapete, V. papirni stroj itd., se veča obseg dela. Transportne poti so ob industrijskih tirih vedno ožje in je bil skrajni čas, da smo prišli do zaporednega premika.

Za upravljanje vozila je potrebna naslednja ekipa: voznik ranžirnega vozila in premikač. Ob pomoči našega izobraževalnega centra, so vsi delavci opravili ustrezno kvalifikacijo pri šolskem centru v Zalogu. Podjetje AUTOCOMMERCE pa je v naši tovarni organiziral brezplačni seminar glede opravljanja z vozilom. Zaželeno je, da delavci vzamejo vozilo za svoje in z njim tako tudi delajo.

Na koncu bi se želel zahvaliti vsem tistim, ki so kakorkoli po svojih možnostih pripomogli k nakupu tako funkcionalnega in nujno potrebnega stroja.

Andrej Pirkmaier

Vozilo na cesti

Finančno poslovanje v prvem trimesečju 1974

KOLIČEVO, MAJA — Že december 1973 je dal slutiti, da bodo naši poslovni rezultati v letu 1974 znatno preseglili rezultate iz preteklega obdobja, kot posledica dejstva, da je bila večina del na rekonstrukcijah kartonskega stroja II uspešno opravljena, tako, da je bilo mogoče občutno povečati obseg proizvodnje ob nespremenjenem številu zaposlenih.

Finančni rezultati poslovanja v prvih treh mesecih letošnjega leta so ta optimizem povsem upravičili, zlasti, ker nam je uspelo prekiniti večletno tendenco hitre rasti cen surovin, energije, družbenih obveznosti itd., v primerjavi z rastjo cen naših izdelkov. Gibanje cen izdelkov je potekalo v tem obdobju bolj usklajeno z gibanjem cen reprodukcijskega materiala ter drugih elementov cen, kar se nujno odraža v mnogo ugodnejših finančnih rezultatih poslovanja.

V prvih dveh mesecih letošnjega leta smo dosegli skoraj za 2 milijardi starih dinarjev večji celotni dohodek, kakor v istem obdobju preteklega leta, kar pomeni povečanje celotnega dohodka za 73,6%. Tako veliko povečanje dohodka je sicer tudi posledica tega, ker je bil dohodek v prvem četrtletju 1973 nenormalno nizek. Zaradi tega je pomemben tudi podatek, da smo v tem obdobju preseglili celotno povprečje ustvarjenega celotnega dohodka za 60 odstotkov.

Daleč najpomembnejši delež pri ustvarjanju našega celotnega dohodka ima proizvodnja oziroma dohodek od prodaje izdelkov. Poleg tega pa dohodki od prodaje izdelkov izkazujejo v primerjavi z letom 1973 izredno visok porast i. s. so glede na I. trimesečje preteklega leta večji za 73%, glede na letno povprečje pa za 65,2 odstotka.

Tako povišanje doseženega dohodka je odvisno od povečanih količin prodanih izdelkov in njihovih cen na domačem in inozemskem trgu, kar je razvidno iz naslednje tabele:

Realizacija osnovne proizvodnje

	v t		
	1973	I.-III. 1973	I.-III. 1974
Domači trg	23.390	5.866	7.721
Izvoz	17.239	5.045	6.884
Skupaj	28.144	7.439	8.869

	v 000 din		
	1973	I.-III. 1973	I.-III. 1974
Domači trg	90.000	20.546	37.362
Izvoz	17.239	5.045	6.884
Skupaj	107.239	25.609	44.246

Povečanje fizičnega obsega prodanih proizvodov za 19,2% ali za 1.230 t v primerjavi s prvim trimesečjem 1973 in 26% ali za 1.831 t v primerjavi s povprečjem leta 1973 in 1972 je nova kvaliteta v našem poslovanju in izredno pomemben element pri ocenjevanju uspešnosti poslovanja,

Stanje zalog

	Zaloge nedov. proizv. kg	Zaloge gotovih izdelkov kg	Zaloge nedov. proizv. din	Zaloge gotovih izdelkov din
31. decembra 1973	327.715	78.754	981.854	215.995
31. marca 1974	517.376	183.263	2.054.205	592.801

Kljub izkazanemu visokemu indeksu povečanja zalog, zlasti pri gotovih izdelkih, pa vendar opazamo še vedno veliko povpraševanje po naših izdelkih tako, da je povečanje zalog rezultat slučajnosti. Poleg tega so zaloge v absolutnem merilu še vedno nizke in ne predstavljajo omembe vrednih količin.

Čeprav kaže obseg prodane proizvodnje izredno povečanje, zlasti, če ga primerjamo s porastom v preteklih letih, pa vendar vzbujajo v gornjih tabelah pozornost velika razlika med vrednostnim in fizičnim obsegom realizacije, saj izkazuje vrednostni obseg realizirane proizvodnje kar 72,8% povečanja glede na I. trimesečje 1973 in 65% povečanja glede na povprečje leta 1973.

Do takega razkoraka med stopnjo rasti fizičnega in vrednostnega obsega prodane proizvodnje je prišlo zaradi porasta povprečnih cen naših izdelkov, kar je razvidno iz naslednje tabele:

Povprečne cene za kg izdelkov

	1973	I.-III. 1973	I.-III. 1974
Domači trg	3.85	3.51	4.84
Izvoz	3.62	3.21	6.00
Skupaj	3.81	3.44	4.99

V gornji tabeli vzbujajo pozornost veliko povečanje cen, ki jih dosegamo na inozemskem trgu, posebno če te cene primerjamo s cenami doseženimi v istem obdobju preteklega leta. Ob tej priložnosti je treba poudariti, da so bile prav nizke cene, ki smo jih dosegali na inozemskem trgu ob istočasnem forsiranju izvoza zaradi naših obveznosti do odplačil inozemskih kreditov, eden od najpomembnejših razlogov, da smo v tistem obdobju dosegali tako skromne finančne rezultate poslovanja. Iz prikazanih tabel je razvidno, da smo v I. trimesečju

saj je znano, da je obseg proizvodnje že vrsto let stagniral.

Velja poudariti, da je indeks rasti proizvodnje še nekoliko večji, saj izkazuje, po stanju 31. 3. 1974 za 294 t večje zaloge gotovih izdelkov in nedovršene proizvodnje, kakor pa smo jih izkazovali na koncu preteklega leta.

1973 izvozili kar 21,1% vse proizvodnje, medtem ko znaša ta odstotek v letu 1974 le 12,9%.

Izmed vseh virov dohodkov izkazujejo največjo stopnjo rasti izredni dohodki, ki so kar enajstkrat večji kakor v istem obdobju preteklega leta. Tako povečanje izrednih dohodkov pa ni posledica dejanskih večjih, nepredvidenih prilivov sredstev, ampak je posledica predvsem spreminjenih predpisov glede popravka finančnega rezultata za terjatve nad 90 dni in pa zmanjšanja teh terjatev. Vsekakor pa tako povečanje izrednih dohodkov pomembno vpliva na spremenjeno strukturo dohodka in povečanje deleža čistega dohodka v celotnem dohodku.

Iz analize strukture celotnega dohodka izhaja, da so porabljena sredstva oziroma stroški rasli počasneje, kakor pa celotni dohodek, kar je povzročilo izredno povečanje ustvarjenega dohodka, ki se je v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta več kot podvojil, istočasno pa je presegel lansko povprečje za 67,3%.

V strukturi porabljenih sredstev ugotovimo, da se je vrednost porabljenega materiala povečala za 70,9%, kar je približno enako povečanju realizacije od prodanih izdelkov. To potrjuje naša ugotovitev na začetku tega poročila, da predvidevamo v letu 1974 bolj usklajeno rast cen surovin in končnih izdelkov. Ob tej priložnosti je treba poudariti, da med letom obračunavamo porabljene surovine, premog itd. po planskih cenah, zaradi česar podatek o vrednosti porabljenega materiala ne ustreza vedno dejanskemu stanju na področju gibanja cen materialov.

V nasprotju s stroški za porabljeni material, ki se gibljejo dokaj vzporedno, z rastjo dohodka, pa izkazujejo drugi elementi porabljenih sredstev znatno nižjo stopnjo rasti. To velja zlasti za amortizacijo, stroške vzdrževa-

nja in podobne fiksne stroške. Amortizacija bremeni dohodek le za 31,6% bolj, kakor v preteklem letu, ostali stroški pa so kljub povečani proizvodnji in realizaciji ostali na lanski ravni. Tako gibanje tovrstnih stroškov je logična posledica povečanja obsega proizvodnje na podlagi večje produktivnosti.

Najbolj so se zmanjšali izredni izdatki, kar pa je posledica spremenjenih predpisov o popravku finančnega rezultata zaradi terjatev nad 90 dni. Bistveno vpliva na nižjo stopnjo rasti porabljenih sredstev tudi vrednost zalog gotovih izdelkov, nedovršene proizvodnje in polizdelkov, ki se je močno povečala kot posledica že omenjenega dejanskega povečanja zalog in višjih cen s katerimi vrednotimo te zaloge.

Pri obravnavi podatkov o strukturi dohodka ustvarjenega v posameznih obdobjih moramo upoštevati, da je potrebno podatke o zakonskih in deloma pogodbenih obveznostih za leto 1974 vzeti z določeno rezervo. To pa zaradi tega, ker ob izdelavi periodičnega obračuna za I. trimesečje 1974 še niso bile znane naše obveznosti do družbe glede na nov način zbiranja sredstev za splošno in skupno porabo, ki se predvideva za letošnje leto. Velik odstotek porasta pogodbenih obveznosti sloni na povečanju obresti od najetih posojil za rekonstrukcijo proizvodnih naprav. Zakonske obveznosti izkazujejo v tem obračunskem obdobju, v primerjavi z letom 1973 manjši porast, lahko pa pričakujemo, da bo ta postavka ob koncu leta občutneje bremenila ustvarjeni dohodek.

Terjatve do kupcev Obveznosti do dobaviteljev

Čeprav se je stanje naših terjatev, še bolj pa obveznosti v tem obdobju občutno povečalo, pa vendar ocenjujemo, da tako stanje ni uvod v neko kronično pomanjkanje likvidnih sredstev, ampak da je prehodnega značaja. Eden izmed razlogov, da optimistično ocenjujemo nadaljnji razvoj situacije glede likvidnosti, je tudi podatek o stanju terjatev starejših nad 90 dni, ki je bilo v posameznih obdobjih naslednje:

31. 13. 1973	3.218.135
31. 3. 1973	4.026.140
31. 3. 1974	2.550.086

Stanje naših terjatev, ki so starejše kakor 90 dni, se občutno manjša, kar pomeni, da izhaja povečanje terjatev predvsem iz povečanja realizacije v letu 1973. Za zaključek lahko navedemo, da je bilo obračunsko obdobje januar-marec 1974 izjemno obdobje po stopnji rasti produktivnosti in zlasti rentabilnosti poslovanja. Obračunsko obdobje januar-marec pa je istočasno tudi izjemno obdobje glede nestabilnosti cen in nejasnosti glede naših obveznosti do družbe.

Ne glede na te nejasnosti pa je najpomembnejša značilnost poslovnih rezultatov obdobja, ki ga obravnavamo, sprememba razmerja med osebnimi dohodki in ostankom dohodka.

Ostanek dohodka, ki je v I. trimesečju znašal le 8% dohodka in v letu 1973 20,2%, se je v prvem trimesečju 1974 povečal na 44,8% dohodka. To pomeni, da smo v treh mesecih letošnjega leta že dosegli 93,3% ostanka dohodka ustvarjenega v celem letu 1973 oziroma, da smo v treh mesecih ustvarili kar trinajstkrat več ostanka dohodka, kakor v istem obdobju preteklega leta.

Razumljivo, da se je istočasno delež osebnih dohodkov v ustvarjenem dohodku zmanjšal, čeprav so se sicer izplačani bruto osebni dohodki povečali za tretjino. Ker se število zaposlenih v tem času ni povečalo, so se temu primerno povečali tudi povprečni osebni dohodki, in sicer:

Mesec	1973	1974
Januar	1.910	2.551
Februar	1.705	2.701
Marec	2.103	2.337
povprečje I-III	1902	2.530
povprečje 1973	2.225	

V nasprotju s pokazatelji produktivnosti in rentabilnosti poslovanja, ki so neprimerno boljše kakor v istem obdobju preteklega leta, pa smo na področju likvidnosti imeli v tem obdobju precej večje težave, kakor v letu 1973.

Problemi s področja likvidnosti so dobro izraženi že z naslednjo primerjavo stanja terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev:

31. 12. 1973	31. 3. 1973	31. 3. 1974
21.426.824	25.870.915	33.168.364
4.745.479	5.028.176	10.650.958

Nestabilnost cen in nejasnost glede naših obveznosti do družbe postavlja pod vprašaj možnost, da bomo tudi v naslednjih obračunskih obdobjih poslovnega leta 1974 dosegli enake rezultate, kakor smo jih v I. trimesečju. Spričo nadaljnjih pritiskov za zvišanje cen surovin obstaja resna nevarnost, da se nam bo stopnja rasti dohodka zmanjšala, če ne bomo uspeli s cenami naših izdelkov vsaj deloma slediti trendu rasti cen surovin. Se večja nevarnost za zmanjšanje poslovnega rezultata pa nam grozi, če bodo v splošni dirki za povečanje cen izostali nadaljnji ukrepi za povečanje produktivnosti in večje smotnosti pri porabi materialnih sredstev.

Trenutna situacija ni ugodna, potrebni pa bodo izredni napor nas vseh, če bomo hoteli sedanjo stopnjo rasti zadržati in ustvariti dohodek, ki ga nujno potrebujemo za izplačevanje primernih osebnih dohodkov in za ustvarjanje tiste akumulacije, ki je nujna, če želimo pospešeno nadaljevati z modernizacijo naših proizvodnih naprav.

Papirnica Količevo

Počitniški dom v Savudriji

Papirnica Količevo

GIBANJE REALIZACIJE PROIZVODNJE
za marec 1974

Izdelek	III/74		I-III/74 I-III/73
	OP	III/73	
Papir	81,3	85,6	86,3
Karton	103,2	134,6	128,8
Lepenka	90,1	87,0	106,9
Skupaj	99,2	121,5	119,5
Lesovina	—	90,7	84,7
Vrednostno v %			
Papir	90,9	124,8	136,4
Karton	109,3	228,2	192,7
Lepenka	90,5	105,2	108,5
Skupaj	105,1	191,9	173,1

IZVOZ

Izdelek	III/74		I-III/74 I-III/73
	OP	III/73	
Papir	62,4	83,9	64,2
Karton	98,8	77,1	82,4
Lepenka	—	—	—
Skupaj	79,1	79,9	73,0
Vrednostno v %			
Papir	73,3	140,7	113,6
Karton	135,4	181,0	165,5
Lepenka	—	—	—
Skupaj	102,8	163,5	137,2

ČASOVNO IZKORIŠČANJE ZMOGLJIVOSTI PROIZVODNIH
STROJEV
za marec 1974

Stroj	Kol. čas ure	Prazniki ure	Remont %	Zastoji %	Izkor. str. %	Proiz. na str.
PS I	744	—	—	34	4,6	90,5
PS II	744	—	—	22	3,—	506,5
KS I	744	—	—	21	2,8	691,3
KS II	744	—	—	32	4,3	1.831,—
LS	744	—	53	7,1	1,5	216,3
Skupaj	744	—	11	1,5	24	3.335,6
Lesobrusilnica	744	—	—	50	6,7	365,6

NETO PROIZVODNJA NA ZAPOSLENEGA

	Zaposleni	%	Neto pr./zap.
Povprečje v letu 1973	678	100,—	100,—
Marec 1974	682	99,3	138,4
Povprečje v letu 1974	684	99,6	123,3

GIBANJE REALIZIRANE PROIZVODNJE
za april 1974

Izdelek	IV/74		I-IV/74 I-IV/73
	OP	IV/73	
Papir	138,1	142,1	100,—
Karton	106,5	133,5	130,—
Lepenka	115,4	114,6	108,9
Skupaj	112,7	134,4	123,3
Lesovina	—	57,4	77,2
Vrednostno v %			
Papir	133,4	263,—	168,7
Karton	102,8	215,1	198,5
Lepenka	104,6	137,5	115,5
Skupaj	108,9	216,5	184,2

IZVOZ

Izdelek	IV/74		I-IV/74 I-IV/73
	OP	IV/73	
Papir	71,8	45,9	50,7
Karton	94,—	71,—	80,1
Lepenka	—	—	—
Skupaj	81,2	55,5	68,6
Vrednostno v %			
Papir	76,7	68,1	98,6
Karton	83,5	131,6	158,7
Lepenka	—	—	—
Skupaj	80,—	89,7	124,6

ČASOVNO IZKORIŠČANJE ZMOGLJIVOSTI PROIZVODNIH
STROJEV
za april 1974

Stroj	Kol. čas ure	Prazniki ure	Remont %	Zastoji %	Izkor. str. %	Proiz. na str.		
							ure	ure
PS I	720	24	3,3	—	27	3,8	91,—	
PS II	720	24	3,3	—	28	3,9	437,—	
KS I	720	24	3,3	—	35	4,9	629,1	
KS II	720	24	3,3	—	23	3,6	1.684,6	
LS	720	24	3,3	—	17	2,4	210,5	
Skupaj	720	24	3,3	—	27	3,8	3.052,2	
Lesobrusilnica	720	24	3,3	163	22,6	87	12,1	62,—

NETO PROIZVODNJA NA ZAPOSLENEGA

	Zaposleni	%	Neto pr./zap.
Povprečje v letu 1973	687	100,—	100,—
April 1974	681	99,1	139,8
Povprečje v letu 1974	683	99,4	131,2

Sklepi samoupravnih organov

KOLIČEVO, MAJA — Delavski svet je na svojem 6. zasedanju razpravljal o aneksu k pogodbi o vlaganju razširitve celuloze »Krško«. V letu 1973 smo s tovarno Celuloza v Krškem podpisali sporazum o sovlaganju sredstev za celulozo in se po tej pogodbi obvezali, da prispevamo 800 starih milijonov din. Prvotni program se je vrednostno dvignil in tako naj bi Papirnica Količevo prispevala k izgradnji tovarne celuloze 1,2 stari milijardi dinarjev. Po razpravi so člani soglasno sprejeli sklep, da se podpiše aneks k pogodbi o vlaganju razširitve celuloze Krško, ki narekuje našo udeležbo 1,2 stari milijarde dinarjev.

Člani DS so razpravljali o samoupravnem sporazumu o financiranju interesne skupnosti med dobavitelji in potrošniki surovin-papirnih odpadkov. S tem sporazumom naj bi se podjetje obvezalo, da za razširitev poslovne mreže za odkup papirnih odpadkov sovlaga 7 starih din po kg papirnih odpadkov in si s tem zagotovi večje količine surovin. Člani DS so soglasno odobrili podpis samoupravnega sporazuma o financiranju interesne skupnosti med dobavitelji in predelovalci papirnih odpadkov.

Razpravljali so o izgradnji in financiranju kartonskega stroja III. Ta investicija bo stala ca. 60 milijard starih din. V zvezi z izgradnjo oziroma za natečaj pri banki je potrebno izdelati elaborat in izbrati ustrezne ponudnike. Po razpravi so sprejeli sklep, da se naroči elaborat za izdelavo novega kartonskega stroja z zmogljivostjo 150 t kartona dnevno z vso potrebno opremo.

Na tem zasedanju so bili člani DS seznanjeni, da je bila podpisana pogodba o lastništvu počitniškega doma v Savudriji.

Kot delegata za razpravo o samoupravnih interesnih skupnostih je DS imenoval direktorja in računovodjo podjetja.

Na svojem 7. zasedanju so člani DS dobili poročilo komisije o nabavi nove turbine in po razpravi sprejeli sklep, da se izdelajo potrebni elaborati za nakup odvzemne kondenzacijske turbine z mazutnim gospodarstvom z močjo 3000 KWh in z generatorjem.

Računovodja je člane seznanil s poslovnimi rezultati I. trimesečja. Po razpravi so člani DS sprejeli sklep, da se članom kolektiva podeli nagrada ob 1. maju v vrednosti 1.000 din na zaposlenega. Do tega zneska pa niso upravičeni tisti, ki so se zaposlili letos in istočasno letos tudi odšli iz podjetja.

Na podlagi 35. in 36. člena statuta Papirnice Količevo in sklepa plenuma delegatov papirne industrije Slovenije z dne 2. aprila 1974 je delavski svet razpisal referendum o združitvi papirne industrije Slovenije v Združeno podjetje in pristop Papirnice Količevo k Združenemu podjetju slovenske papirne industrije ter imenoval organe za izvedbo referenduma.

Obraunal je spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnega dohodka ter po razpravi sprejel sklep, da se sprejme spremembe oziroma dopolnitve samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnega dohodka s pripombo, da se ne strinjajo z 11. členom tega sporazuma.

V zvezi s podpisom samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za skupno in splošno porabo v letu 1974, ki zajema naslednja področja:

— pokojninsko in invalidsko zavarovanje,

— izobraževanje,

— kulturna dejavnost,

— telesnovzgojna dejavnost,

— otroško varstvo,

— zaposlovanje,

— raziskovalna dejavnost,

— zdravstveno varstvo,

— pokrivanje dodatnih potreb na področju šolstva, otroškega varstva in komunale,

so člani DS sprejeli naslednji sklep:

■ Podpišejo se samoupravni sporazumi za združevanje sredstev za skupno in splošno porabo.

■ Seznanjeni se pristojne organe za zahtevo delovnega kolektiva Papirnice Količevo, da se eventualni presežki zbranih sredstev po podpisanih sporazumih upoštevajo kot dohodek interesnih skupnosti za leto 1975.

Poslovni odbor je na svoji 7. seji razpravljal o planu realizacije za mesec april. V razpravi je bilo ugotovljeno, da vsi stroji izkazujejo zadovoljiv dobiček, razen papirnega stroja I, na katerem je planirana proizvodnja sulfitnega papirja za domači trg, kjer pa dosegamo veliko nižjo ceno kot v izvozu. Člani so razpravljali o možnih ukrepih, ki bi privedli do večje rentabilnosti proizvodnje lepenke. Na podlagi razprave in predlogov so člani sprejeli sklep:

a) sprejme se plan proizvodnje za mesec april v nespremenjeni obliki,

b) pristojne službe naj ukrenejo vse potrebno, da se zmanjša poraba fabrikacijske vode,

c) glede na to, da je proizvodnja lepenke na meji rentabilno-

sti, naj komercialna služba razišče tržišče z ozirom na plasma oplemenitenih lepenk ter pripravi predloge o možnosti oblikovanja povečanih cen.

Člani so razpravljali in sprejeli plan nadur za april. Pri tem so ugotovili, da nadure niso pretirano visoke glede na minimalno število zaposlenih delavcev.

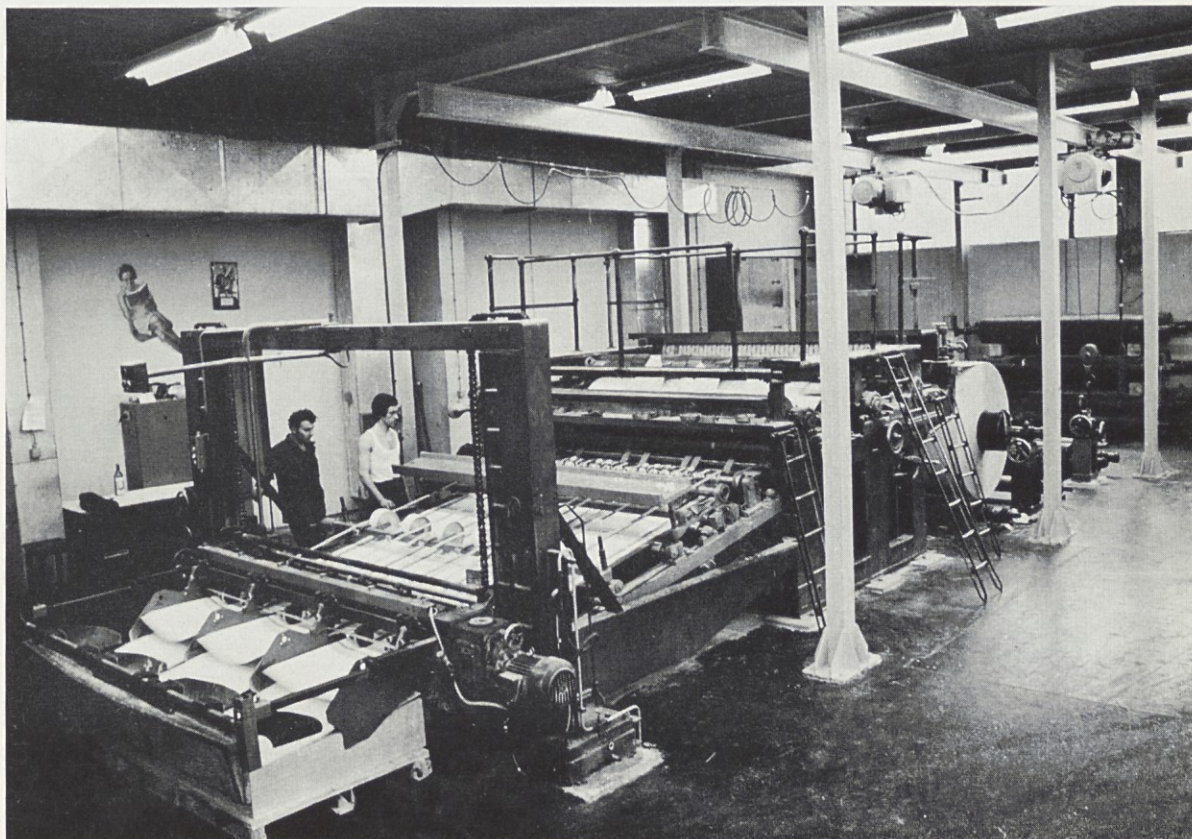
Unija-Papirservis Ljubljana namerava skupno s Papirnico Količevo ustanoviti v bližini podjetja odkupno postajo za star papir in bi se na ta način povečalo zbiranje starega papirja na območju domžalske in kamniške občine ter na Gorenjskem. V sami razpravi so člani poslovnega odbora ugotovili določene pomanjkljivosti in v zvezi s tem sprejeli sklep, da naj komercialna služba skupno z Unijo-Papirservis Ljubljana pripravi precizni plan, ki bo določal oblike ter višino sofinanciranja Papirnice Količevo s tem, da odstopamo zemljišče v neposredni bližini tovarne, izven tovarniške ograje. Na podlagi zahtevanega programa bo poslovni odbor sprejel dokončni sklep.

Na tem zasedanju so bili člani seznanjeni, da je bil na plenumu slovenske papirne industrije dokončno sprejet predlog osnutka samoupravnega sporazuma o združitvi slovenske papirne industrije ter da bo izveden referendum 16. maja 1976.

Na 8. seji so člani poslovnega odbora razpravljali o operativnem planu proizvodnje za mesec maj. Seznanjeni so bili z rezultati poslovanja v mesecu aprilu, ki pa so zelo ugodni. Po krajši razpravi so sprejeli plan proizvodnje za mesec maj in zaradi ugodnih rezultatov se pri izplačilu osebnega dohodka za mesec april izplača še 10% osnove iz meseca marca.

Člani poslovnega odbora so bili seznanjeni z rezultati poslovanja v I. trimesečju. Rezultati so dokaj ugodni, kar je posledica tudi zadovoljivega gibanja cen reprodukcijskega materiala in gotovih izdelkov, predvsem pa povečane proizvodnje zaradi rekonstrukcije KS II. V razpravi je bilo nakazano, da smo dosegli količinsko povečanje proizvodnje, nismo pa še preizkusili nove kvalitete tripleks kartona kot je to v garanciji zagotovljeno. V zvezi s tem so člani PO sprejeli sklep, da naj kolegij ukrene vse potrebno, da se preizkusi proizvodnja kvalitet tripleks kartona, ki so bile s programom rekonstrukcije KS II zagotovljene s strani do-

(Nadaljevanje na 14. str.)

Rezanje kartona na formate (iz Papirnice Količevo)

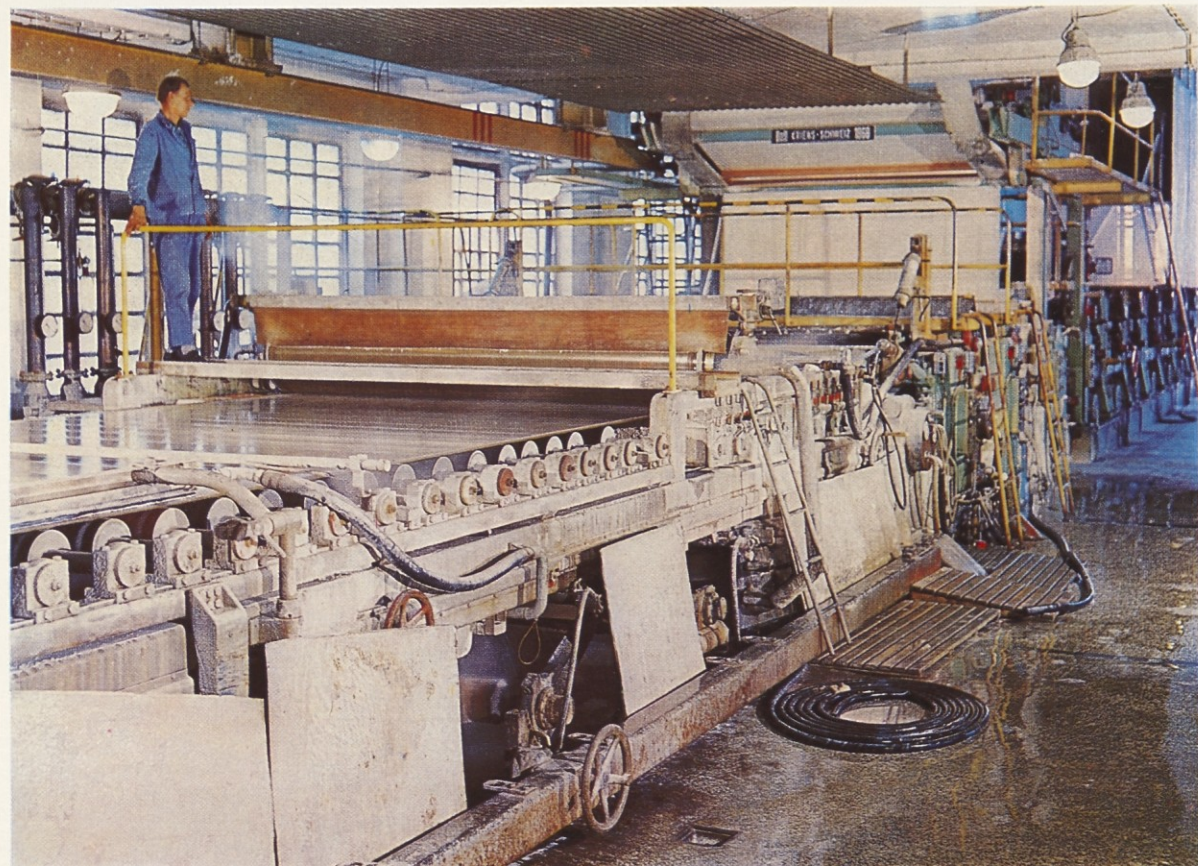
Med stanovanjskimi bloki na Vevčah ni več prostora. Gradnja se je umaknila v Zg. Kašelj

Na Vevče mimo upravne zgradbe

Jedilnica v obratu tapet je lep prispevek k družbenemu standardu

Četrti papirni stroj

Tapete – začetek novega načina prodaje

VEVČE, JUNIJA — Za prodajo ni vseeno, kakšen je izdelek, ki ga podjetje proizvaja. Ne samo kvaliteta, predvsem uporabnost ter stopnja finalizacije pogojuje ta povsem različne pristope k prodaji nekoga izdelka. Tako smo s pričetkom proizvodnje tapet posegli s področja proizvodnje re-promateriala za grafično industrijo na področje izdelkov široke potrošnje, ki terjajo nekatere povsem nove prijeme pri uvedbi tega izdelka na tržišče.

Pri tem mislim predvsem na začetek uporabe ekonomske propagandnih medijev za doseg z zastavljenega cilja, ta pa je, prodati izdelano količino tapet in obratno, izdelovati take tapete, ki bodo na tržišču ugodno sprejete. Potrebe po širši ekonomski propagandi v preteklosti ni bilo. To ne pomeni, da je sploh ni bilo, le potreba po njej ni bila tako jasno prisotna, kot pri tapetah. Glavni namen ekonomske propagande je, da spodbudi potrošnika k nakupu določenega proizvoda. Toda zakaj bi spodbujali nove kupce k nakupu našega papirja, ko pa ga manjka še za stare? Ekonomska propaganda je tu potrebna le v toliko, da obvešča kupce o razvoju tovarne, o novitetah, o predvidenih izboljšavah ipd.

Pri tapetah pa je zadeva popolnoma drugačna. Tu ima ekonomska propaganda naslednje naloge:

- prikazati prednosti tapet pred klasičnim načinom,
- obvestiti kupca — potrošnika, da smo tudi mi proizvajalci zidnih tapet,
- poudarjati prednosti naših tapet pred proizvodi konkurence in tako spodbuditi kupca k nakupu naših tapet.

Kaj smo storili na Vevčah za izpolnitev teh nalog? V prvi fazi smo uporabili za prenos propagandnega sporočila o našem obstoju in o prednostih tapet časopise Delo, Večer ter Ljubljanski dnevnik ter na koncu še Nedeljskega. Za prenos sporočila o prednostih naših tapet pred konkurenčnimi pa smo uporabili specializirano revijo za notranjo opremo — Naš dom, kjer poudarjamo možnost kombiniranja tapet, kar ostali domači proizvajalci še ne nudijo v tolikšni meri. Pri izbiri časopisov smo gledali predvsem na velikost področij, ki jih pokrivajo, naklado, ugled itd. Pri tem smo pokrili v glavnem le slovenski prostor, le v reviji Naš dom smo s propagandnim obvestilom prodrli v širši jugoslovanski prostor, kajti ta revija izhaja tudi v srbohrvatskem jeziku.

Moram reči, da te akcije niso ostale brez odziva. K temu so pri-

pomogle še nekatere druge, in sicer: članek v dnevniku Delo ob zagonu tapetnega oddelka, posvetovanje s polaganci tapet na Vevčah, katerega se je udeležilo precejšnje število polagalcev iz podjetij, ki se ukvarjajo s tovrstno dejavnostjo, obisk finalistov letošnjega izbora kmečkega para 74 z izbranim parom Zdolšek (o katerem je bila objavljena reportaža v Ljubljanskem dnevniku), srečanje neposrednih prodajalcev tapet, katerega se je udeležilo več kot 40 prodajalcev. V kratkem bo stekla akcija na RTV ter pa seveda akcija na ostalih jezikovnih področjih, tako da dela s tega področja EP še ne bo zmanjkalo tako hitro. Za uspešnejšo realizacijo teh nalog bi bilo dobro, če bi ustanovili oddelek za ekonomsko propagando, ki bi lahko vodil mnogo boljše strategijo, kot jo vodimo danes v okviru operativne prodaje.

se to rado dogaja, lahko glede tega vprašanja pričakujemo izboljšanje, ki pa bo opazno šele čez par mesecev, ko bodo do sedaj uvožene količine vsaj delno prodane.

Izsiljevanju trgovcev se lahko nekoliko izognemo z iskanjem novih prodajnih poti, agresivnejšo prodajo ter seveda s povečano ekonomsko propagando, ki bo na teh področjih tako spodbudila kupce-potrošnike, da bodo zahtevali naš proizvod in v primeru nezadovoljitve menjali svojega trgovca. Za doseg tega cilja pa bo potrebno mnogo dela ter tudi sredstev.

Naj spregovorim nekaj še o prodaji manj kvalitetnih tapet po nižjih cenah, ki jih je sprva prodajal oddelek za prodajo tapet in jih je bilo potem moč po dokaj zapletenem postopku dvigniti v skladišču, sedaj pa je to nalogo

Kaj pa prodaja? Ne glede na potekanje ekonomske propagandnih akcij je bilo možno začeti z neposredno obdelavo kupcev šele po izidu katalogov, ki smo jih dobili 25. marca. Prvi katalog obsega 68 listov, od katerih so bili nekateri vzorci izredno dobro sprejeti, tako, da smo tisk že ponovili, pri drugih pa zopet kaže, da bo treba bodisi opustiti nekatere kolorite ali pa jih menjati. Seveda pa kratko dvomesečno obdobje še ne more biti merilo za dokončno presojo. V pripravi oziroma tik pred izidom je drugi katalog, ki bo obsegal vse liste prvega kataloga ter nekaj novih listov, tako, da bo imel v primerjavi s prvim katalogom skoraj dvojni obseg. Tudi v tem razširjenem katalogu poudarjamo predvsem možnosti kombiniranja dveh tapet v istem prostoru in moram reči, da so prvi odzivi kupcev zelo ugodni.

Kljub vsemu pa prodaja tapet ni dosegla zaželenega oziroma planiranega nivoja, za kar je več vzrokov:

- razmeroma pozen izid prvih katalogov, ki pa nam, gledano dolgoročno, ni škodoval, saj smo s tem potrdili napovedano načelo, da bo tapete, ki bodo v katalogu, tudi vedno možno kupiti;
- močno povečan uvoz tapet iz Belgije, Velike Britanije, Francije, Italije, Zahodne Nemčije, ki po nekaterih virih presega 52 tisoč tonov (kar je verjetno več kot 520.000 rolic!);
- izsiljevanje nekaterih trgovcev za doseg posebnih prodajnih pogojev;
- počasno konstituiranje oddelka za prodajo tapet.

Glede pretiranega uvoza, ki je prizadel tudi druge jugoslovanske proizvajalce tapet, smo v sklopu našega združenja Grafoimpex formirali delegacijo, ki je obvestila zvezne organe o stanju ter o možnostih domače industrije za izdelavo tapet. Rezultat tega obiska ter pa seveda tudi drugih intervencij ter splošne ekonomske politike je, da je bila zadnja serija prošenj za uvoz tapet negativno rešena. Če ne bo kakih izjem, kot

prevzela razstavna prodajalna, ki jo bo treba primerno urediti, v bodočnosti pa načrtujemo postavitev prodajno razstavne paviljone, ki naj bi kupcu na kar najbolj primeren način nudil naše izdelke. Brez kakršne koli ekonomske propagande pa se je za te cenejše tapete na široko razvedelo, tako, da prihajajo včasih ljudje kar trumoma na Vevče. Treba je reči, da število kupcev ni v sorazmerju s številom prodanih rolic. Lahko že sedaj ugotovimo, da lahko iz prodaje teh rolic že približno točno ocenimo uspešnost posameznih vzorcev v redni prodaji.

Še beseda o transportu. Kaže, da bomo ob tako obširnem asortimentu, kot smo ga zastavili, potrebovali večji skladišni prostor, saj si bomo le tako lahko zagotovili nemoten potek proizvodnje, zlasti v času formiranja kolekcij ter seveda kar najbolj zavidljivo ekspeditivnost, ki jo pričakujejo od nas. Za izpolnitev tega cilja bo treba v bližnji bodočnosti razmisliti o nakupu dostavnega kamioneta, ki bo pomagal pri odpravljanju sedanjih transportnih težav, zlasti na krajših relacijah (Ljubljana), ko je težko ali pa nemogoče dobiti zunanega prevoznika. Neprometne dobave pa nas lahko stanejo več, kot je cena takega kamioneta. Za dokončno uveljavitev na trgu moramo še vnaprej nastopiti predvsem z naslednjimi gesli: kvaliteta, ekspeditivnost, harmoničnost barv in vzorcev, ki pa morajo biti urednena.

Ne glede na trenutni položaj moramo takoj začeti razmišljati o nadaljnjem razvoju oddelka za proizvodnjo tapet, o uvedbi hitro tekočih tiskarskih strojev s sodobno tehniko tiska, kajti razvoj v svetu gre silovito hitro naprej. Tudi v naši državi uvajajo proizvajalci nove, sodobnejše stroje. Če želimo na tem področju nekaj pomeniti, moramo temu razvoju slediti. Da bomo ta cilj zagotovo dosegli, nam zagotavlja vztrajnost Vevčanov in visok jubilej tovarne, kakršnega brez te vztrajnosti ne bi bilo.

Naš strojni park od stoletnika do novih strojev

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Marsikdo se zazre v kamniti spomenik na vrtu upravnega poslopja, na katerem piše Fideliks Terpinc, pa pri tem pomisli, le kdo neki je bil ta človek. Vendar nekateri le vedo, da je to tisti človek, pod katerim vodstvom so dne 24. junija 1843 naredili prvi papir na pravem papirnem stroju na Vevčah. Od tedaj pa do danes so skoraj neprekinjeno izdelovali papir na papirnih strojih, ki v vsem tem času skoraj niso spremenili svoje podobe in še sedaj kažejo v večini svojo zgodovinsko podobo izpred toliko let. Ta jubilejni datum nam pove, da se od sedaj že polnih 130 let izdeluje papir na Vevčah. Prvega papirnega stroja na Vevčah, ki je izdeloval ta papir, sicer ni več, ker ga je že pred nekaj desetletji zamenjal novejši stroj, vendar nas podoba, kot jo še danes kaže Janezija, spominja na tedanje čase ter stroje, ki so jih tedaj uporabljali. Še sedaj ohranjeni vrtni pogoni privabljajo marsikatero ljubitelja tehnične zgodovine, enako kot tudi turbine z lesenimi zobmi, kar sicer oboje že uživa svoj zaslužen pokoj. Papirni stroji so sicer doživeli nekaj rekonstrukcij in stalno dobivali modernejšo podobo, vendar so ostali kljub temu stari. Velik preporod za vevške papirničarje je bil leta 1959 s postavitvijo novega papirnega stroja IV., ki je bil tedaj s svojo tehnično izvedbo primer razvoja tehnike v povojnih letih in seveda kot šolski primer tudi ponos Vevčanov. Na tem stroju se je izšolala vrsta kvalificiranih papirničarjev in tehnikov, ki danes vodijo proizvodnjo papirja po skorajda vseh jugoslovanskih papirnicah. Ravno ta stroj je bil zibelka jugoslovanskega papirništva. V tem času je bila namreč papirniška šola na Vevčah, praktični pouk pa na tedanjih strojih.

Vendar je tudi ta stroj počasi postal star. Nenehni novi tehnični dosežki so ga hitro prehiteli. Največja njegova bolezen je bila, da ni imel vgrajene stiskalnice, zaradi česar na njem ni bilo mogoče izdelovati kvalitetnih grafičnih papirjev. Nenehna želja po izboljšanju kvalitete papirja se je uresničila pred petimi leti, ko je po velikih naporih uspelo postaviti nov premazni stroj za površinsko oplemenitenje papirja. Z njim je bilo omogočeno ponovno zavzeti jugoslovanski primat v izdelavi najkvalitetnejših grafičnih papirjev. Vendar tudi tukaj ne moremo biti zadovoljni. Tehnika premazovanja dosega v zadnjih letih največ sprememb, tako da bomo tudi pri nas primorani že letos vgraditi nov premazni agregat ter z njim izdelovati še boljše kvalitete papirja.

Želja doseči boljši finančni uspeh za proizvedeni izdelek je vodila tudi v finalizacijo izdelka. Tapetni papir, ki smo ga izdelovali že vrsto let, se v novem obratu z najmodernejšimi stroji dokončno obdeluje v tapete, ki ljudem, kateri si žele lepo stanovanje v prijetnem vzdušju, že

nekaj mesecev bogate stene nov izdelek — vevške tapete.

Ker je ta razmah v zadnjih letih zahteval vedno več energije, je tudi ta stran sčasoma postala pretesna. Poleg tega pa so tudi leta napravila svoje. Kotli, ki so vrsto let nenehno skrbeli za zadostne količine pare in elektrike, so tudi postali stari in jih že nekaj let pripravljajo na zaslužen pokoj. Z novo toplarno, ki je v gradnji, bo tudi ta problem za nekaj časa rešen, vendar ne za dolgo, kajti z novimi načrti bo tudi ta toploenergetska naprava na robu svoje zmogljivosti.

Papirni stroji, ki so vrsto let služili svojemu namenu in s svojimi izdelki vrsto let zadovoljevali jugoslovanske in inozemske kupce, postajajo zaradi svoje starosti vedno manj sposobni slediti budnemu konkurenčnemu boju novih strojev z velikimi zmogljivostmi in moderno tehnologijo. To je vodilo vevške papirničarje k odločitvi o nabavi novega papirnega stroja št. 5. Ta stroj, ki bo po svoji zmogljivosti enak vsem štirim dosedanjim skupaj, bo tudi tehnološko na nivoju zadnjih tehničnih izkušenj. Za možnost izdelave površinsko oplemenjenih papirjev bo že v samem stroju vgrajen premazni agregat. Z možnostjo uporabe različnih surovin bo možno izbrati najbolj ugodne vlakninske mešanice ter jih nadalje pripravljati z modernimi mlinimi napravami. Tudi sama dodelava bo prirejena na najbolj ekonomične rešitve. To bo tudi omogočilo, da bo pri tem novem stroju z dodelavo vred 2,5-krat manj zaposlenih kot za isto količinsko proizvodnjo pri starih strojih. Seveda bo k temu pripomogel tudi določeni del avtomatike v sami pripravi surovin, pri papirnem stroju kot tudi v dodelavi papirja. Tudi večnadstropno regalno skladišče bo omogočalo skladiščenje desetdnevne proizvodnje papirja v paletah ter s tem močno omililo probleme, ki nas tarejo že vrsto let.

EXTRA STRONG

Vsi ti visokoobetajoči načrti, ki se kot vsi upamo, le bližajo svoji realizaciji, bodo omogočili, da bo papirnica na Vevčah še nadalje sledila željam svojih kupcev po količini in kvaliteti dobavljenega papirja, vsem zaposlenim pa dali novih delovnih moči in elana.

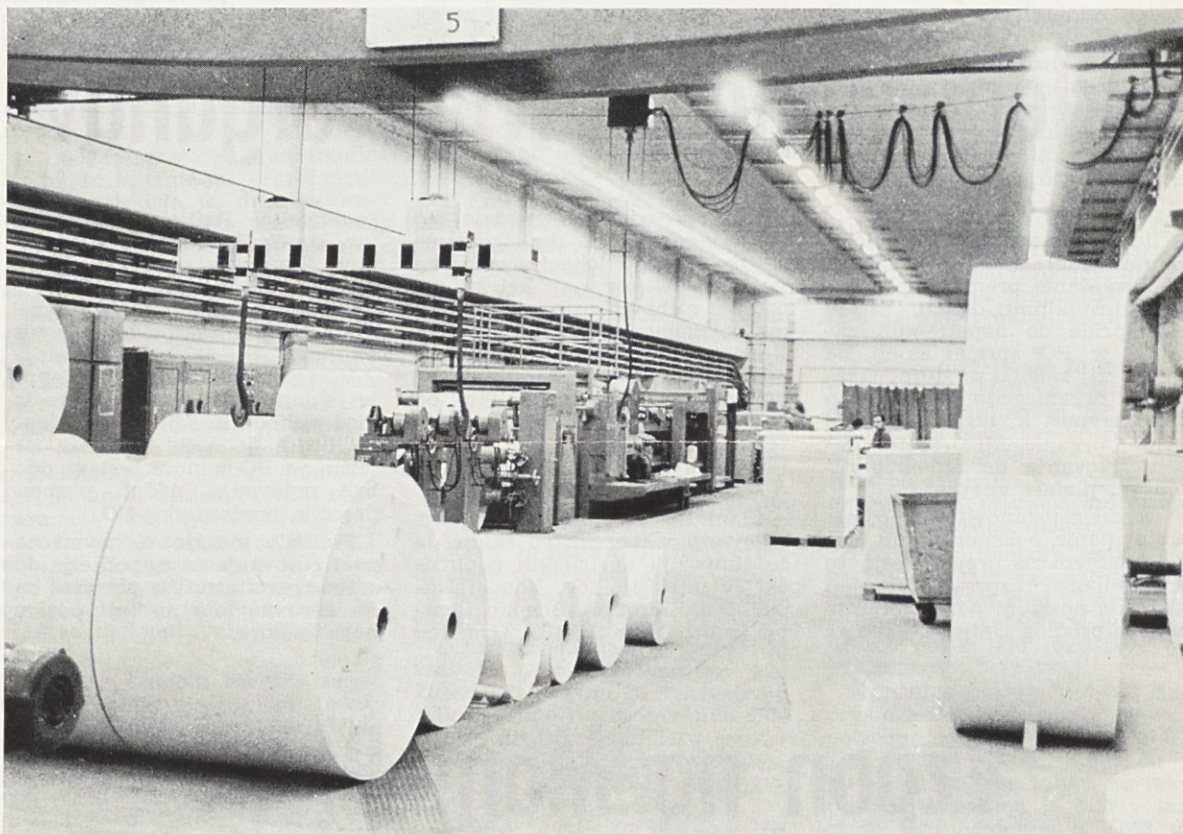
ing. J. H.

Štrevki — prebiralki

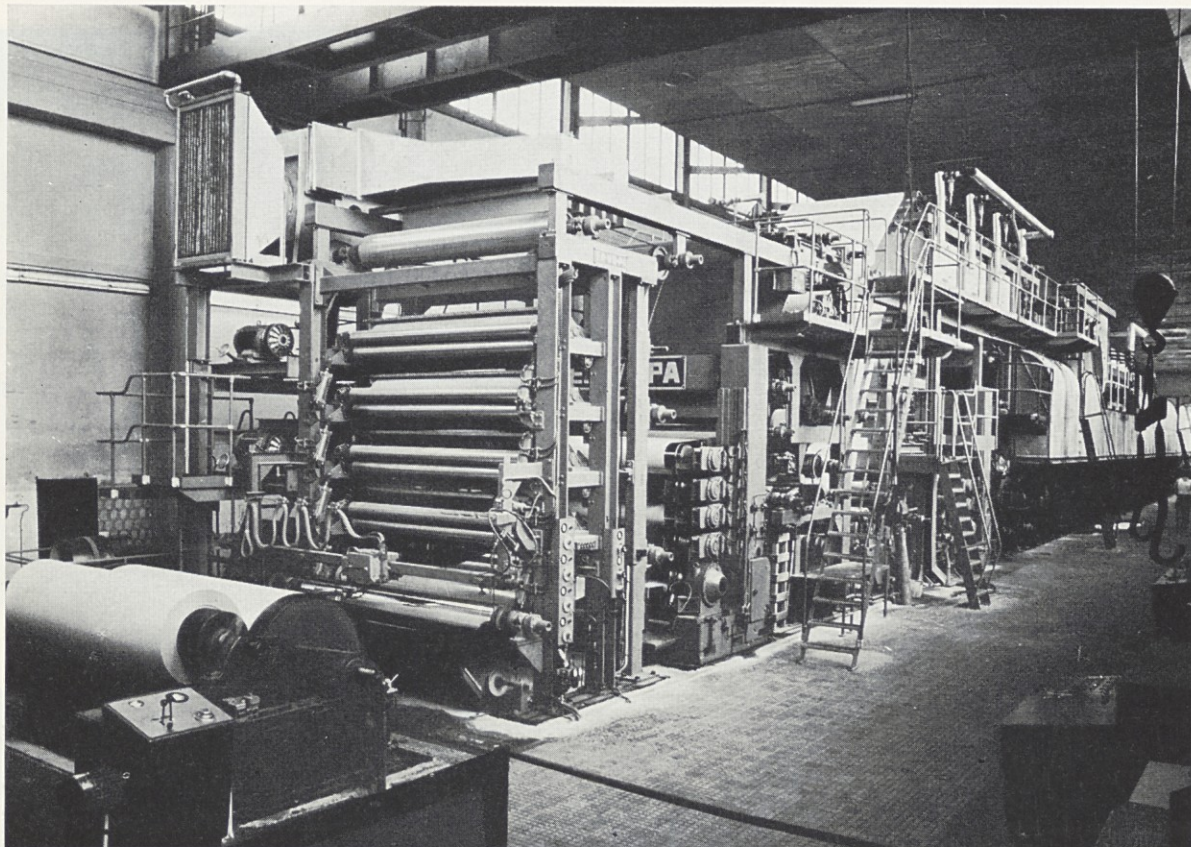
Vevče — desni breg

Vzdolžno zrezan premazni papir čaka še na prečno rezanje

Premazni stroj že ne zmore več potreb na jugoslovanskem trgu

Kartonski stroj II v papirnici Količevo

Sklepi samoupravnih organov

(Nadaljevanje z 11. str.)

bavitelja opreme. Ker je bilo v razpravi tudi nakazano, da pri nas posvečamo premalo pozornosti vzdrževalnim delom, zaradi česar pride do nepotrebnih zastojev, je PO sprejel sklep, da naj kolegij zadolži pristojne službe za organizacijo in izvedbo vseh ukrepov, ki bodo prispevali k boljši organizaciji preventivnega vzdrževanja ter izdelavo remontnih planov vnaprej.

V zvezi z ustanovitvijo postaje za star papir, o čemer so bili člani seznanjeni na prejšnji seji, so na podlagi razprave sprejeli sklep, da poslovni odbor okvirno sprejme predlog Unije, Zagreb za

postavitev odkupne postaje na Količevem s tem, da strokovne službe proučijo lokacijo odkupne postaje, na kar naj kolegij na podlagi njihovih priporočil sprejme dokončno lokacijo. Postaja se financira iz prispevka za razvoj odkupne mreže za star papir 0,7 dinarjev za kilogram, kolikor pa se do realizacije ne bo zbralo dovolj sredstev za ta namen, sme Papirnica Količevo Uniji odobriti kratkoročni kredit.

Člani PO so sprejeli v zvezi s potovanji v inozemstvo sklep, da se simpozija avstrijskih papirničarjev udeležijo tov. Roman Kopač, Ivan Jeretina, Bogdan Lampič in inž. Miha Svetlin. Grafične

razstave v Parizu se udeležita tov. Tončka Kenda in Karel Gorjanc. Skupnega sestanka s predstavniki ER-WE-PE ter banke se udeležita direktor Miro Varšek in tehnični direktor ing. Avgust Pavlin.

V zvezi s potovanji je PO sprejel sklep, da morajo do ene izmed prihodnjih sej vsi udeleženci službenih potovanj v tujino, katerim je PO v novi sestavi odobrila potovanja, oddati pismeno poročilo predsedniku PO.

Poročila morajo vsebovati namen potovanja in za podjetje dosežene rezultate. Vsa poročila bodo obravnavana na seji poslovnega odbora.

Vzpon na Mont Blanc

KOLIČEVO, MAJA — Alpinistična sekcija Domžale je skupaj s Planinskim društvom Domžale organizirala odpravo na Mont Blanc. Same priprave so potekale že od zgodnje pomladi. Kondicijsko smo se morali kar najbolje pripraviti, da nismo imeli težav pri samem vzponu na vrh velikanca.

Imeli smo težave z materialnimi sredstvi, vendar so nam priskočile na pomoč poleg Planinskega društva tudi delovne organizacije, med katerimi je tudi Papirnica Količevo. Za pomoč smo zelo hvaležni in vsem najlepša hvala.

Končno je prišel tako zaželeni dan in z osebnimi avtomobili smo se odpravili proti Franciji. Na mejnih prehodih nismo imeli večjih težav. Cariniki so le bežno pregledali naše velikanske nahrbtnike. Po lepo urejenih avtomobilskih cestah skozi Italijo smo se končno pripeljali pod sam Montblanški predor. Ko so opravili strogi francoski cariniki pregled, smo se po 12 km dolgem predoru pripeljali v Francijo. Odprl se nam je krasen pogled na francoske Alpe. Pod samim vznožjem planin nas je pozdravilo lepo mesto Chamonix.

Šotore smo postavili v kampu nedaleč od mesta. Prvi dan smo si bežno ogledali mesto, misli so nam neprestano uhajale na naslednji dan. Zgodaj zjutraj smo se odpravili s težkimi nahrbtniki proti zobati železniški postaji. Zobati vlak nas je odpeljal do

višine 2000 m. Tega dne smo se povzpeli do višine 3800 m in krenili v lepo urejeno planinsko kočvo Vallot. Z veliko muko smo došli prek našega posrednika Sreča prenočišča na skupnem ležišču za polovično ceno. To zaradi tega, ker smo se izdajali za študente, ti imajo namreč popust in tako zmanjšali že tako visoke izdatke. Za prehrano smo skrbeli sami. Sam sem bil priča, ko je prikupna natakariča zaračunavala celo navadno vodo. Zgodaj zjutraj naslednjega dne smo se odpravili z derezami na nogah v navezi proti našemu cilju. Vzpenjali smo se mimo velikanskih ledenikov, pogledi pa so nam stalno uhajali proti vrhu Mont Blanca. Počasni, toda vztrajno smo se bližali vrhu. Zrak je bil vse redkejši, kondicija je začela kopneti, noge čutimo kot da so iz svinca in koraki težki. Nekateri so bili trmasti in so se s podvojenjo močjo zagnali proti vrhu, vendar so se kmalu ustavili in lovili redek višinski zrak. Kljub vsem višinskim muham, ki smo jih bili deležni, smo končno le prisopihali kot parne lokomotive na sam vrh. V hipu smo vse pozabili in si vsi veseli stiskali roke na najvišji gori Evrope, na Mont Blancu, ki je visok 4.807 m. Podal se nam je čudovit pogled na obširno alpsko pogorje. Polni nepozabnih vtisov smo sestopali v dolino.

Po temeljitem počitku smo v mestu Chamonix obnovili zalogo hrane. Prikupne trgovske prodajalke v samopostrežnih trgovinah

so nas radovedno opazovale in nas imele za Čehe. Povedali smo jim, da smo Jugoslovani, pa so bile skregane z zemljepisom. Tovariša Tita so se dobro spominjali. Nakupili smo nekaj spominkov in predvsem predmetov, ki jih uporabljamo pri naših pohodih v hribe. Oseb članov naše odprave se je odločilo za vrnitev domov. Štirje smo ostali in imeli v načrtu še nekaj vzponov. Z zobato železnico smo se odpeljali do izstopne postaje Montenvers. Pred nami stoji mogočna gora Aig du Dru, visoka 3754 m. Zaradi slabega vremena nam je vzpon na vrh gore odpadel. Naš naslednji pohod je bil na tako imenovane hudičeve igle. Uspešno smo preplezali neko plezalno smer v tem masivu. Pri vrnitvi nas je dohitela noč, zato smo prespali kar v snegu. Izkopali smo si primeren prostor, oblekli vse, kar smo imeli s seboj, zlezli v vestone in se zavili v bivak vreče ter se naslednji dan v slabem vremenu vrnili v naš tabor. Nobenega izgleda ni bilo, da bi se vreme zboljšalo. Odločili smo se, da se z italijanske strani povzpemo na vrh Matterhorna. Slabo vreme nam tudi tukaj ni prizaneslo. Nemočni smo opazovali, kako tam zgoraj sneg neusmiljeno beli skale ter nam dokazuje, da to pot ne bomo videli vrha Matterhorna.

Slabo vreme nam je prekrizalo račune, vendar smo se kljub temu vračali domov veseli in polni lepih spominov.

Lado Peterka

Novo iz nagrajevanja

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Odbor za delitev dohodka in osebnih dohodkov je na redni seji dne 27. 5. 1974 razpravljal o nekaterih spremembah pri delitvi osebnih dohodkov. Zlasti važna je bila 2. točka dnevnega reda, ki je govorila o uskladitvi z določbami samoupravnega sporazuma. Zaradi zanimivosti objavljamo sklepe iz te točke v celoti:

Ad 2. Na osnovi določila 21. člena zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za OD (Ur. l. SRS, št. 26/73) so bile v našem samoupravnem sporazumu izvršene nekatere spremembe. Na osnovi teh sprememb je odbor sprejel naslednje sklepe:

10. člen se v celoti potrdi;

11. člen — O dodatku za nočno delo in dodatku za redno nedeljsko delo naj bi dokončno stališče sprejel zbor proizvodnih enot, do tedaj naj bi se obračunavalo tako, kot do sedaj in sicer:

— dodatek za nočno delo 25 % na osnovo,

— dodatek za redno nedeljsko delo pa 75 % na osnovo, poleg tega pa še dodatek za popoldansko delo v izmenah 5 % na osnovo. Odbor predlaga, da bi dodatka za redno nedeljsko delo in dodatek za popoldansko delo v izmenah ostala nespremenjena, dodatek za nočno delo pa naj bi se povečal od sedanjih 25 % na 30 %. Tako stališče je bilo sprejeto tudi na seji komisije za izvajanje samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in OD dne 28. 5. 1974, razen dodatka za popoldansko delo v izmenah, ki ga nima uvedenega nobena podpisnica našega samoupravnega sporazuma, zato ga moramo mi obračunati iz faktorja stimulacije in se ne more upoštevati v KOD;

— dodatek za nadurno delo ob delavnikih znaša 50 % na osnovo;

— dodatek za nadurno delo na nedeljo se poveča od sedanjih 30 % na 50 %;

— dodatek za državni praznik znaša 50 % na osnovo.

Ti dodatki se med seboj ne izključujejo, temveč se seštevajo. Za lažje razumevanje dajemo še naslednje pojasnilo:

1. Če dela delavec v nadurnem delu na delavnik, mu gre 50 % dodatka na osnovo;

2. Če dela delavec v nadurnem delu na nedeljo, mu gre poleg dodatka za nadurno delo še 50 % dodatka za nedeljsko delo. To je skupaj 100 % dodatka na osnovo;

3. Če dela delavec na dan državnega praznika mu gre:

a) dodatek za nadurno delo 50 % na osnovo

b) dodatek za državni praznik 50 % na osnovo

c) nadomestilo za državni praznik 100 % na osnovo za 7 ur.

To je 200 % na osnovo;

4. Če dela delavec v nadurnem delu na delavnik ali v nadurnem delu na nedeljo, ali na dan državnega praznika ponoči, mu gre poleg navedenih dodatkov še dodatek za nočno delo;

5. Če dela delavec na nedeljo v rednem 4-izmenskem turnusu, mu gre 75 % dodatka na osnovo, če opravlja delavec to delo ponoči, pa še dodatek za nočno delo;

6. Če dela delavec v izmenah, bodisi v dveh, treh ali štirih, mu gre za redno delo v popoldanskem času 5 % dodatka na osnovo.

Delavcem v obratu družbene prehrane gre za redno delo na nedelje, če delajo v turnusu 50 % dodatka na osnovo, za popoldansko delo v turnusu pa 5 % dodatka na osnovo.

— Za deljen delovni čas se prizna delavcu 350 din dodatka na mesec. Za deljen delovni čas se šteje, če prekinitev delovnega časa traja več kot 2 uri dnevno. Dnevni znesek dodatka za deljen delovni čas dobimo, če mesečni znesek 350 din delimo s 25.

— Poleg vseh teh navedenih dodatkov gre delavcu, ki dela na Silvestrovo od 18. ure do 24. ure, še dodatek za redno delo 50 % na osnovo, za nadurno delo pa 100 % na osnovo.

— Odbor je pri 11. členu razpravljal tudi o vrednotenju delovnih izkušenj in dodatku za stalnost in sprejel sklep, da ostane pri sedanjem predpisu o dodatku za stalnost in delovno dobo.

— Odbor je osvojil določbo 14. člena. Najnižji mesečni osebni dohodek za normalni delovni učinek v polnem delovnem času znaša 60 % povprečnega mesečnega neto OD na zaposlenega v SRS v preteklem letu. Za leto 1974 je na osnovi tega določen najnižji mesečni OD v višini 60 % od 2.241 = 1.344,60 din.

— Pri 16. členu je odbor sprejel sklep, da se regres za dopust določi na 900 din neto na zaposlenega, izplača pa se posamezniku 880 din, razliko pa se nakaže sindikalni podružnici, ki naj jo uporabi za socialno in zdravstveno šibke delavce. Vse ostale določbe tega člena se osvojijo.

— V celoti se osvoji 19. člen, ki govori o odpravnini delavcu, ko preneha delovno razmerje zaradi starostne ali invalidske upokojitve. Odpravnina znaša 3 povprečne neto mesečne OD na zaposlenega v SRS. Za leto 1974 znaša odpravnina din 2.241 × 3 = 6.723 din.

V celoti se osvoji 20. člen. Za delavca, ki se je v podjetju smrtno ponesrečil, se izplača pomoč, ki znaša 3 povprečne neto mesečne OD na zaposlenega v SRS. Enako kot v 16. členu.

— 22. člen — Nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni znaša za prvih 30 dni 90 % povprečnega neto OD, ki ga je delavec prejel v preteklem letu.

— 24. člen — Dnevnica za službeno potovanje v državi znaša:

1. če traja potovanje nad 12 ur 120 din

2. če traja potovanje nad 8 ur do 12 ur 80 din.

— Odbor je osvojil v celoti tudi ostale člene 25., 26., 27., 28. in 30., ki določajo povrnitev stroškov za potovanja v inozemstvo, terenski dodatek, nadomestilo za ločeno življenje, prevozne stroške na delo in z dela in selitvene stroške.

— Prav tako se odbor strinja s 30. a in 30. b členom, medtem ko je za 30. c člen sprejel stališče, da ostane nagrada za delovne jubileje zaenkrat neizpremenjena, vendar naj se o teh nagradah razpravlja in odloči na zborih delovnih ljudi.

Vse navedene spremembe so po samoupravnem sporazumu uveljavljene z dnem vpisa v register pri republiškem sekretariatu za delo SRS z dne 7. V. 1974.

— Po sklepu odbora se vse spremembe uporabljajo takole:

10. člen, 16. člen — 2. in 3. točka, 20. člen in 30. b člen od 1. I. 1974. Vse ostale spremembe pa se uporabljajo od 1. 5. 74.

Vse spremembe samoupravnega sporazuma bodo natisnjene v prihodnji številki »Biltena« slovenske papirne industrije.

Za danes in jutri

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Samoupravni razvoj naše družbe je s pismom predsednika Tita dobil novo dimenzijo in nove spodbude za nadaljnje delo. Te spodbude kaže v bodoče še bolj izkoristiti, če želimo biti v koraku z razvojem, ki ga prinaša 20. stoletje. Pismo in 29. seja CK ZKS sta obravnavala s kopico zastarelih pojmovanj o socializmu, o izkrivljenem razvoju samoupravljanja, o preveč očitnem vsiljevanju tujih vzorov... Vsiljuje se pa nam vprašanje, kako te sklepe uresničiti in oživeti v praksi?

Odgovor najdemo v gospodarskem planu in ciljih slovenskega gospodarstva za naslednjih nekaj let. Glavna pozornost velja ekonomski politiki, njenim spremembam in prilagajanjem novim mednarodnim tokovom.

Nova ustava postavlja v središče pozornosti delavca in občana. Zadovoljitev najnujnejših potreb daje človeku voljo in željo ustvarjati v sredini, v kateri živi. Tu velja vsekakor omeniti sklep CK ZKS, ki si je zadal res veliko nalogo s tem, ko je sprejel plan, da je potrebno zgraditi v naslednjih dveh letih v Sloveniji 26.000 stanovanj. Če bo plan izpolnjen 90 %, bomo še vedno lahko zadovoljni, saj bo močno presežen povpreček zadnjih nekaj let.

V gospodarstvu bo prednost naložb predvsem v treh panogah: energetiki, prometu in kmetijstvu, pa še tu bo potrebno pretehtano obrniti vsak dinar, da bomo zagotovili hitrejši razmah modernizacije, avtomatizacije, računalništva...

Pospešena gospodarska rast pa temelji na investicijah v osnovna sredstva iz domačih in tujih virov, na rasti produktivnosti dela, na skladnejšem razmerju med rastjo realnih osebni dohodkov in rastjo produktivnosti dela, na stabilizaciji cen, na odpravljanju nelikvidnosti, razumljivo, tudi na sprejemljivi inflaciji. Zanimiva je misel, ki je bila izrečena v gospodarski zbornici in, ki je interesantna tudi za nas, ki smo pred novo investicijo v V. PS, da je »zmanjševanje investicij najslabša pot za doseganje stabilizacije gospodarstva«.

V tem okviru ciljev slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva, ki je sprejel slovenski kongres ZK in pravkar končani kongres jugoslovanskih komunistov, je zanimivo stanje v osnovni organizaciji ZK v podjetju.

Po lanskim izrednim konferenci si je novoizvoljeni sekretariat zadal obsežno nalogo: ojačati in strniti vrste ZK za čimuspnejše uresničevanje ciljev, ki smo jih sprejeli. Izvoljeni sta bili tudi komisiji za kadrovska vprašanja in komisija za idejnopolitično izobraževanje članov ZK.

Komisija za kadrovska in mladinska vprašanja

Zahtevno in dokaj uspešno delovanje predhodne kadrovske komisije nadaljuje sedanja. Sodelovanje z odborom za kadrovska vprašanja je zadovoljivo, vendar bi bilo treba to sodelovanje še poglobiti. Nedopustno je, da kadrovska komisija ZK ni sodelovala pri izbiri kandidatov za odgovornejša delovna mesta, da je imela premajhen vpliv pri pomembnejših kadrovskih premikih itd. Zadnje čase, predvsem pa po pismu predsednika in na osnovi sklepov 7. kongresa ZKS, se je stanje občutno izboljšalo. Vidni primeri so sodelovanje v reelektcijskih komisijah, v komisiji za delavsko kontrolo, ki bo po zadnjih zagotovilih res tudi zaživela, vidno je sodelovanje z odborom za kadrovska vprašanja. Predvsem pa je viden uspeh pri sprejemanju novih članov v vrste ZK, saj že podatek, da smo v ljubljanski regiji med kolektivi, ki so sprejeli največ novih članov, pove mnogo. Moč in vpliv komisije pa se mora v bodoče še bolj čutiti na vseh področjih kadrovanja, tako za izpraznjena delovna mesta kakor za mesta članov, oziroma delegatov raznih komisij in odborov.

Komisija za idejnopolitično izobraževanje članov ZK

Novoustanovljena komisija je sestavila naslednji program:

— izobraževanje novospredanih članov ZK in vseh tistih potencialnih kandidatov, ki bi želeli vstopiti v ZK. Ta oblika izobraževanja je bila doslej precej zanemarjena.

— Organizirano izobraževanje v politični šoli z jasno začrtanim programom dela po končanem šolanju. Če kandidatu pogojev bodočega delovanja ne moremo zagotoviti, je bolje, da o tej obliki izobraževanja ne govorimo.

— Organiziranje razgovorov, posvetov, predavanj ob aktualnih političnih dogodkih je izredno zanimiva oblika dela, ki ob primerno izbranem predavatelju garantira uspeh.

— Družbenoekonomsko izobraževanje, strokovno izobraževanje,

družbenemu dogovoru. Pri odločitvah koga, kdaj in zakaj podpirati pri študiju pa naj nam služi razgovor s člani ZK, ki jih je imel sekretar podjetja. Družbeni dogovor o kadrovski politiki in plan kadrovskih potreb, ki pa bi moral jasno definirati bodoče kratkoročne in dolgoročne potrebe. Osebo mislim, da bi se odbor za kadrovska vprašanja in izobraževanje mnogokrat rešil mučnih situacij ob sprejemanju ali odklanjanju prošenj za povrnitev stroškov šolanja, če bi imel pred seboj plan kadrovskih potreb.

Kolikor je bilo do zdaj pisano, kaj bi moralo biti in kaj bomo storili, želimo v zaključnem delu povedati, kaj smo naredili. Leto dni in še nekaj ni dolgo obdobje, vendar vseeno dovolj, da napravimo črto. Sprejete nove ustave, konstituiranje zvezne in republiške skupščine, zborov v občinskih skupščinah, delegatski prin-

Izbiramo nove člane DS

funkcionalno izobraževanje. Komisija v bodoče mora sodelovati pri programu in planu izobraževanja v tovarni, pri štipendiranju, pri politiki izrednega študija itd. Vodilo nam naj bo družbeni dogovor o kadrovski politiki, katerega podpisnik smo tudi mi in pravilnik o izobraževanju v kolektivu, ki pa mora ustrezati

cip, organizacijske oblike v podjetjih z ustanovitvijo TOZD, uspešno končana kongresa ZKS in ZKJ in ne nazadnje novo ustanovljeno združenje slovenskih papirnic nam kaže na zares razgibano politično in samoupravno delo. K temu velja dodati še izvolitev Tita z neomejenim mandatom tako za predsednika SFRJ kot tudi za predsednika ZKJ. S tem pa je ponovno izražena želja večine, potrjeno je zaupanje osebnosti in poti, po kateri nas vodi.

Naj na kraju citiram delček govora sekretarja S. Dolanca na jubilejnem X. kongresu ZKJ v Beogradu: »Odločno se moramo postaviti po robu težnjam, ki bi hotele socialistično samoupravljanje zreducirati samo na pravice, brez obveznosti in odgovornosti. Sistem socialističnega samoupravljanja se ne more razviti brez boja za visoko produktivnost dela, brez zavestnega izpolnjevanja vseh obveznosti, ki izvirajo iz sistema, kakor tudi ne brez delovne discipline in visoke stopnje odgovornosti vseh delovnih ljudi za nadaljnji razvoj naše družbe.« Tega pa se moramo zavedati tudi na Vevčah.

J. S.

Predstavljamo nove člane DS

VEVČE, MAJ-JUNIJ — V prejšnji številki »Našega dela« smo že poročali, da so bile volitve polovice članov delavskega sveta v četrtek 25. aprila.

V volilnem imeniku je bilo vpisanih 845 volivcev, glasoval pa jih je 751.

Vseh kandidatov za delegata v delavski svet, ki so jih predlagali zbori delavcev, je bilo 45. Izvoljenih pa je bilo 23 delegatov za mandatno dobo dveh let, poleg tega so bili nadomestno izvoljeni štirje delegati za mandatno dobo enega leta in to v volilnih enotah: II. papirni stroj, III. papirni stroj, Ročna dodelava in Tapete.

Za mandatno dobo dveh let so bili izvoljeni: Miro KUŠTRIN, Milan SIVKA, Anton MULH, Alojz TOMAŽIČ, Alojz ŠTRUBELJ, Cilka MLAKAR, Ana MUSAR, Franc LAMPOLJ, Marija LUZAR, Anica EUS, Štefan SKUBIC, Miha PRUSNIK, Martin ZAJC, Mirko ŠKVORC, Silvo MORELA, Franc HRIBAR, Anton ADAMIČ, Vlado ŠUBELJ, Stane ŠKRJANC, Marjan KOPECKY, Ivan PREMRL, Ignac JUNKAR in Emilija HRIBAR.

Za mandatno dobo enega leta so bili nadomestno izvoljeni: Ivan KRAMARIČ, Muštafa KORUZOVIČ, Zora SLATENSEK in Zorka JAMSEK.

Pred kmečko ohceto so naši »tapetarji« povabili slovenski par in mu podarili tapete za spalnice

Razpis štipendij

Združene papirnice Ljubljana (Papirnice Vevče) razpisujejo v šolskem letu 1974/75 naslednje štipendije:

- 15 štipendij za poklicno papirniško šolo (moški)
- 2 štipendiji za tehniško šolo — odelek za papir
- 4 štipendije za ekonomsko šolo
- 2 štipendiji za štiriletno administrativno šolo
- 1 štipendijo za ekonomsko fakulteto (moški)

in učna mesta za:

- 2 vajenca — strojna ključavničarja
- 1 vajenca — strugarja
- 1 vajenca — kleparja — instalaterja

Pogoji: v tem letu uspešno opravljena predhodna šola.

Osebnostne ali pismene prijave s predložitvijo prepisa zadnjega šolskega spričevala sprejema kadrovska služba organizacije združenega dela do 27. VI. 1974.

Mladinci Most in Kruševca so pobrateni. (Na sliki: obisk na Vevčah)

Naša mladinska organizacija

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Po nekajletnem mrtvem obdobju smo se mladi v Papirnici Vevče ponovno organizirali v Klub mladih proizvajalcev. Ustanovna konferenca je bila že 19. 12. 1972. Izdelali smo si zelo obsežen plan dela. Čeprav plan ni bil v celoti uresničen, smo z narejenim delom zadovoljni. Pohvale v zvezi z našim delom so bile izrečene na občinski in mestni konferenci ZMS.

Priznati moramo, da je uspeh že v ponovnem organiziranju, kajti katerakoli neorganizirana družbena enota ne vodi nikamor, sploh pa, če je to mladinska organizacija. Mladi smo edini potencial družbe za prihodnost. V

mladinski organizaciji se privajamo organiziranemu delu, spoznavamo se na seminarjih, sestankih in pri sodelovanju s smotri in cilji socialistične družbe. Nadalje se v mladinski organizaciji prične graditi bodoči član naše avantgardne ZK. Na ta navedena dejstva ne smemo pozabljati, sploh pa ne v današnjem času, pri tej stopnji socialistične revolucije. Z mestom mladinske organizacije v družbi, ki ji pripada, s pravilnim delom mladinske organizacije in s sprejetim izročilom preteklosti, bo družba dosegla želene cilje v veliko krajšem času.

Veliko smo naredili na področju sodelovanja s samoupravnimi organi. To delo se vidi v organiziranju tribuna z aktualnimi temami v prvi polovici 1973. leta, v številu mladih, izvoljenih v samoupravne organe, v Izvršilni odbor osnovne organizacije sindikata in sprejetih v organizacijo Zveze komunistov.

Delo na športnem področju je bilo v tem obdobju neprekinjeno. Zvrstilo se je precejšnje število akcij kot na primer: delo v zvezi z združevanjem slovenske papirne industrije, okrasitev tovarne za 1. maj, sodelovanje na pohodu Ob žici okupirane Ljubljane in športna srečanja z mladinskimi aktivisti.

Za v bodoče smo izvolili v Izvršilni odbor mladinske organizacije mladince, ki delajo pri strojih, z željo, da se delo in s tem članstvo čimbolj razširi.

Pomen mladinske organizacije je zelo velik in prehojena pot je nedvomno pozitivna.

Peter Selan

Konstituiranje sveta krajevnih skupnosti Vevče - Kašelj

VEVČE, MAJ-JUNIJ. — 23. maja 1974 je bila v prostorih krajevnih skupnosti prva seja novoizvoljenega sveta KS Vevče-Kašelj. Svet KS sestavljajo občani in delovni ljudje, ki so bili na demokratičen in po delegatskem principu voljeni na zboru delovnih ljudi in občanov, imenovani od strani družbenopolitičnih organizacij, društev in OZD. Svet KS sestavlja 21 občanov in delovnih ljudi. Prve seje se je udeležilo 14 članov sveta KS. Obravnavali smo naslednje:

1. KONSTITUIRANJE KS:

— po krajši razpravi je bil soglasno in ponovno izvoljen: za predsednika KS tov. GORŠE Leopold, za podpredsednika sveta KS pa tov. POTOČNIK Niko.

2. IMENOVANJE KOMISIJ:

— za neposredno izvajanje nalog KS ter uspešno delo na posameznih delovnih področjih smo na seji imenovali sledeče stalne komisije:

a) Komisijo za komunalno gospodarstvo, urbanistično programiranje, varstvo naravnega okolja in urejanje naselja v sestavi:

1. Levičnik Albin — predsednik
2. Černe Stane — podpredsednik
3. Suvorov Ivan — član
4. Škoda Ciril — član
5. Gostinčar Andrej, ml. — član
6. Sagmeister Viktor — član

7. Petelin Feliks — član
8. Alič Stefan — član
9. Marolt Jože — član.

b) Komisijo za kulturo in prosveto, telesno kulturo in rekreacijo delovnih ljudi v sestavi:

1. Goljar Franci — predsednik
2. Novak Tone — podpredsednik
3. Zajec Nace — član
4. Kozamernik Jože — član
5. Bezljaj Jože — član
6. Škrjanc Viki — član
7. Ažman Zoran — član

c) Komisijo za zdravstveno in socialno varstvo otrok, vzgojo in izobraževanje ter pomoč družini v sestavi:

1. Potočnik Slavka — predsednik
2. Šešek Magda — podpredsednik
3. Alič Marija — član
4. Černe Albinca — član
5. Rigler Cirila — član
6. Gornik Jelka — član
7. Bojko Danica — član

d) Komisijo za volitve, imenovanja in statutarna vprašanja v sestavi:

1. Potočnik Niko — predsednik
2. Međen Jože — član
3. Marolt Jože — član.

Komisije v tej sestavi imajo mandat 4 leta.

Sklenjeno je bilo tudi, da komisije pripravijo programe dela za tekoče obdobje sporazumno s svetom KS.

Poravnalni svet pa je bil že izvoljen na zadnjem zboru delovnih ljudi in občanov.

Odbor za SLO pa sestavljajo po statutu: vodja štaba CZ, poveljnik TE, predsedniki družbenopolitičnih organizacij in je tako že imenovan.

3. Ob zaključku smo imenovali 10-člansko delegacijo občanov, ki se bodo 22. junija t. l. udeležili srečanja pobratanih mest Ljubljane in Reke na Reki.

Večjo pozornost smo posvetili vključitvi Sveta KS in občanov v priprave na praznovanje praznika KS 21. junija, ki je povezan z začetkom strojne izdelave papirja pred 131. leti na Vevčah.

Po informaciji predsednika KS o dosedanjih pripravah na praznovanje krajevnega praznika, smo sklenili, da bomo eno izmed prvih sej Sveta v juniju t. l. posvetili samo temu vprašanju.

Informirani smo bili tudi od strani predstavnice VVZ Vevče o pripravah na praznovanje 25 let VVZ Vevče, ki bo vključeno tudi v praznovanje krajevnega praznika kot razstava otroških risb in izdelkov in drugo. Prav tako je bilo govora o še večjem sodelovanju KS v VVZ Vevče pri reševanju komunalnih in ureditvenih vprašanj, ki so povezani z nadaljnjim delom zavoda.

Sklenjeno je bilo da se da tovarišu, ki že vrsto let uspešno skrbi za dom družbenih organizacij v Kašlju, nagrado v znesku 1.000 din, kot priznanje za dosedanje delo in spodbudo tudi v prihodnje.

JoM

SLO in CZ v krajevni skupnosti in podjetju

VEVČE, MAJ-JUNIJ. — Čeprav je ta dejavnost oziroma obveznost vsakega državljanca uzakonjena že vrsto let, se posebno zadnje čase o njej veliko govori in piše. Tudi samo gledanje in prepričanje v nujnost in uspešnost SLO je danes bistveno drugačno. V prvih letih je bilo splošno mnenje, da je to v vsakem pogledu odveč, nepotrebno ter sabo v breme posameznika in družbe. Stalno je bila navzoča parola: kako naj se majhna država upira močnemu napadalcu.

Že v tistem času so predvsem borci NOV in člani ZK zavračali tako mnenje. Predvsem prvi so na podlagi lastnih izkušenj dokazali, da to ne drži. Čeprav je narod številčno in v vojno-tehničnem pogledu majhen, vendar enoten v ideji in prepričanju, da se bori za pravično stvar, za svobodo in obstoj, se lahko postavi v bran še tako močnemu vojaškemu stroju. Trideset let je tega, ko so tri vojaške velesile bile zlomljene, dve v direktnem napadu na nas in še fašistične so se imenovali. Vse to potrjuje tudi novejša zgodovina narodno-osvobodilnih gibanj in bojov afriških in azijskih narodov.

Tudi sama Ustava in vsi republiški ter pokrajnska kongresa ZK so dali močan poudarek, pa tudi nakazali smernice in namen SLO. Na podlagi sprejetih stališč v zvezi SLO, je obramba domovine neločljiva sestavina samoupravne socialistične družbene ureditve. ZK mora skupaj z drugimi organiziranimi samoupravnimi socialističnimi družbenimi silami utrjevati in uveljavljati koncept vseljudske obrambe kot edino možno obliko uspešnega odpora proti morebitnemu zavojevalcu in zmago nad njim. Za nadaljnje razvijanje koncepcije SLO je odločilnega pomena usposabljanje vseh samoupravnih dejavnikov — od delavskih svetov in svetov KS do predstavniških in političnih organov vseh naših republik in pokrajin, ki morajo biti tako v miru, kakor tudi v vojni, temeljni nosilci obrambnih dejavnosti družbe.

Na podlagi opisanega sta tako KS Vevče-Kašelj, kakor tudi podjetja z vso resnostjo lotila skupnega organiziranja ljudskega odpora. Kakor na vseh področjih

dela, je tudi v tem primeru interes obeh skupen, tako glede formiranja potrebnih ekip, varnosti prebivalstva v primeru zračnega napada in še vsega ostalega. Precejšnje število prebivalcev naše KS in delavcev tovarne je že opravilo potrebne tečaje in vaje, vse z namenom, da takoj pripravljene in usposobljene stopijo v akcijo, čim nastopi potreba, pa naj bo to zaradi elementarnih nevarnosti ali oboroženega napada na našo suverenost.

Uvodoma je bilo omenjeno, kako je bil sprejet koncept ljudskega odpora od strani državljanov. Če pa pogledamo, kako se obnašamo do tega vprašanja danes, pa vidimo, da smo vsi od najmlajših do starejših letnikov še kako zainteresirani in odločni aktivno sodelovati v vseljudskem odporu. K temu je v precejšnji meri pripomoglo tudi obnašanje predvsem italijanske vlade in neofašistov, pa tudi izjave avstrijske vlade. Ne eni ne drugi nas niso prestrašili. Nasprotno! Prav to je nas vse še bolj strnilo v enotno fronto, da, če bodo pričeli z agresijo, jih bomo spet topli, kakor smo jih že!

Naj sklenemo z odstavkom, ki je bil med drugimi sprejet na 7. kongresu ZKS, ko je bil obravnavan vseljudski odpor: Vsak ko-

munist in vsak občan mora najti svoje mesto v sistemu vseljudske obrambe, pripravljen in usposobljen, da vsak trenutek uveljavi svojo pravico in izpolni dolžnost do svobode, humanega poslanstva samoupravnega socializma in do narodne in državne suverenosti. ZK se bo odločno spopadla z vsemi težnjami, ki bi morebiti skušale omejevati samoupravne pravice delovnih ljudi in občanov v pripravah za splošni ljudski odpor. Naj dodamo še svoje: Borba za delavske pravice vevškega papirničarja in krajev, v katerih je živel in še živi, se je pričela že pred 50. leti. Ta revolucionarna dejavnost in odločnost je še danes prisotna. Prej borba proti izkoriščanju, danes za čimboljše delavsko samoupravljanje in za bratstvo in enotnost vseh jugoslovanskih narodov. Pridobitve in korist vsega tega so prisotne in vidne. Kdor to zanika, je sovražnik našega samoupravnega socializma in zaveznik naših razrednih sovražnikov fašistov. Teh pa je tako malo, da nas ne morejo zavesti s poti, ki je s krvjo borcev za delavske pravice in za svobodo jasno začrtana in jo tudi izvajamo za še lepšo in boljše prihodnost nas vseh svobodoljubnih narodov.

S. M.

Ohranjamo tradicijo in vsako leto ob 1. maju se snidemo na obrobju Kašeljških hribov (z letošnjega praznovanja)

Franc Janežič je ob letošnjem 1. maju pustil viličarja v tovarni in na Pečarju raztegnil svojo harmoniko

Sestanek OZK

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Po daljšem premoru smo se vevški komunisti ponovno zbrali na skupnem sestanku, da bi v prvi točki dnevnega reda v svoje vrste sprejeli dva nova člana, tov. Jožeta Volčanška in tov. Miljenka Riglerja, ing. Kakor je ob podobnih priložnostih običaj, je o liku dobrega komuniste, o nalogah, ki nas čakajo po VII. kongresu ZKS in X. kongresu ZKJ, ki je bil pred 14. dnevi, spregovoril član ZK tov. Tone Novak. Omenil je, da je z vstopanjem novih članov v zadnjem času ZK izkazano zaupanje in obratno, Zveza komunistov zaupa in ceni dosedanje delo novospregjetih članov v družbenih in samoupravnih organih v podjetju in na terenu. Vztrajno delo bo krepilo moč Zveze komunistov in s tem dalo zgled ostalim družbenim organizacijam in samim neposrednim proizvajalcem.

V nadaljevanju se je razvila daljša razprava o sprejemu novih članov in pa nekaterih bivših članov, ki so pred časom zaradi različnih vzrokov izstopili. Vsi kandidati so bili že pred časom predlagani. Njihovo željo po vstopu so temeljito prediskutirali na kadrovske komisiji, ki je nato s potrebno obrazložitvijo prenesla predlog za sprejem na osnovno organizacijo ZK. Z glasovanjem smo se odločili za sprejem vseh predlaganih članov, saj so vsi več ali manj družbeno aktivni. Sprejet je bil tudi sklep, naj se v bodoče pristopi k razgovoru s vsemi nekompromitiranimi bivšimi člani ZK.

Vsekakor pa je zanimiva misel, ki se je utrnila diskutantu in sicer, da pri nekaterih povratnikih in ne samo pri njih, manjka odkritosti. Z odkrito, pošteno besedo, ki najde plodna tla v ZK, pa bi lahko rešili marsikatero težavo. Izogibajmo se »diskusij« v garderobah, na hodnikih, v bifejih...

Spregovorimo tam, kjer bo — malo prikrojeno — »poštena beseda pravo mesto našla«!

V drugi točki smo analizirali volitve delegatov za DS. Izvolje-

na je bila tričlanska komisija, ki bo skupno s sindikatом ugotovila slabši volilni uspeh članov ZK. Vsekakor ne gre prezreti dejstva, da se v nekaterih obratih čuti zelo močno nasprotovanje članom Zveze komunistov in s tem politiki ZK sami. Vsem tistim, ki to počno namerno in vsem tistim, ki so zapeljani, pa postavljamo vprašanje: Kdo stoji na čelu delavskega razreda in kdo je tista avantgarda delavstva, ki gradi našo samoupravno družbo, družbo, v kateri je rast nacionalnega dohodka med največjimi na svetu? Menim, da je odgovor jasen! Zavedamo pa se, da vsake novo nastajajoče družbene odnose spremljajo težave, ki pa tudi nas ne bodo obšle.

Za novo formirani delavski svet ZK predlaga kandidata za predsednika tov. Andreja Pirkmaierja, za namestnika pa tov. Cirila Zupančiča.

Tov. Vengust je podal obrazložitve o referendumu o združitvi papirne industrije. Združitev, o kateri govorimo že zelo dolgo, je zaradi sorodnosti programov posameznih podjetij, zaradi dopolnjevanj, zaradi skupnega nastopa doma in v tujini, zaradi skupne nabave surovin, ki je predvsem za nas zelo kritična, zelo aktualna in nujno potrebna. Kljub združenju pa bomo še vedno bolj majhni kot veliki, vendar vseeno večji in močnejši kot zdaj.

V domu družbenih organizacij v Mostah bo seminar za novospregjete komuniste, v popoldanskem času. Posamezniki bodo o tem pismeno obveščeni.

V začetku tega zapiska je napisano, da smo se sestali po daljšem premoru. Kljub temu pa delo ni počivalo, saj sta bili v tem obdobju dve uspešni predavanja v kino dvorani, s katerih smo poslali pozdravni brzojavki kongresoma ZKS in ZKJ.

Kako daleč smo z uresničevanjem nove ustave v našem kolektivu, kaj moramo narediti, da jo oživimo v praksi, pa bomo spregovorili na prihodnjem sestanku ZK.

J. S.

Najbolj priljubljen je obisk vsakega 10. v mesecu, ko dekleta iz pisarn pridejo s kuvertami (posebno, če so zajetne — pa ne dekleta)

Kaj določa novi zakon o medsebojnih razmerjih delavcev

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Dne 18. maja letos je začel veljati novi zakon SR Slovenije o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci. Z istim dnem so se v naši republiki prenehale uporabljati tiste določbe temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki so se še uporabljale kot republiški zakon.

S tem je tudi v SR Sloveniji v celoti uveljavljen novi sistem državnih predpisov o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, ki ga sestavljata zvezni zakon, uveljavljen dne 27. aprila in citirani republiški zakon.

Kot pove že naslov novega republiškega zakona, se z njim urejajo tako medsebojna razmerja delavcev, ki delajo v organizacijah združenega dela, kakor tudi delovna razmerja tistih delavcev, ki so se zaposlili pri zasebnih delodajalcih. Izraz »delovno razmerje« se po novi ustavi uporablja samo še za delavce pri zasebnih delodajalcih, medtem ko za odnose delavcev v vseh vrstah organizacij združenega dela velja izraz »medsebojna razmerja delavcev v združenem delu«. Med enim in drugim razmerjem je seveda bistvena razlika, kajti v organizaciji združenega dela delavci enakopravno združujejo svoje delo in urejajo svoja medsebojna razmerja, med delavci in zasebnimi delodajalci gre pa še vedno za klasično delovno razmerje.

Nas zanimajo v tem članku samo medsebojna razmerja delavcev v združenem delu in novosti, ki jih prinaša republiški zakon na tem področju.

Najprej nekaj besed o pridobitvi lastnosti delavca v združenem delu. Izhajajoč iz ustavnega načela, da delavci enakopravno združujejo svoje delo, zakon ne govori o sklenitvi delovnega razmerja, temveč o pridobitvi lastnosti delavca v združenem delu. Lastnost delavca se pridobi po postopku in ob pogojih, ki jih določa samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih v združenem delu. Ta samoupravni sporazum sklenejo delavci v TOZD ali v delovni organizaciji, ki nima v svoji sestavi TOZD. Prosto delovno mesto mora biti objavljeno, lahko tudi prek organizacije za zaposlovanje. Razpisati je treba tista delovna mesta, ki so podvržena ponovni izbiri (reelekciji), lahko pa se razpišejo tudi druga, ki jih določa akt o sistematizaciji. Rok za ponovno izbiro ne sme biti daljši od štirih let.

Delavec je lahko po poprejšnji svoji privolitvi in v primerih, ki jih mora določiti samoupravni sporazum, določen čas na poskusnem delu. Poskusno delo sme trajati največ tri mesece. Dokler je delavec na poskusnem delu lahko vsak čas izjavi, da ne želi delati v organizaciji. Z dnem, ko podpiše takšno izjavo mu preneha lastnost delavca in lahko zapusti delo.

Delavec mora biti razporejen na delovno mesto, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi določene poklica oziroma smeri ali stroke in drugim delovnim spo-

sobnostim. Le v primeru višje sile in v drugih izjemnih okoliščinah je lahko delavecčasno razporejen na neustrezno delovno mesto ali delo, vendar le za toliko časa, dokler izredne okoliščine trajajo.

Če pa je zaradi tehnoloških ali organizacijskih izboljšav prenehala potreba po delavčevem delu na določenem delovnem mestu, mu zaradi tega ne more prenehati lastnost delavca. Delovna organizacija mu mora ponuditi drugo delovno mesto, ki ustreza delavčevi strokovni izobrazbi in drugim delovnim sposobnostim. Če pa takšnega delovnega mesta ni, oziroma je zasedeno, mora delovna organizacija zagotoviti v drugi organizaciji ali organu ustrežno delovno mesto.

Poln delovni čas znaša 42 ur na teden in ga delavci v delovni organizaciji samostojno razporejajo po potrebi delovnega procesa. Vendar pa delavci ne smejo vpletati manj kot pet delovnih dni v tednu. Krajši delovni čas od polnega delovnega časa lahko predvidijo delavci samo za posamezna delovna mesta in to le v dveh primerih: če je to nujno glede objektivne potrebe podjetja in glede na organizacijo in naravo dela, ali pa, če gre za zdravstveno škodljivo in nevarno delo.

Nadurno delo je dovoljeno le v naslednjih primerih: če pride do naravne ali druge nesreče in je treba reševati človeška življenja ali materialna sredstva, potem, če je nujno treba nadaljevati začeto delo, da se prepreči materialna škoda, ki bi nastala zaradi prekinitve dela in končno, če je treba z nepretrganim delom preprečiti kvarjenje surovin ali materiala, okvaro na delovnih sredstvih ali zagotoviti drugim organizacijam združenega dela potrebne surovine za nepretrgan potek dela. Nadurno delo sme trajati samo toliko časa, kolikor je nujno potrebno, da se odvrnejo škodljive posledice.

Kako je po novem zakonu s »honorarnim delom«? Delavec, ki dela poln delovni čas, sme izjemoma delati tudi v drugi organizaciji združenega dela ali organu, vendar največ polovico delovnega časa na podlagi sporazuma takih organizacij o medsebojnem sodelovanju in sicer, kadar gre za strokovnjaka, katerega strokovna pomoč je nepogrešljiva za drugo organizacijo, ali za strokovnjaka, katerega pomoč pri pouku strokovnih kadrov je zaradi njegove prakse v organizacijah združenega dela nepogrešljiva, ali če je treba na tak način zagotoviti sodelovanje strokovnjakov pri znanstveno-raziskovalnem delu. Delavec sme delati do polovice delovnega časa v drugi organizaciji tudi, če gre za zaposlitev pri delih, ki so potrebna pri delovanju raznih stalnih kolegijskih teles (na primer komisije), narava dela pa terja stalno zaposlenega delavca, ali pa, če gre za delo kolporterja, akviziterja, prodajalca srečk, inkasanta in podobno.

Razen v naštetih primerih lahko delavci sprejmejo delavca, ki je že polno zaposlen v drugi organizaciji, v »honorarno delo« z največ polovičnim delovnim ča-

som le v primeru, da se na objavo delovnega mesta ni prijavila nobena nezaposlena ali delno zaposlena oseba. Poleg tega je treba vsakih 12 mesecev objaviti tako delovno mesto, dokler ga ne zasede nezaposlena ali delno zaposlena oseba.

Letni dopust traja lahko najmanj 18 in največ 30 delovnih dni za posamezno koledarsko leto. Delavcu, ki ima najmanj 30 let pokojninske dobe in 55 let starosti, oziroma delavki, ki ima najmanj 25 let pokojninske dobe in 50 let starosti, se lahko prizna dopust do 36 delovnih dni. Dolžina letnega dopusta je odvisna od delovnih pogojev (teža dela, zahtevnost dela, vpliv dela na delavca, telesna in duševna naporost pri delu ipd.) in od delavčeve delovne dobe. Pri neposredni odmeri dopusta se upoštevajo tudi uspehi, ki jih delavec dosega pri svojem delu in posebne socialne razmere, v katerih živi (mati samohranilka, invalid, boleden delavec in podobno). Osnove in merila za odmero letnega dopusta določijo delavci s samoupravnim sporazumom.

Delavec ima pravico do plačane odsotnosti z dela do sedem dni v posameznem koledarskem letu. V kakšnih primerih lahko delavec izkoristi to plačano odsotnost morajo delavci določiti s samoupravnim sporazumom (npr. poroka, smrt v družini, selitve ipd.). Zakon pa izredno določa, da sme trajati odsotnost z dela več kot sedem dni, če je potrebna za pripravo na strokovni izpit oziroma zaključni izpit.

Pomembno novost prinaša republiški zakon pri pravicah delavke do porodniškega dopusta. Sedaj ima delavka pravico, da po preteku nepretrganega porodniškega

dopusta v trajanju najmanj 105 dni zahteva ali nadaljevanje porodniškega dopusta še 141 dni ali pa, da do dvanajstega meseca otrokove starosti dela po štiri ure na dan. Podaljšani dopust ima lahko namesto matere otrokov oče, če otroka neguje in sta se roditelja tako sporazumela. Če otrokova mati umre, pridobi pravico do preostalega dopusta otrokov oče oziroma tisti, ki otroka neguje. Delavka, ki izrabila podaljšani porodniški dopust, ima pravico do nadomestila osebnega dohodka po posebnih predpisih. Delavka, ki do dvanajstega meseca otrokove starosti dela po štiri ure na dan, prejema osebni dohodek za štiri ure, za delovni čas nad štiri ure pa ima pravico do nadomestila osebnega dohodka po posebnih predpisih.

Republiški zakon prinaša spremembe tudi glede ukrepov zaradi disciplinskih kršitev. Po starem zveznem zakonu (TZDR) so bili določeni naslednji ukrepi zaradi kršitev delovne dolžnosti: opomin, javni opomin, zadnji javni opomin in izključitev iz delovne skupnosti. Novi republiški zakon določa za disciplinske kršitve, ki jih imenujemo kršitve obveznosti naslednje ukrepe: opomin, javni opomin, časna razporeditev na drugo delovno mesto, za katero se zahteva ista ali neposredno nižja stopnja strokovne izobrazbe določene smeri ali stroke, največ za dobo enega leta, odstranitev delavca z vodilnega delovnega mesta in prenehanje lastnosti delavca v združenem delu zaradi takšne kršitve obveznosti, s katero huje krši skupne interese drugih delavcev ali temeljne organizacije. Nova ukrepa sta torej časna premešitev največ za dobo enega leta

in odstranitev delavca z vodilnega delovnega mesta. Zadnji ukrep se, razumljivo, lahko izreče samo delavcu, ki je na vodilnem delovnem mestu. Ukrep prenehanja lastnosti delavca v združenem delu se lahko izreče tudi pogojno tako, da se odloži izvršitev izrečenega ukrepa za čas, ki ne sme biti daljši od enega leta. Če delavec v tem času stori novo kršitev obveznosti, se lahko pogojno izrečeni ukrep izvrši in delavcu preneha delo. Ukrepi časne premešitve, odstranitve z vodilnega delovnega mesta in prenehanje lastnosti delavca se lahko izrečejo samo za hujsko kršitev obveznosti.

Se nekaj besed o varstvu pravic delavcev po novem republiškem zakonu. Delavec ima pravico biti navzoč pri vsakem obravnavanju njegovih pravic ali obveznosti. Delavec ima tudi pravico zahtevati preizkus vsake odločitve o njegovi pravicah. Delavčeva zahteva za preizkus odločitve zadrži izvršitev sporne odločitve, razen v treh primerih, ki jih določa zakon. Ti primeri so: če sporna odločitev nalaga delavcu, da zaradi izjemnih okoliščin časno dela na neustreznem delovnem mestu, če je delavec s sporno odločitvijo suspendiran, ali če je s sporno odločitvijo naloženo delavcu prek polnega delovnega časa v nujnih primerih, ki jih predvideva zakon.

Republiški zakon določa rok, do kdaj morajo delavci v organizacijah združenega dela urediti svoja medsebojna razmerja v združenem delu v skladu s tem zakonom. Rok je tri mesece po uveljavitvi zakona, torej do 18. avgusta. Rok je kratek, zato bo treba začeti s pripravami.

J. M.

Skupina več kot posameznik

VEVČE, MAJ-JUNIJ — O teamskem (beri timskem) ali po naše skupinskem delu je bilo že marsikaj napisanega. To besedo vse bolj uporabljamo v zvezi z vodenjem in organizacijo poslovanja. V hitrem napredku tehnologije in načina dela so tovarne našle edino rešitev za svoj obstoj v teamskem delu. V naši organizaciji združenega dela, razdeljeni na posamezne obrate, postaja vse bolj jasno, da en človek, dva ali trije ne morejo prevzeti odgovornosti nad problemi in delom v zvezi s tekočim delom, zlasti pa ne za programiranje in razvoj v delovni organizaciji.

Naj nam ponovljena, za nekatere pa tudi nova slika, kaj je team oziroma teamsko delo, pomaga, da na realni osnovi lahko pretehtamo prednosti in tudi nekaj pomanjkljivosti te organizacijske oblike.

S teamskim delom so lahko premagane tudi težave pri vodenju podjetja, posebno pa tiste, ki so vezane tudi na medsebojne človeške odnose.

Team je vsaka oblika ozkega sodelovanja. Ta izraz uporabljamo že, ko so med vodstvenimi in drugimi delavci vzpostavljeni dobri medsebojni odnosi. Enako je tudi pri uspešnem sodelovanju delovnih skupin, tj. med delovnimi tovariši istega delovnega področja.

Nekateri obeležujejo team kot organizacijsko vodeno skupino strokovnjakov, ki so vključeni v izdelavo in realizacijo neke naloge. Taka skupina ima nedvomno več strokovnega znanja in delovnih možnosti, kot pa bi jih imel lahko samo posameznik.

Zbor različnih strokovnih profilov

Team je delovna skupina, ki je običajno ustanovljena za določeno obdobje, lahko pa je tudi stalna. Sestavljena je iz strokovnja-

kov različnih področij z namenom, da opravijo določeno nalogo, ki je posameznik ne more sam opraviti.

Teamsko delo zahteva posebno prevzemanje odgovornosti. Naloga je zaupana skupini, ki se po organizacijski obliki razlikuje od drugih delovnih mest. Karakteristike te skupine so vidne v položaju posameznika znotraj teama, v vlogi vodje teama in v položaju predpostavljene, ki mu je ta skupina dodeljena.

V teamu lahko sodelujejo delavci istega sektorja ali pa iz povsem različnih sektorjev — vendar v teamu posameznik nima svojega službenega naslova — temveč vlada v teamskem delu popolna enakopravnost, vsi imajo iste pravice in enake dolžnosti.

Prvi med enakimi

Vodstvo teama je zaupano enemu od članov. Kot vodja te formirane skupine je »prvi med enakimi«, vendar pa ne opravlja funkcije predpostavljene. Tudi ne nadzoruje drugih članov pri strokovnem delu, ne daje navodil ali kritizira in deli priznanja. Svojega mišljenja ne sme vsiljevati.

Team kot celota mora biti podrejen določeni osebi v podjetju, ki nastopa nato kot predpostavljena oseba. To je lahko oseba, ki je sprožila formiranje teama, ali pa oseba, ki jo določi vodstvo podjetja na osnovi njenih kvalifikacij. Ta je tudi odgovorna za vodenje teama, ki pa mu odgovarja za svoje delo.

»Teamski duh« osnova za sodelovanje

Delati v »teamskem duhu« pomeni upoštevati enaka pravila. Psihološko razpoloženje znotraj teama mora spodbujati vse člane teama k iskanju novih možnosti sodelovanja z ostalimi.

Sodelovanje v teamu pomeni tovarštvo in določeno omejitev lastne akcijske svobode. Vsak član teama mora dati znanje v izkoriščanje celotni ekipi. Kdor se želi izkazati kot individualna osebnost, ni primeren za sodelovanje.

Sodelovanje je v popolni anonimnosti: nihče nič ne pridobi ali izgubi zaradi svojega prispevka. Vsak član teama mora brez superiornosti poslušati mišljenje drugih članov, on pa se mora osvoboditi ideje delokroga.

Vse, kar je grupa opravila v zvezi z zadano nalogo, je sad skupnega dela. Isto velja tudi za morebitne pohvale (ali pa graje), ki pripadajo slehernemu članu teamske skupine.

Dolgotrajni proces vzgoje

Teamsko delo je posebna »zmes« samostojnega mišljenja in dela posameznikov.

Navedene predpostavke za uspešno delo v »teamu« so v ostrem nasprotju z individualnim pojmovanjem, ki je usmerjeno na lastno smer delovanja.

Psihično preorientacijo v tem pogledu ne dosežemo z ukazi, pa tudi ne s samo organizacijo. Le dolgotrajni proces vzgoje in razvoja bo lahko usposobil sodelavce različnih profilov za uspešno sodelovanje v teamskem delu.

Berite

»Naše delo«

Na zadnji delovni dan so se od kolektiva poslovili Rozalija Šubelj, vzorčarka, Franc Šubelj, tesar in Antonija Trtnik, delilka. — Ob odhodu v pokoj se jim za dolgoletno delo iskreno zahvaljujemo in želimo vse dobro v mirnih dneh

Združene papirnice Ljubljana

Gibanje proizvodnje v mesecu aprilu 1974

	Plan 1		
	Doseženo		
	April 1974	I.—IV. 1974	
Klasični papirji	100	99,5	118,4
Premazani papirji	100	72,3	81,2
Skupaj:	100	89,0	96,4
Lesovina	100	96,4	106,4
Tapete	100	41,6	39,0
Izvoz ton	100	152,5	109,3
Izvoz \$	100	210,5	137,3

Izkoriščanje zmogljivosti papirnih ter premaznega stroja

	April 1974	φ I.—IV. 1974	φ I. 1973
I. PS	91,7	93,3	91,2
II. PS	90,0	91,6	91,1
III. PS	77,4	88,6	90,5
IV. PS	88,9	90,8	91,1
Skupaj:	87,0	91,1	91,0
Premazni stroj	50,3	60,3	64,7
Izmet klasičnih papirjev ^{3/4}	7,22	7,26	7,56
Izmet premazanih papirjev ^{1/4}	12,82	13,35	13,58

Zaradi izredno kritične oskrbe s celulozo proizvodnega plana nismo dosegli, III. PS namreč 4 dni ni obratoval, premazni stroj pa 6 dni. Razen tega se zaradi pomanjkanja celuloze ne moremo držati proizvodnega programa, niti standardnih vnosov, papir izdelujemo iz surovin, ki so trenutno na razpolago. Tako stanje vpliva tudi na kvaliteto proizvodov, ki močno niha. Tako izdelujemo vedno več papirjev nižjih gramskih tež (pelure) ter srednjefinih papirjev. Tudi kot osnovo za premazovanje smo uporabljali tanjše papirje, kar je poleg 6-dnevnega zastoja tudi vzrok za nizko proizvodnjo. Razen tega srednjefine papirje premazujemo z AK premazom, za katere pa je izdelavni čas znatno daljši.

Lesovine smo kljub velikim potrebam izdelali malo zaradi pomanjkanja električne energije.

Proizvodnja tapet je glede na postavljeni plan še nizka zaradi uvajanja nove proizvodnje ter nepopolne kadrovske zasedbe II. izmene.

Razdeljena sredstva sklada skupne porabe

VEVČE, MAJ-JUNIJ. — V letošnjem letu so na podlagi novih samoupravnih odnosov v naši organizaciji prvič obravnavali delitev sredstev sklada skupne porabe in stanovanjskega sklada tudi delavci na zborskih delavcev. Odbor za družbeni standard je na svoji 3. redni seji sestavil predlog razdelitve teh sredstev. Zbori delavcev so se s predlagano razdelitvijo strinjali, na posamezno vprašanja pa so delavci dobili odgovore že na samih zborskih. Istočasno so delavci na zborskih delavcev tudi odločili o načinu razdelitve regresa za dopust. Ker mnenje posameznih zborov ni bilo enako, je odbor za družbeni standard odločil, da se regres za dopust dodeli v višini 900 din na zaposlenega člana in sicer tako, da se aktivnim delavcem dodeli regres v višini 880 din, 20 din od zaposlenega pa se dodeli osnovni organizaciji sindikata naše delovne organizacije, ki naj s temi sredstvi in s sredstvi dodeljenimi iz sklada skupne porabe, uredi vprašanje regresiranja dopustov aktivnim borcev NOV in socialno šibkejših članov naše delovne organizacije.

Odbor za družbeni standard je tako na svoji 4. redni seji sprejel delitev sredstev sklada skupne porabe in stanovanjskega sklada. Delitev sredstev je taka:

Za počitniški dom v Pineti je namenjenih 288.100 din. 168.100 din predstavlja prvega od dveh pogodbenih obrokov za plačilo zemljišča in komunalnega prispevka. Tako bo naša organizacija končno le lastnik zemljišča, na katerem stoji naš počitniški dom. 20.000 din je predvidenih za plačilo izdelave nove plinske postaje, katero smo dolžni narediti po odločbi Občinskega sekretariata javne varnosti SOB Novigrad. Za priključitev gradu Fužine na omrežje mestnega vodovoda je predvideno 150.000 din.

V občinski sklad za financiranje družbenega standarda občine bo naša organizacija prispevala 170.000 din. Ta sklad bo v letošnjem letu prispeval za dokončno ureditev drsališča v Zalogu din 1.300.000 in 300.000 din za postavitev vlečnice na Trebeljevem, za kar je v skladu skupne porabe predvidenih 50.000 din za finančne posege pri sami postavitvi.

Za geometrska dela na športnem parku Vevče — 9.199,60 din. 1.041.300 din znaša regres za dopust skupaj s prispevki. Ker pa bodo imeli pravico do regresa še vsi delavci, ki se bodo zaposlili v naši organizaciji do 1. julija, je predvidenih še 20.000 din v rezervnih sredstvih.

Za proslave, nagrade in prireditve dedka Mraza je predvidenih 135.000 din. Za letovanje zdravstveno prizadetih otrok naših delavcev 5.000 din, ter za vence in osmrtnice 6.000 din. Iz sklada skupne porabe je namenjenih tudi 80.000 din za investicijsko vzdrževanje objektov naše stanovanjske enote. Kot dobri gospodarji moramo namreč skrbeti za posamezne objekte, za kar pa del najemnine ne zadostuje.

Zelo veliko sredstev se je v letošnjem letu preneslo iz sklada skupne porabe v stanovanjski sklad in to kar 5.128.622,55 din, tako da razpolagamo v stanovanjskem skladu z 11.225.814,45 dinarji. Ta sredstva se bodo porabila za nakup stanovanj v Zalogu, za gradnjo vrstnih hiš v Zgor- njem Kašlju, za kredite individualnim graditeljem ter za adaptacijo in izgradnjo novega samskega doma. Ravno tako so določena sredstva v skladu skupne porabe namenjena za nadaljnjo izgradnjo športnega parka Vevče.

Dotacije posameznim društvom in organizacijam so v letošnjem letu naslednje:

Sindikalni organizaciji za izvedbo njenega programa ter za

športno rekreacijski namen — 80.000 din.

Aktiv borcev NOV 5.000 din

Nogometni klub »Slavija« 11.000

Gasilsko društvo Vevče 5.000

Papirniški pihalni orkester 25.000 din

Hokej klub »Slavija« 11.000 din

Ljudska tehnika Vevče 10.000

Kegljaški klub »Slavija« 13.880

Planinsko društvo 10.000 din

Plavalni klub »Ilirija-Slavija« 9.500 din

Teniški klub Vevče 5.000 din

Rokometni klub »Borec« 5.000

Strelska družina »Bine Grajer« 2.000 din

Klub mladih proizvajalcev 5.000

Organizacija RK Vevče-Kašelj 1.000 din

KUD »Svoboda« Zadvor 5.000

Že ta kratek pregled razdelitve sredstev sklada skupne porabe kaže, da naša organizacija vlaga veliko sredstev v stanovanjsko izgradnjo, tako da bi se stanovanjski problemi naših delavcev lahko reševali v čim krajšem času in na najboljši možen način. Tudi v objekte družbenega standarda bodo vložena precejšnja sredstva, kar nam daje upanje, da bo v prihodnosti izgled Vevče še lepši in bogatejši kot doslej.

Da pa lahko namenimo vsa ta sredstva za naš boljši jutri, pa se moramo seveda zahvaliti slehernemu delavcu naše delovne organizacije, saj je vsak posamezno prispeval k dobremu finančnemu uspehu našega podjetja, ki seveda neposredno vpliva na višino sredstev v skladu skupne porabe.

Niko

Nove knjige v strokovni knjižnici

- Maynard H. B.: Industrijski inženjering, Privredni pregled, Beograd 1973. Sg.: PE-00263/1, 2
- Bolam M. Francis: Paper finishing, Ernest Benn Limited, London 1972. Sg.: CP-00244
- Mosher R. H. Davis S.: Industrial and specialty papers. Volume II — Manufacture, New York 1968. Sg.: CP-00222/II Volume III — Applications, New York 1969. Sg.: CP-00222/III Volume IV — Product development, New York 1970. Sg.: CP-00222/IV
- Crnković dr. R.: Politika likvidnosti poduzeća, Zbirka OEP — Informator, Zagreb 1972. Sg.: IPK/OEP-00159
- Pupavac Mr. Milan: Organizacija udruženog rada, Zbirka OEP — Informator, Zagreb 1972. Sg.: IPK/OEP-00160
- Vinzer dr. B.: Ugovori građanskog i privrednog prava, M. Lošinj 1971. Sg.: PE-00359
- Vinzer dr. B.: Građansko pravo, M. Lošinj 1971. Sg.: PE-00360
- Obratovanje s kotli na kurilna olja, Zbirka smernice za kotelno napojno in kotelno vodo za parne kotle, DITP, Ljubljana 1973. Sg.: EN-00126 do EN-00135
- Obratovanje s parnoenergetskimi napravami in njihova antikorozijska zaščita. Referati. Društvo za zaščito materiala SRS, Ljubljana 1972. Sg.: EN-00136 do EN-00140
- Bošković: Sistem dokumentacije i informacija u radnim organizacijama, Beograd — Privredni pregled 1972. Sg.: RA-00077
- Vasilije Volkov: Elementi mašina I, II. Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo 1971. Sg.: ST-00089/I, II
- Assmann B.: Technische mechanik I, II (Statik, Festigkeitslehre) München—Wien 1972. Sg.: ST-00090/I, II
- Chmelka-Melan: Einführung in die Festigkeitslehre. Wien—New York 1972. Sg.: ST-00092
- Sass, Buche, Leitner: Dubbel Taschenbuch für den Maschinenbau. I, II. Berlin—Heidelberg 1970. Sg.: ST-00094/I, II
- Radonić: Grejanje i vetrenje, Građevinska knjiga, Beograd 1972. Sg.: ST-00091
- Zrnić: Grejanje i klimatizacija, Naučna knjiga, Beograd 1972. Sg.: ST-00093
- Karlson: P.: Kurzes Lehrbuch der Biochemie für Mediziner und Naturwissenschaftler, Stuttgart 1972. Sg.: K-00110
- Poniž Rajko: Elektrotehnika — I, II, III del, Ljubljana 1971. Sg.: EN-00141
- Lehmann-Geisweid: Elektrotechnik und elektrische Antriebe, Berlin—New York 1973. Sg.: EN-00144
- Dampfessel — Bestimmungen. Technische regeln für Dampfessel — TRD, Berlin 1973. Sg.: EN-00145
- Poniž Roman: Osnove preračuna električnih grelnih uporovnih naprav. Elektrotehniški vestnik, Ljubljana 1961. Sg.: EN-00146
- Tehniška enciklopedija, 4-Električne-Elektroni, Jugoslovenski leksik. zavod, Zagreb 1973. Sg.: LE-00006/4

- Cargonja I.: Priručnik zaštite na radu i zaštita od požara u radnoj organizaciji, Rijeka 1973. Sg.: PR-00104
- Vereinigung der grosskesselbesitzer: Fachkunde für den Dampfkraftwerksbetrieb — I. Elektrotechnik im Dampfkraftwerk. — II. Dampfturbinen. Mess und regelungstechnik. — III. Dampferzeugung. Essen 1964, 1967, 1971. Sg.: EN-00147/1, 2, 3
- Elektronik, Essen, VGB-Dampf-technik. Sg.: EN-00148
- Yearbook of science and technology 1972, Mc Graw-Hill book Co. Sg.: RA-00079
- III. simpozij tehniške besede, Zveza inženirjev in tehnikov Slovenije, Ljubljana 1973. Sg.: RA-00078
- EUCEPA 14, Budapest 1971. Sg.: CP-00245
- Semler: Management for engineers, London 1972. Sg.: PE-00361
- Jones: Pollution control and chemical recovery in the pulp and paper industry. London 1973. Sg.: CP-00246
- Weiss S.: COPY PAPERS. London 1972. Sg.: CP-00247
- Andrejčić R.: Politika kvalitete u proizvodnji i potrošnji. Zbirka OEP — Informator 1972, Zagreb 1973. Sg.: IPK/OEP-00161
- Turk I.: Računovodstvo troškova. Zbirka OEP-Informator, Zagreb 1973. Sg.: IPK/OEP-00162
- Turk I.: Računovodstvena rješenja u osnovnim organizacijama udruženog rada. Zbirka OEP-Informator, Zagreb 1973. Sg.: IPK/OEP-00163
- Hartman B.: Sistemi organizacije elektronske obrade podataka u po-

- dužećima. Zbirka OEP-Informator, Zagreb 1973. Sg.: IPK/OEP-00164
- Habek M.: Priprema odluka o prodaji primjenom metode pokrivača. Zbirka OEP-Informator, Zagreb 1973. Sg.: IPK/OEP-00165
- Novak M.-Franc V.: Planiranje u radnim organizacijama. II. izdanje. Zbirka OEP-Informator, Zagreb 1973. Sg.: IPK/OEP-00166
- Lang R.: Privredni sistem i ustavna reforma (Zbornik radova). Zbirka OEP-Informator, Zagreb 1973. Sg.: IPK/OEP-00167
- Martić L.: Nelinearno programiranje (Odabrana poglavja). Zbirka OEP-Informator, Zagreb 1973. Sg.: IPK/OEP-00168
- Guyton A.: Medicinska fiziologija. Medicinska knjiga, Zagreb 1973. Sg.: ME-00074
- Encyclopédie de médecine, d'hygiène et de sécurité du travail. Volume I. Geneve 1973. Sg.: ME-00075/I
- Refa prirodnik I. in II. del. Moderna organizacija. Kranj 1973. Sg.: PR-00105/1, 2
- Davidson S.-Macleod J.: Interna medicina (Principi i praksa). Medicinska knjiga, Beograd — Zagreb 1974. Sg.: ME-00076
- Slovenski pravopis. Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Ljubljana DZS 1962. Sg.: LE-00036
- V strokovni knjižnici so vam stalno na voljo tudi naslednje domače in tuje strokovne revije:
  - Les (slov.) Ljubljana
  - Moderna organizacija (slov.) Kranj
  - Nova proizvodnja (slov.) Ljubljana
  - Naše gospodarstvo (slov.) Maribor
  - Novosti iz nauke i tehnike (srbohrv.) Beograd
  - Produktivnost (srbohrv.) Beograd
  - Sigurnost u pogonu (srbohrv.) Zagreb
  - Ekonomika revija (slov.) Ljubljana
  - Elektrotehniški vestnik (slov.) Ljubljana
  - Strojniški vestnik (slov.) Ljubljana
  - Stampa i papir (srbohrv.) Zagreb
  - Hemijska industrija (srbohrv.) Beograd
  - Kemija u industriji (srbohrv.) Zagreb
  - Teorija in praksa (slov.) Ljubljana
  - Zivljenje in tehnika (slov.) Ljubljana
  - Automatika (srbohrv.) Zagreb
  - Delo in varnost (slov.) Ljubljana
  - Ölhydraulik und Pneumatik (nem.) Mainz
  - Österreichische Papier Zeitung (nem.) Wien
  - Paper Trade Journal (angl.) New York
  - Das Papier (nem.) Darmstadt
  - Pulp & Paper magazine of Canada (angl.) Gardenvale
  - Pulp & Paper International (angl.) San Francisco
  - Paper — Incorporating World's Paper Trade Review and the Paper Maker (angl.) London
  - TAPPI (angl.) New York
  - Wochenblatt für Papierfabrikation (nem.) Biberach-Riss
  - Werkstattstechnik (nem.) Berlin
  - Zellstoff und Papier (nem.) Leipzig
  - Das Österreichische Papier (nem.) Wien
  - Bumažnaja promišlenost (rus.) Moskva
  - Harvard Business Review (angl.) Boston
  - Paper Technology (angl.) London
  - VGB-Mitteilungen (nem.) Essen
  - ATIP (franc.) Paris

Širjenje kulture na Osnovni šoli Polje

VEVČE, JUNIJA — V tem šolskem letu so se na Osnovni šoli Polje zvrstile štiri kulturno izobraževalne izvenšolske prireditve in to:

1. baletna skupina SNG
  2. Glasbeno kulturna L. Korosec-Benedičič
  3. Slovenski oktet
  4. Godalni trio »Lorenc«
- O baletni in kulturno prosvetni skupini smo že poročali v prejšnjih številkah.

Dne 26. 4. 1974 je po enoletnem premoru zopet zapel učencem šole Polje Slovenski oktet. Tokrat je prišel z njimi tudi njihov dolgoletni impresario, novinar Bogdan Pogačnik. Slovenski oktet potrebuje pri svojih gostovanjih v inozemstvu splošno razgledanega človeka, kot je B. Pogačnik, zaradi napovedi in komentarja k vsaki zapeti skladbi. Tudi na naši šoli smo bili deležni tokrat njegovega komentarja k vsaki pes-

mici. Sodim, da kratek komentar psihološko zelo pozitivno vpliva na mladega poslušalca, učenca ter mu približa skladbo samo, kajti dosežena sta dva učinka: razumevanje skladbe in disciplina, ki je dandanes zelo pereč problem pri mladih poslušalcih resne glasbe. No, na šoli Polje je pri učencih, zaradi številnih prireditev kar zadovoljiva disciplina. Za red in pridno poslušanje učencev gre predvsem zasluga predavateljem in vodstvu šole.

Pred začetkom koncerta je Slovenski oktet v imenu mladih učenka 8. r. Turkova pozdravila takole:

Čenjeni Slovenski oktet!

Dovolite mi, da vas v imenu nas mladih iskreno pozdravimo. Mnogo, mnogo koncertov ste imeli od našega zadnjega srečanja doma in v tujini. Srečni in ponosni smo, da ste zopet med nami. Za kartice ki nam jih pošljete, kadar ste na koncertih v tujini, se vam mi mladi pristrčno zahvaljujemo.

Dovolite mi, da vam povem, da nastane med nami kar neka

praznina, kadar je prof. Štefančič odsoten z vami v tujini. Vendar mi z razumevanjem sprejmemo njegovo odsotnost, kajti dobro vemo, da z njim vsi vi v tujini vršite kulturno poslanstvo v imenu cele naše domovine Jugoslavije.

Ker roka roko umije in vodstvo šole profesorju dopusti, da ga kolegi nadomeste z učenjem v njegovi odsotnosti, je enako volk sit in koza cela, kajti prof. Štefančič se nam zato oddolži z vsem oktetom. Najlepše je res takrat, kadar ljudje imajo razumevanje drug do drugega, do vsega kar je lepo, kar je umetniško.

Današnji koncert za 1. maj nam bo še posebno prazničen z vašim nastopom. Vedite dobro, da bo na stotine naših družin razpravljalo doma preko nas učencev o praznovanju prvega maja v šoli, kajti ta dan, to umetniško doživetje nam bo ostalo kot neizbrisen spomin na vas dragi, spoštovani Slovenski oktet!

Koncert godalnega tria Lorenz pa je bil dne 10. 5. 1974. Tako so se učenci šole spoznali med drugim tudi s komornim godalnim

trinom. Moram reči, da je tudi ta svetovno znani ansambel pri učencih šole dosegel zelo vneto in pozorno poslušanje, kajti k vsaki skladbi je bil podan kratek komentar o skladbi in skladatelju. Program pa je bil sestavljen od klasike (Hajdn) do moderne (L. Lebiča). Redkost na svetu je, da sestavljajo ansambel, kot je trio Lorenz, člani ene same družine. Torej že to da človeku misliti, kako so vsi trije bratje naravno glasbeno nadarjeni, kako so v igri homogeni, kako virtuosno zaigrajo vse, kar jim pride pod roke. Naj omenim še koncerte Vevške godbe na pihala, ki imajo tudi nastope v naši šoli, katerih koncertov se udeleži tudi večina naših učencev. Se to, da je večina godbenikov prav iz bivših učencev naše šole.

Tako je za to šolsko leto program kulturno prosvetne izvenšolske dejavnosti končan. Posebno dragocen je za učence iz okoliških vasi, kajti vsaka prireditev na šoli jim je bila enkratno, svojevrstno doživetje.

Prof. Janez Žnidar

Slovenski oktet

V slovensko ljudsko nošo oblečeni vevški godbeniki

Na slavnostnih prireditvah smo vajeni gledati godbenike v paradnih uniformah, ki pa so več ali manj podobne in brez kakršnega koli stila, večinoma zelo spačene. S svojo značilno uniformo izstopajo le rudarji.

V nekaterih državah, kot npr. v sosednji Avstriji, in sploh v severnih deželah dajejo velik poudarek prav na tem področju. Godbeniki so obvezno oblečeni v nepotvorjeno ljudsko nošo svoje- ga kraja.

Pomembno je tudi, da je ta uniforma identična noši nekega kraja, o katerem odločajo in svetujejo strokovnjaki, ki delajo na tem področju.

Vevška godba se je zelo povečala in pomladila. Mere niso več ustrezale in zato je bilo treba misliti na nove uniforme.

Iz vseh teh razlogov se je porodila misel, da, če je že treba za naše godbenike kupiti nove uniforme, naj bi bile le v narodnem stilu.

Kakšne naj bi bile te nove uniforme, lahko svetuje le strokovnjak. Na pomoč je priskočil Etnografski muzej iz Ljubljane, od koder so dobili na probo tudi primerek noše iz muzeja, katerega je posodila dr. Marija Makarovičeva, ki je strokovnjak prav na področju ljudske noše.

Na podlagi vseh predhodnih študij je prišlo do končne odločitve na sestanku vodstva podjetja in družbenega standarda.

Novo uniformirane vevške godbenike boste imeli priložnost videti ob obisku papirničarjev — godbenikov iz Gratkorna iz Avstrije 15. in 16. junija in pa za krajevni praznik, oziroma ob uradni otvoritvi obrata tapet.

Kljub temu, da boste kmalu videli, vam želimo na kratko opisati nove uniforme.

Noša, ki je bila izbrana, kot najbolj primerna, izvira iz konca 19. st. in se imenuje »KRAKOVSKA NOŠA«.

Na risbi so le grobi obrisi te noše. Na predlog dr. Marije Makarovičeve je ta noša obogatena z velikim številom okrasnih gumbov.

Posamezni deli izgledajo takole:

Čevlji: so črni mokasini, približani takratni modi.

Dokolenke: so svetlo modre in so bile nabavljene v Bohinjski Bistrici, kjer še danes delajo dokolenke prav v te namene.

Hlače: bodo dokolenske precej oprijete iz malo debelejšega volnenega blaga (čojice)

Srajca: bo bela platnena z nabitimi rokavi.

Telovnik: bo tudi bolj oprijet iz istega volnenega rdečega blaga z zelo velikim številom okrasnih gumbov

Površnik: bo tudi precej oprijet, temno moder, ter tudi okrašen z mnogimi gumbi.

Klobuk: bo črn, z malo večjimi okrajci.

M. M.

Z	1	2	3	Ž	4	5	6	7	8	L	9	10	11	N
12					13						14			
15				16		17				18		19		
T		20			21				22		23			
24	25		26					27					28	
29		30						31				32		P
33				34		35				36			37	
38			39		40				41		42			
P				Ž						C				I

Gornjo križanko rešujte kot druge navadne križanke, le da pri njej segajo začetki in konci besed v okvir. Ob pravilni rešitvi boste skupaj z že vpisanimi črkami dobili v okviru opis pomembnega dogodka, o katerem so delavci naših papirnic neposredno odločali na referendumu 16. maja 1974. Opis tega dogodka se začne v levem zgornjem kotu s črko Z.

Vodoravno: 12. državna blagajna, 13. izumitelj dinamita (Alfred), 14. nemško ime (pisatelj Fallada), 15. nedavno umrli predsednik republike Avstrije (Franz), 17. prašič mesnate pasme za pitanje, 19. tibetansko govedo, 20. grški pesnik, 22. italijanski slikar, arhitekt in pisatelj (Giorgio, 1511—1574), 24. latinski veznik (in), 26. azijska republika, 27. obsežen vrtni nasad, 28. začetnici imena in priimka bivšega britanskega ministrskega predsednika, 29. okamnela smola iglavcev, 31. pritlikavo kurje pleme, tudi teža športnika (boksarska kategorija), 33. datumska oznaka, 34. vnetje sluznice, 36. črnomorsko letovišče, 38. del njive, leha, 40. moško ime

(Kidrič), 42. skupaj povezane žitne bilke, sveženj.

Navpično: 1. koroški prislov (seveda, da, zelo, močno), 2. telesna poškodba, 3. kamnina z gorovja Ural, 4. veznik 5. rastlina z nikotinom, ljubljenska kadilcev, 6. tropično drevo (črni hrast), 7. daljše časovno obdobje, era, 8. pripadnik najštevilnejše narodnostne skupine v Evropi, 9. medmet začudenja, veselja ali nejevolje, 10. vežba, vadba, urjenje, 11. znano finsko jezero, 16. zadnja noga pri živali, 18. kozmetični izdelki Ilirije, 21. gologlava afriška štokrlja, 23. eden najboljših jugoslovanskih košarkarjev, sedaj trener Jugoplastike, 25. počasen, družabni ples v 2/4 taktu, 27. glavno mesto Francije, 30. zlahtni plin (v reklamnih žarnicah), 31. keltski pesnik in pevec, 32. priimek dveh nemških pisateljev (Heinrich in Thomas), 35. trenje, 37. povrtnina, 39. nikalnica, 41. avtomobilska oznaka Svetozareva.

Rešitve »Križanke z okvirom« pošljite na uredništvo do 12. julija 1974.

Rešitev prvomajske križanke

Vodoravno: Kserkses, alpinist, La, Arta, avto, ker, Njasa, tu, praznik delovnih ljudi, Radvanje, IV, okajenost, vzmet, Eritreja, uragan, Ilir, or. Lear, Abo, Ada, Miriam, mevža, Vilma, ol, akant, trg, eter, jezero, Jelsa, udarnost, anoda, TI, Helios, on, ti, voli, Amsterdam, Nat, osina, teme, Leone, ajbiš, Nizozemsko, karton, Elas, repetitor, antika, lina, ar, ten, Re, RK, to, at, TV, A. V., Hom, Nanos, bedenj, as, Cu, IRA, Trimalhio, otrebek, Sarajevo, mladež, era, anatema, aba, glad, Trim, lepenka, otk, niansa, en, CK, igre, Velika, Ceršak ob Muri, Ari, Kalabrež.

Berite

»Naše delo«

Športna dejavnost v krajevni skupnosti

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Pred nekaj meseci je bilo o tej dejavnosti kar precej napisanega prav v glasilu »Naše delo«. Naštete so bile vse tiste športne in športno-rekreativne panoge, s katerimi se tekmovalno ali rekreativno ukvarjajo prebivalci naše KS in še posebej delavci vevške papirnice. Odveč je, da bi o vsem tem tudi danes razpravljali. Namen današnjega prikazovanja športne dejavnosti je predvsem v tem, da prikažemo kakšna pot je narejena od že omenjenega članka v »Našem delu«, ki je bil napisan na podlagi skupnega sestanka vseh telesnokulturnih delavcev tovarne in KS.

Teniški klub ima že postavljeno tako zeleno odbojno steno. Začeta so dela za tretje igrišče. Vse na novo zgrajeno je potrebno ograditi z žično mrežo. Postavljena je tudi lopa za garderobe. Število članov se je znatno povečalo. Za začetnike in mladino pa je na voljo trener. Pred kratkim so pričeli tekrovati v tako imenovani III. ligi in so že odigrali tekme z Jesenicami in

Medvodami. Ker pa je od domačih igrišč samo eno dovolj usposobljeno za tekmovalne, tretjino srečan odigrajo na privatnem igrišču na Studencu.

V strelski družini »Bine Grajzer« želimo, da bi bilo delo bolje organizirano. V odboru so tovariši, ki so z delom v drugih organizacijah dovolj obremenjeni. Prav zato, ker streljanje nima samo tekmovalni ali rekreativni pomen, marveč tudi obrambni, je nujno, da pride v odbor čim več članov ZRVS in članov ZB. Dosedanjemu vodstvu pa je treba dati vse priznanje, saj je delalo v res zelo težkih pogojih. Podkleteni prostor restavracije jim je bil večkrat nedostopen iz razlogov, ki so vsem znani. Strelišča na prostem pa še do danes ni. So pa izgledi, da bo to vprašanje v kratkem rešeno. Novo strelišče, na katerem bo možno streljati z malokalibrsko puško, bo zgrajeno med južnim delom nogometnega igrišča in Ljubljano.

Odbojka, kot ena najcenejših športnih dejavnosti, se do danes

goji dokaj nenačrtno. Kakor nam je znano, nima odbora, treningi pa so priložnostni. Da pa je za to zvrst tudi zanimanje, se vidi iz tega, da od časa do časa le pride mladina na igrišče in se športno-rekreativno izživlja.

Kegljači kljub dolgoletni tradiciji in pred leti osvojenimi lo-

bi se lahko predvsem v zimi in jeseni zbirali mladinci, ki danes na vseh Vevčah nimajo prostora, pa se zato sestajajo v gostilni, starejši pa govorimo, kako je vevška mladina pokvarjena. Razen tega je to edini od vseh športnih objektov, ki že stojijo in bodo še stali v naši KS, ki se

nja tudi športna sreča, prav te pa v sedanjem tekmovalju NK ni imel. Po zatrjevanju strokovne komisije in igralcev samih, bodo v preostalih treh tekmah dosegli potrebne točke, da se obdrže v sedanji ligi.

Mladinci igrajo zadovoljivo. Jih je pa premalo, tako da ni osebnega rivalstva, kdo bo igral v moštvu. Najbolj živahno pa je pri najmlajših — pionirjih. Že do sedaj sta tekmovali dve ekipi. V zadnjem času je pričelo obiskovati treninge toliko pionirjev, da bi sestavili še dve ekipi. Za pionirje odgovarjata dva trenerja. Eden je zaposlen honorarno, drugi pa je v delovnem razmerju in dela z njimi v dopoldanskem in popoldanskem času. Plačan pa je od TTKS občine Moste-Polje.

Na osnovi pisma tov. Tita in IB je bil pred kratkim formiran aktiv ZK pri NK »Slavija«. Aktiv šteje trenutno 13 članov. O delu in nalogah tega aktiva bo drugič kaj več napisanega.

Med vsemi športnimi panogami je premalo skupnega dela. Se manj pa je tega med športnimi delavci tovarne in KS. Prav to sodelovanje bi dalo veliko več načrtnega dela in večjih športnih uspehov. V sami tovarni je precej razgledanih in strokovno sposobnih mladih delavcev, ki bi razvoju športa v KS še kako koristili. Z dnevnega reda bi bile kaj kmalu odpravljene pomanjkljivosti, ki so danes opazne predvsem pri nogometu, kegljanju in streljanju.

Zakaj je potrebno delo za mali nogomet, streljanje in še kaj tik pred športnimi igrami papirničarjev, ko bi lahko vse to bilo združeno v enem klubu v načrtnem in neprekinjenem delu. V tem pogledu smo tovarniški zid podirali že pred leti, v sedanjem času pa se zopet zapira. O vsem tem mora čimprej razmisliti in razpravljati sindikat in OZK v podjetju, skupno z družbenopolitičnimi organizacijami KS Vevče-Kašelj. Prav te so poklicane in dolžne narediti red tudi v tej družbeni dejavnosti. Onemogočiti je treba tiste posameznike, ki še vedno trdijo, da politika nima kaj iskati v športu. To so težnje apolitičnih ljudi, ki se hočejo v športu izživljati samo zaradi svojega hobija, malo ali nič pa jim je mar organizirana športna dejavnost, v kateri niso važni samo športni uspehi.

Čimprej je treba razpravljati tudi o tem, da se celotna športna dejavnost vzhodnega dela naše občine družijo pod enotnim vodstvom, v eno društvo s samostojnimi klubi, kakor je bilo že pred leti. Le na ta način bomo res lahko pravilno vodili športno dejavnost v vseh pogledih in to od tekmovalja, rekreacije, financiranja, gradnje, vzgoje in še vsega ostalega.

S. M.

Na tribuni ob nogometnem igrišču

I. moštvo NK Slavija proti koncu letošnjega prvenstva SNL

vorikami v mestnem in republiškem merilu, še sedaj nimajo svojih prostorov. Od že pred leti obljubljenega ni popolnoma nič! Od vseh športnih objektov, katere naj bi zgradili v bližnji prihodnosti, je ta objekt od vseh najbolj potreben iz več razlogov. S postavitvijo štiristeznega kegljišča bi bil športni park Vevče še dokaj zaokrožen. Centralna kurjava bi se lahko napeljala v garderobe nogometnega kluba. Športno in rekreativno bi se s kegljanjem ukvarjalo znatno več ljudi, predvsem mladina in upokojnenci. Pri ali nad kegljiščem naj bi bil družabni prostor, kjer

bo s pravilnim vodenjem vzdrževal sam.

Delo plavalnega kluba se odvija še vedno združeno z »Ilirijo«. Z rednim treningom so že pričeli. V načrtu imajo selektiven pregled šolskih otrok, skozi katerega jih bo šlo kar nekaj sto. Namen tega pregleda je, da se odkrijejo novi talenti in da se z njimi prične načrtno delati v rani mladosti. Kakor prejšnja leta, imajo namen organizirati tudi letos plavalno šolo.

Nogometiški »Slavije« se bore za obstanek v SNL. V večini tekmovalnih panog odloča poleg zna-

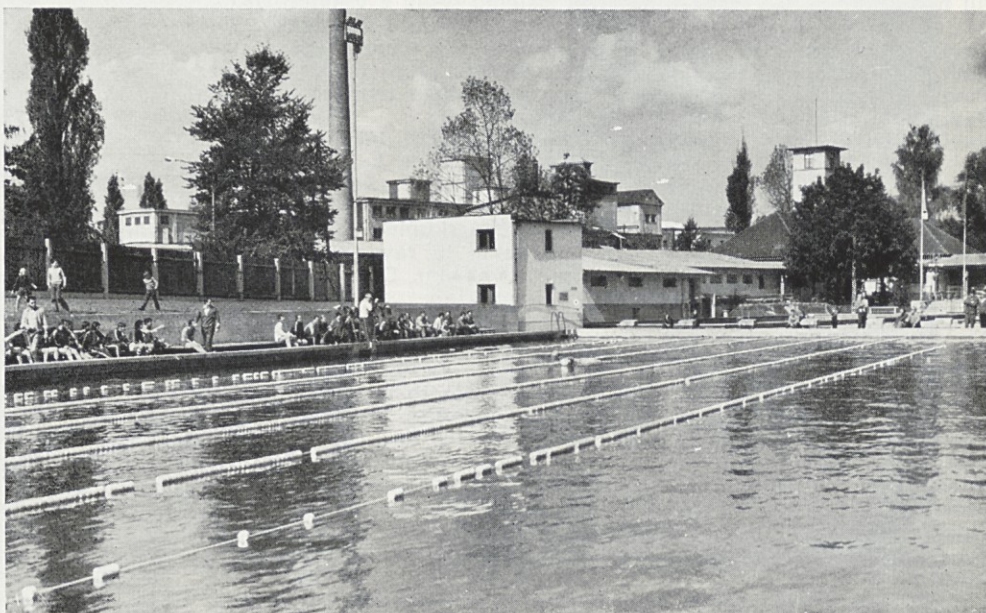
Mladinci NK Slavije

Občinsko tekmovalje Vevčanov v malem nogometu bo dobra priprava za prihodnje papirniške igre

Na odbojkarskem, teniškem in nogometnem igrišču je vedno živahno

Plavalni bazen na Vevčah ima včasih tudi več kot 2000 kopalcev. Tokrat je vse pripravljeno za tekmovalje

Kegljači iz Vevče so stalni gostje kegljišča na Kodeljevem. Doma ga še vedno nimajo

Pred tekmo v košarki med Termiko in Papirnico (10 : 25)

Športni rezultati

VEVČE, MAJ-JUNIJ — Kegljški klub »Slavija« tekmuje v peti grupi male lige (6 × 100 lučaje). Rezultati vseh tekem v drugem kolu (povratne tekme) so bili naslednji:

Slavija : Tehnika	2317 : 2323
Slavija : Litostroj	2426 : 2197
Slavija : Sloga	2454 : 2397
Slavija : Kolinska	2525 : 2315
Slavija : Gradis	2343 : 2114

Kot je razvidno iz rezultatov, smo v drugem delu prvenstva izgubili le eno samo tekmo za šest kegljev. Povprečje enega tekmovalca sta bila 402 podrtja keglja na eni tekmi, kar predstavlja zares lep uspeh. (Disciplina sto lučaje, od tega petdeset na polno in petdeset na čiščenje).

Tovarniška ekipa se udeležuje občinskega tekmovanja v malem nogometu. V občini je za to zvrst športa izredno zanimanje, saj je pripravljenih 50 ekip. Ekipa so razdeljene v 5 skupin. Naša tekmuje v 3. skupini. Do sedaj so bila odigrana štiri kola, naši rezultati pa so:

Papirnica : Emcna	7 : 3
Klinične bolnice : Papirnica	9 : 1
Papirnica : Zalog	3 : 0
Antena : Papirnica	6 : 3

Od 10 ekip smo trenutno na 6. mestu. Treba je reči, da so nekatere ekipe izredno močne, tako da visoki rezultati niso nemogoči. Tekmuje se po enokrožnem ligi sistemu (vsak z vsakim). Zadnje uvrščeni ekipi v vsaki skupini izpadeta v nižjo skupino, prvo uvrščeni ekipi (razen v prvi skupini), pa se uvrstita v višjo skupino.

V organizaciji MZTK (mestna zveza za telesno kulturo) se tovarniška ekipa v košarki udeležuje tudi tekmovanja v okviru TRIM lige skupine A. V skupini je 11 ekip in ravno tako igrajo vsak z vsakim. Dosedanji rezultati so taki:

Inšt. J. Stefan : Papirnica	45 : 30
Papirnica : Termika	25 : 10
Papirnica : Avtotehna	26 : 44

Na dosedanjih tekmah je ekipa pokazala precej znanja, vendar pa se ji pozna neuigranost. Glavni cilj vseh teh tekmovanj pa niso le rezultati, temveč sodelovanje in rekreacijska aktivnost igralcev. V ostalih ekipah je veliko bivših klubskih igralcev in znanje teh ekip se seveda večje, kljub temu pa se jim naša ekipa dostojno upira, še več, če bi igrali vedno z najboljšimi igralci, bi dosegali še boljše rezultate.

L. S.

Malo za šalo in zares na smučini v juniju

Vsakoletno tradicionalno smučarsko tekmovanje v počastitev »Dneva mladosti« so letos organizirali vevški smučarji, sodelovali pa so še smučarji Saturnusa, Žita, Totre in Tikija.

Zdaj, ko je tekmovanje za nami, bilo je 2. junija 1974 na plazu pod Prisojnikom, naj se ga v kratkem sestavku spomnimo.

Splet muhastih slučajev nam je že pred odhodom na Vevčah takoj zagodel. Najprej vreme, sobotni in nato nedeljski jutranji dežek. Temu ni uspelo ustaviti kopice vevških planincev, izletnikov in smučarjev, da bi se zbrali zgodaj zjutraj pred »Restavracijo«. Dobra volja jih ni minila niti, ko so skoraj eno uro zaman čakali na avtobus, ki gotovo ne bi prišel, saj se je na Viatorju naročilnica zanj nekako izgubila. Vilibald in pisec tega članka sva čakanje na avtobus povsem drugače doživljala, ko sva v Ljubljani pred zaprtim »Slamičem« zaman mendrala celo uro. Mrko sva gledala v ne preveč prijazno nedeljsko jutro in ugibala, le kaj se je zgodilo, da avtobusa ni od nikoder. Ravno je šel Baldi na telefon, ko se je avtobus končno prikazal. Nasmejani obrazi so nama pomagali premagati slabo voljo. Mikelj naju je sicer malo dražil z zelo umestnimi vprašanji, češ, do kdaj sva imela namen čakati in že smo jo rezali iz sive Ljubljane na sončno Gorenjsko. Še manjši postanek v Kranjski gori, da smo si privezali dušo in že smo bili na cilju, v Koči na gozdu, potem pa dilce na ramo in na plaz, kjer so naši vrli organizatorji pridno »švicali« in pripravljali progo. Mi, turistični smučarji, smo precej stopili na sneg, letos še pozimi ni bilo veliko priložnosti za smučanje, tako

je junijska smuka kar izjemen užitek, še posebej v takem čudovitem vremenu, v okolju, ki je bogato in radodarno s svojimi lepotami.

Tekmovanje se je začelo. Seveda si naši organizatorji niso mogli kaj, da ne bi takoj pri štartu poudarili enakopravnost med spoloma, saj tekmovalke niso imele pri štartu prav nobene prednosti. Navijači smo sedeli vsak na svoji skalci in ni nas bilo nič manj kot tekmovalcev. Stil navijanja smo povsem prilagodili stilu smučanja, medtem ko tekmovalci niso bili preveč prilagodljivi. Zal so bili včasih navijači kar malo preveč zlobni, kar pa tekmovalcev ni preveč motilo. Sportno so se borili z neprestano časovno stisko in prenašali bodrenje enako dobro kot zbadljivke. To velja posebej za tekmovalke, saj revice zaradi razrite proge skoraj niso vedele kaj s smučmi početi in so se večinoma posluževale drugačne tehnike. Pri podelitvi kolajn, priznanj in nagrad se ni nič zataknilo.

Na koncu smo Vevčani izkoristili priložnost in obiskali Poštarsko kočjo na Vršiču, kjer smo kratek čas uživali v čudovitem gorskem okolju.

Zdaj pa rezultati:

Rezultati IV. internega tekmovanja papirnice

Tekmovalke:

	čas	
1. Lorbek Vanja	0.587	
2. Jozelj Marija	3.051	
3. Lampelj Štefka	4.006	
4. Habič Tatjana	odstopila	

Tekmovalci od 35 let dalje

	čas
1. Vengust Albin	61,6
2. Lampelj Matija	80,5
Kopecky Baldi	odstopil

Tekmovalci do 35 let

	točk
1. Pirkmaier Andrej	59,8
2. Trtnik Janez	64,5
3. Košir Franci	69,9
4. Mežek Boris	97,5
5. Jeriha Mirko	105,6

Rezultati tekmovanja ob dnevu Mladosti:

Kategorija III starejši od 45 let

1. Vengust Albin, Papirnica Vevče 61,6

2. Jarc Viktor, Saturnus 69,3
3. Lipicar Drago, Žito 71,8
4. Aljančič Stane, Žito 77,8
5. Kobilica Dimitrij, Saturnus 78,2

Kategorija II tekmovalci od 35-45 let

1. Bernik Ivko, Tiki 57,0
2. Lenarčič Franc, Tiki 60,3
3. Kralj Sašo, Saturnus 60,8
4. Južina Jože, Tiki 64,0
5. Berlič Milan, Tiki 68,7

Kategorija I tekmovalci do 35 let

1. Kreč Martin, Saturnus 56,5
2. Fatori Vojko, Saturnus 57,4
3. Pirkmajer Andrej, Papirnica Vevče 59,8

4. Cuder Erfinij, Saturnus 62,3
5. Posel Bojan, Tiki 63,8

Ekipna uvrstitev:

1. Saturnus Ljubljana 186,6
2. Papirnica Vevče 201,9
3. Žito Ljubljana 215,5

Dane

Skupina tekmovalcev in izletnikov pod Vršičem po tekmovanju

Prvo mesto med starejšimi si je pribrcil tov. A. Vengust

Marija Jozelj

Na plazu pod Vršičem

Franc Košir

Janez Trtnik

Tapete so postale del življenja Vevčanov

(Nadaljevanje s 1. str.)

Minilo je natanko 7 mesecev od takrat, ko so stekli na tiskarskih strojih prvi metri zidnih tapet in preteklo je manj kot dve leti, od kar je bila podpisana pogodba (28. IX. 1972) z dobaviteljem opreme — firmo OLBRICH.

Ideja o proizvodnji tapet na Vevčah se je pojavila že eno leto prej. V tem času je bila izdelana predhodna tehnološka (18. XI. 1971) in ekonomska obdelava tržišča in zbrane so bile ponudbe različnih dobaviteljev. Formirana je bila skupina tehnologov in ekonomistov, ki naj bi izbrala najustrežnejšega ponudnika. Iz vseh razprav in študij je bilo razvidno, da bi bila proizvodnja tapet na Vevčah v skladu z razvojnim konceptom. Zagaraniran imamo osnovni tapetni papir, nova tehnologija pa predstavlja nadaljnje oplemenitenje papirjev. Raziskave tržišča so pokazale, da je po tem artiklu veliko povpraševanje in ga bo možno plasirati.

Popolnoma nova proizvodnja predstavlja dokaj velik riziko. Pri sedanjem tempu razvoja ni več časa za eksperimentiranje in postopno osvajanje proizvodnje. Strokovne službe in samoupravni organi so se zavedali, da nam lahko zagotovi uspeh:

- hiter začetek nove proizvodnje,
- preizkušena strojna oprema,
- strokovna usposobljenost delavcev na delovnem mestu,
- dobra tehnologija,
- dobra notranja organizacija obrata in
- sistematsko delo pri nastavljanju kolekcije.

Odločitev za tehniko tiska pri proizvodnji tapet je bila lahka, ker nam jo je diktirala kvaliteta osnovnega papirja za tapete. Druge izbire tu ni bilo, strojna oprema za izbrano tehniko klejnega oljnega tiska je najcenejša in preizkušena. Tovrstnih tapet se je izdelalo v tem času v inozemstvu več kot 80%. Res je, da so ravno v tem času znatno napredovale tudi druge tehnike tiska, ki so zelo primerne za izdelavo nekaterih vrst tapet. Danes je zelo pametno imeti obe tehniki tiska, ker dajeta niz kreativnih možnosti.

Pri izbiri strojne opreme smo gledali predvsem na:

- renome dobavitelja opreme
- ceno
- know — how (praksa), v okviru katerega je možno ne samo strokovno usposabljanje kadrov, ampak prevzeti kompletno organizacijo in tehnologijo. Tovarna, ki je nudila know — how bo v

perspektivi nudila tudi možnosti sodelovanja na komercialnem področju v obliki kompenzacijskih in drugih poslov.

Strokovna skupina je po vseh pretresanjih prišla do zaključka, da je kombinacija firme OLBRICH — dobavitelj strojne opreme in MARBURGER TAPETENFABRIK — know — how, najbolj ustrezna. Angleški proizvajalec strojne opreme BRADBURY — SANDERS ni po ponudbi dosti zaostajal za nemško firmo OLBRICH oz. mu je bil celo enak, veliko pomanjkljivost pa smo videli pri partnerju, ki naj bi nudil prakso, to je firma HEYWOD WALLPAPER printing Co. Ltd. Tiskati tapete bi se lahko naučili tudi pri tej firmi, vendar perspektivno gledano to ni dovolj. To podjetje se po tehnološki in ekonomski plati ne more primerjati z renomirano nemško firmo MARBURGER TAPETENFABRIK.

Potek investicij je bil hiter in brez zapletljajev. Res je, da smo s celotno investicijo kasnili ca. 3 mesece, vendar ne po naši krivdi. Kriva je bila Narodna banka, ki ni izdala pravočasno potrdila za Hermes zavarovanje in pa stavke v ZRN.

Investicijski program razvoja tovarne je dne 20. III. 1972. potrdil delavski svet in kot prvo fazo tega programa izgradnjo obrata tapet v skupni predračunski vrednosti 22.551.000 din. Zaradi devalvacije dinarja, revaloracije marke in splošnega porasta cen je v izgradnji prišlo do nekaterih podražitev. Glede na to je delavski svet dne 27. VI. 1973. potrdil novo predračunsko vrednost investicije v skupni vrednosti 24.925.000 dinarjev.

Izgradnja obrata tapet je bila zaključena v mesecu novembru 1973, decembra meseca pa je obrat pričel s poskusno proizvodnjo, istočasno pa so se zaključevala manjša montažna in ureditvena dela.

Po končanem obračunu del znašajo prekoračitve predračunskih vrednosti investicije skupaj din 482.601,15. Prekoračitve so nastale zaradi podražitev in zaradi nabave nekaterih drobne opreme, ki v projektu ni bila predvidena. Prekoračitve se krijejo v višini 95.369,25 din s tujim kreditom (do prekoračitve je prišlo zaradi tečajnih razlik), razliko 387.231,90 din pa pokrivalo iz lastnih sredstev. Prekoračitev predračunske vrednosti investicije obrata tapet je minimalna, saj znaša le 2 procenta. Na ta rezultat smo res lahko ponosni.

Primerni stroji za potiskavanje tapetnega papirja in strokovno usposobljeni delavci — zagotovilo za uspeh

Vse to je že preteklost. Obrat je dobil že v tem času dokončno organizacijsko obliko, prizadeven kader, ki smo ga dobili iz ostalih obratov in drugih sorodnih podjetij pa iz dneva v dan povečuje proizvodnjo in zboljšuje kvaliteto.

V začetku maja meseca smo poslali na tržišče prvi del kolekcije 1974/75 s sedemnajstimi vzorci v različnih barvah. V času, ko to berete, smo število vzorcev podvojili, število izdelanih rolic pa je že prek 300.000. Za tisk pa je pripravljenih še novih 35 vzorcev.

Kakšne so perspektive za razvoj proizvodnje tapet?

Kako in s kakšnim tempom se bomo razvijali je odvisno predvsem od starta na tržišču. To seveda ne pomeni, da bomo čakali križem rok. Proizvodnja tapet je izredno dinamičen proces, kjer je treba nenehno iskati nova pota in izkoristiti vse možnosti, ki jih stroji nudijo.

Izboljšati moramo še kvaliteto tapet. Glede barv in pralnosti smo dosegli zadovoljive rezultate, izboljšati pa moramo še tisk in kvaliteto osnovnega papirja. Razumljivo je, da moramo dvigniti produktivnost, kar bo z uvedbo norm lahko doseči. Tudi za zmanjšanje izmeta lahko še veliko storimo. Zagotoviti moramo planirano zasedbo v ateljeju in začeti z izdelavo novih designov.

Razmišljamo tudi o novih investicijah. Zgradba in ostali prostori so prirejeni tako, da lahko kapaciteto s postavitvijo moderne stroja podvojimo.

ZA TISTE, KI NOVE PROIZVODNJE NE POZNATE ŠE KRATEK OPIS IZDELAVE TAPET

Proizvodnja tapet se začne v ATELJEJIH. Večje tovarne imajo lastne ateljeje, kjer nastajajo vzorčne risbe. V večini primerov pa se glede na ideje in zamisli kolorista vzorci kupujejo.

ODDELEK ZA IZDELAVO VZORČNIH VALJEV — V tem oddelku se za vsako barvo vzorčne risbe izdelava poseben valj — vzorčni valj. Tiskovne površine pri teh valjih so lahko medenina, medenina in klobučevina, kovina (jekljeni valj), v novejšem času pa guma ali umetna masa.

BARVNA KUHINJA — Ko so valji za nek vzorec pripravljani, začnemo s prvim preizkusnim tiskom. Za tisk uporabljamo vodotopne in svetloboostojne klejne barve. Kolorist da navodilo, katere barve naj se za določeno tapeto kombinirajo in pripravijo v barvni kuhinji. Barvni toni, harmonija barvnih tonov in odstoj

panja so lahko ocenjeni samo z očmi. Nobenega aparata ni, ki bi nadomestil oči.

TISK TAPET — Tapete tiskamo na velikih tiskarskih strojih, na katerih lahko tiskamo tudi do 16 različnih barv hkrati pri enkratnem prehodu. Od zvitka papirja teče papirni trak prek velikega tiskovnega valja. Tu naša vzorčni valji po določenem vrstnem redu barvo na papirni trak. Potem tapeto v dolgem sušilnem kanalu posušimo in ponovno navijemo na zvitek.

GAUFRIRANJE TAPET — Tapete so konzumni artikel. Potiskana cenena površina papirja predstavlja hladno površino. Tapeti je nujno treba dati tekstilno strukturo že pri samem tisku, v glavnem pa pri gaufriranju (preganju).

PREMAZOVANJE TAPET S SINTETIČNIMI DISPERSIJAMI — Pri proizvodnji tapet poznamo v glavnem 3 vrste tapet glede na pralnost:

1. Vodoodporne — polpralne tapete:

Pri teh tapetah lahko lepilo za lepljenje tapet po tapeciranju odstranimo z mokro gobo ali krpo.

2. Pralne tapete:

Prah in umazanijo obrišemo z mokro krpo ali gobo. Pri tovrst-

nih tapetah lahko uporabljamo blaga pralna sredstva.

3. 100% pralne tapete:

Večkratno čiščenje z vodo in vsemi razredčenimi pralnimi sredstvi.

IZDELAVA TAPETNIH ROLIC

— Na posebnem stroju »rol-avtomatu« tapeto obrežemo in navijemo v rolico. Dolžina tapete v rolici mora biti točno 10,05 m, širina 53 cm. V dobro organizirani dodelavi tapet ni možno, da bi prišlo do pomešanja posameznih izdelav tapet. Kupec v nobenem primeru ne more dobiti prvo in stoto rolico. To omogoča poseben sistem pakiranja in transportiranja tapetnih rolic od enega do drugega stroja. Tapetno rolico na zavijalnem stroju še zavijemo v polietilensko folijo.

SKLADIŠČE TAPET — Z razliko od proizvodnje papirja se delajo tapete na zalogo. Kupcu moramo v vsakem času postreči s katero koli tapeto, ki je v katalogu tekoče kolekcije.

Ob uradni otvoritvi obrata tapet se želimo v imenu ožjega kolektiva zahvaliti vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspešnemu zaključku investicije; vsem neposrednim proizvajalcem v proizvodnji tapet pa iskrene čestitke in pohvale za prizadevno dosedanje delo.

B. I.

Mešanje barv je zahtevna naloga »tapetarjev«

Priprave valja za potiskavanje tapetnega papirja